

ΜΑΝΟΥΧΑ ΒΡΥΕΝΝΙΟΥ ΑΡΜΟΝΙΚΑ

ΒΙΒΛΙΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

α'. Προοίμιον	50
β'. Περὶ τῶν πεντεκαίδεκα χορδῶν τοῦ καλουμένου ἀμεταβόλου συστήματος καὶ τῶν ἐν τούτῳ θεωρουμένων τετραχόρδων	68
γ'. Περὶ τῶν δύο εἰδῶν τῆς κατὰ τόπον κινήσεως τῆς φωνῆς	84
δ'. Περὶ φθόγγου	88
ε'. Περὶ διαστήματος	98
ζ'. Περὶ συστήματος	102
η'. Περὶ γένους	112
η'. Περὶ τόνου	116
θ'. Περὶ μεταβολῆς	120

ЧАНОУНА ВІЧЕННІОС

Буровъ. Тарохъръбънъ. 620 5122090 аю 201
декабръ. Ато. Европа. 624. 11 | 10 | 1998

ΜΑΝΟΥΗΛ ΒΡΥΕΝΝΙΟΥ
ΑΡΜΟΝΙΚΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

W

359 Επειδή περ ὁ γρόνος καὶ τὴν ἀρμονικὴν ἐπιστήμην καὶ ταῦθ' οὕτω φύσει καὶ τὴν τιμίαν ὑπάρχουσαν διάλιγου δεῖν, ὡς ἔστι κατανοεῖν ἐναργῶς, ἐκ μέσου πάντη πεποίηκε καὶ γὰρ οὐ καθ' ἐαυτὸν οὕτως μαχεσάμενος ἢν ταῖς τῶν φιλοπόνων ἀνδρῶν διανοίαις. ἀλλ' ἄμα καὶ τὴν λήθην ὡς οὕτων αὐταῖς δισκοντίβλεπτον μεθ' ἐαυτοῦ ἐπήγετο σύμμαχον. ἐδοξεν ἡμῖν καίπερ δίλιγομα-5
10 θέσις τυγχάνουσιν ἔνδοξον εἶναι μεθ' ὑπομνηματικῶν ὅπλων, ὡς ἐφικτόν, εἰς ἐπικουρέαν αὐτῆς γραρῆσαι, συλλήπτορα ἐπικαλεσαμένοις εἰκότως εἰς τοῦτο τὸν ἀπαντὸν μὲν τόδε τὸ δόρωμενον ἀσφάτοις τέχναις ἀρμοσάμενον, πᾶσαν δὲ ψυγήν
15 ἀρμονίας λόγοις τελεώτατα τεχνησάμενον, καὶ ἄμπες ὡς οἶνος τε εἰς μνήμην αὐτὴν τῶν φιλοπόνων ἀνδρῶν ἀγαγεῖν, καὶ μᾶλλον, οὕς τοι τοῦ δρῶμου τὸ γρῆμα 10
αὐτῆς ὑπερθινούμαζοντας μὲν καὶ ποθοῦντας, οὐδὲ δυναμένους μέντοι οὕτ' ἀφ' ἐαυτῶν τοῦθ' εύρειν τε καὶ κτήσασθαι οὕτε παρ' άλλων διδαχήσηνται τὸ σύνολον,
20 καὶ μάλιστα παρ' ἐκείνων, οὕς ἔξαιρέτως ἡ ἐπικρατοῦσα τῶν πολλῶν ἀγνοιαί οὐ μόνον γε συφούς ἐπὶ τῶν καθ' ἡμᾶς εἶναι διατρύγει, ἀλλὰ καὶ τῶν πάλαι
διωνομασμένων ἀνδρῶν πάνυ τοι πολλῷ κατὰ παράθεσιν ὑπερέχοντας, καὶ γὰρ 15
δέοντας τοι τοῦτον τοῖς δίκαιοις ἡγγρῆται κατὰ τὸ ἐγγαροῦν ἡεὶ βοηθεῖν τοῖς καλοῖς.
καὶ μάλιστα δι' ὧν κόσμος καὶ κάθαρσις ταῖς τῶν σπουδαίων καὶ φιλοπόνων ||
360 ἀνδρῶν ψυγήσις οἶδεν ἐγγίγνεσθαι καὶ ἀντιπαλαιμάσθαι γεννακίως τῶν γρόνων
καὶ καθάπαξ, ὡς ἐνδόν, μετὰ λόγου πρὸς αὐτὸν ἀντιπαρατάτεσθαι.
'Αγα' ἐπειδή περὶ ἀρμονικῆς εἰπεῖν προεθέμεθα ἀναγκαῖον μετὰ πάσης 20
σαφῆνεται τε καὶ ἀκριβείας προεκθέσθαι ὅσα δὴ συντελεῖ πρὸς τὴν κατατομὴν
τοῦ καλουμένου ἀρμονικοῦ κανόνος, ἐνῷ γε τὸ πᾶν τῆς εἰρημένης ἐπιστήμης,
ὅπόσον τε καὶ ὑποίσιν ἐστιν, ἐναργῶς κατοπτεύεται. ταῦτα καὶ γὰρ οὕτω προεκ-
10 πεθέντα οὐ μόνον ἀπαντῶν, δὲ περὶ αὐτῆς εἰρήσεται, τοῖς φιλοπόνοις εὐχερεῖς
γενήσεται εἰς κατάληψίν, ἀλλὰ καὶ διπερ πρότερον εἰρηγται. 25

Titulus: μανουὴλ βρυεννίου ἀρμονικῆς βιβλίον χον Pb ιμανουὴλου ... Mu; Maximi
Briaenii de Armonicis & Musicis. Τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου αὐτοῦ Μαξίμου [sic] τοῦ
Βριανίου ἀρμονικὴ βιβλίον πρῶτον N. Μανουὴλ Βριανίου ἀρμονικὴ βιβλίον πρῶτον Mb
(... Βριανίου ...) Pc; Vi his verbis add. μουσικὴ Πτολεμαίου μετὰ καὶ τῆς ἔξηγίσεως
Βρυεννίου.; μανουὴλ τοῦ Βρυεννίου ἀρμονικῆς εἰσαγωγῆς τῶν εἰς τρία τὸ πρῶτον Va R.
Μανουὴλ Βρυεννίου ἀρμονικῶν βιβλίον αν Pa Mc Am Om Oa Li H (... τῶν ἀρμ ...) Lb;
ταῦτα πρῶτον add. Am Om Oa H; Μανουὴλ Βρυεννίου μουσικῆς βιβλίον πρῶτον La (...
περὶ μ ...) U; προσομοιον post titulum scr. Mu Li, add. in mg. alia m. Mc. I ταῦθ' codd.
ταῦτην Wallis | οὕτω] -τως Pb | φύσει] φύσιν N Om Mu || 2 τιμίαν al. m. in ras. Mb ||
3 πάντη R Ma Mb Pc Mu Vi ss. N om. ceteri || 7 αὐτῆς] αὐτοῖς N | -καλεσαμένοις]

Τοίνυν μηδεὶς τῶν ἡδη θοξοσθόφων καθ' ἡμῶν κινησάτω γλῶτταν ἀπαίδευτον, εἴπερ ἂν τοῖς παρὰ τῶν πρὸ τῶν περὶ ἀρμονικῆς πολλαχοῦ εἰρημένοις χρησαίμεθα. οὐ γὰρ τῶν εἰωθότων παρατρέπειν τε καὶ παραφράζειν περινενοημένως τὰ καλῶς ἀλλοις καὶ σαφῶς εἰρημένα. ὑπὸ τοῦ δοκεῖν ίδια λέγειν ὑπάρχομεν, 20 ὃν ἄρα εἰκότως καὶ δεινήν τινα φιλοτιμίαν καταγινώσκειν προσήκει ὡς μὴ 5 πάντη κοινὰ τὰ λεγόμενα παραβιαζομένων ὑπάρχειν. πρᾶγμα τῷ ὅντι γε φανερὸν καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνωμολογημένον ἀνέκαθεν, ἀλλὰ τῶν ἀεὶ ὡς εἰπεῖν ἀδιεχεῖς εὐχάριστοι ποιουμένων οὐ μόνον πάντας τὰ αὐτὰ λέγειν περὶ τῶν αὐτῶν, ἀλλὰ γε δὴ καὶ διὰ τῶν αὐτῶν, τοῦτο εὖ εἰδὼς αὐτός, καὶ ὅποιος ἄρα καὶ εἴη, ὡς οὐ μόνον τὸν τῆς πολλῆς ἀμαθίας αὐτοῦ διαδρᾶντι δυνήσεται ἔλεγχον, ἀλλὰ καὶ εἰς 10 παράδειγμα ὑπὸ τῶν τὰ ὄρθια κρίνειν εἰδότων ἐν τοῖς γελοίοις ἔργοις τε καὶ 20 λόγοις τῶν ἀπαιδεύτων τεθήσεται. τοῦτο δὲ ἄρα εἰ καὶ ἐπιχθές ἐστιν ἔφημεν, ἐπειδήπερ μοχθηροὶ τὸν τρόπον οὗτοι τυγχάνοντες, ἐπειδάνπερ ὅλως ἀτονήσειαν πρὸς κατάληψιν μαθήματός τινος, παντὶ τρόπῳ σπουδάζουσιν ἔζουδενον καὶ 15 διαβάλλειν ἐκεῖνο τὸ μάθημα. ὡς ἀν δόξειαν τοῖς πολλοῖς ἐντεῦθεν καὶ μάλιστα τοῖς ἐπίπαν καταφρονητικῶς περὶ τὰ μαθήματα ἔχουσι, μὴ δι' ἀνεπιτηδειότητα φύσεως αὐτοῦ στερηθῆσαι, ἀλλὰ διὰ τὸ εἰναι τὸ μάθημα σφαλερόν 20 τε καὶ ἄγρηστον, καὶ διὰ τοῦτο πολυτρόπως ἐπείγονται, ὡς ἔνεστι, καθορᾶν καὶ τοὺς μετιόντας αὐτὸν ἐρήμην ὁ φασι καταδικάζειν καὶ ἀναίδην ἔσθ' δτε πάραλογίζεσθαι, προκομίζοντες εἰ τί που πάλαι σεσοφισμένον κατ' αὐτοῦ ὑπό τινος 25 κακοσχόλως τῶν δμοιοτρόπων αὐτοῖς λέλεκται.

Αλλ' ἐπειδήπερ ἀπαντα ταῦτα ἐν χορδαῖς εἶτον φθόγγοις τοῦ τελείου τοῦ ἡρμοσμένου θεωρεῖται συστήματος, ἀναγκαῖον καὶ πάλιν εἰπεῖν πρότερον, πόσαι δὴ αὗται τὸν ἀριθμόν εἰσι καὶ ποίας προσγορίας ἐκάστη αὐτῶν ἔτυχε. τούτου καὶ γάρ ἀληθῶς γενομένου καὶ ὁ περὶ αὐτῶν λόγος εύσύνοπτος ἐπειπολὺ 25 τοῖς φιλοπόνοις γενήσεται.

Αλλ' ἐπειδὴ περὶ τῶν χορδῶν τοῦ τελείου τοῦ ἡρμοσμένου συστήματος μέλλομεν ἡδη τὸν λόγον ποιεῖσθαι, χρὴ πάλιν προειπεῖν ποῖον ἄρα γε σύστημα 30 κυρίως τοῦ ἡρμοσμένου προσαγορεύεται τέλειον· καὶ γάρ πολλὰ || συστήματα ἐν αὐτῷ ἐστιν, ἐξ ὃν τέλεια ἀπτα προσαγορεύεται ὡς ἐν τοῖς κατὰ μέρος 30

τεθέντα] τούτων . . . τεθέντων Va || 1 τοίνυν μηδεὶς τοίνυν R Ma Pc καὶ τοίνυν μηδεὶς Pb || 2 πρὸ τῶν προειρημένων Mb Vi προτέρων Mu || 4 δοκεῖν] δοκεῖ Oa Ob || 6 πάντη κοινὰ τὰ λεγόμενα R Ma Mb N Pc La Lb Mu Vi U κοινὸν ἀληθῶς τὸν Ἐρμῆν Va H Pa Oa Om Mc Pb Am Li in mg. N! | -βιαζόμενων] -μιαζ. Mc -βιβζ. Om | τῷ ὅντι γε R Ma Om! N Pc γε om. Mb La Lb Mu Vi U οὗτα πως Va H Pa Oa Mc Pb Am Li || 7 ἀνωμολογημένον N || 9 εἰη] ξ H Oa Om Mc Am Li || 11 εἰδότων] -τῶς H || 12 ἔφημεν (cf. 000, 00)] ὡς ἔφημεν H Oa Om Mc Am Li Vi Mu ὡς ss. Va Mb ἔφημεν om. Mu. || 13 ἀτονήσειαν] ἀτονήσωσι H Oa Om Mc Pb Am Li || 16 μαθήματα] παθημ. Mc Li || 18 ἐπείγονται om. Oa Oc (W). || 19 ἀναίδην sic codd. pro ἀνέδην; non mutavi ||

εἰρήσεται. σύστημα τοίνυν ἐκεῖνό γε ἀπλῶς ὄνομάζεται τέλειον, ὁ περιέχει
ἐν ἐκτεῖναις ἀπασκυν ἀρμονίαν, ταῦτὸ δὲ εἰπεῖν ἀπαν εἶδος ἀρμονικόν. τοῦτο δὲ
πάντως ἐστίν, οὗτοι δέ τοι εἰπεῖν ἀπαν εἶδος ἀρμονικόν. τοῦτο δὲ
οὐκέτας, πρός ἀλλήλους ἀντίφωνοί εἰσι κατὰ τὴν παρὰ τοῖς μουσικοῖς καλου-
μένην διέδικτην πασῶν συμφωνίαν, ἡ θεωρεῖται ἐν λόγῳ τετραπλασίου, ὡς 5
ἀκριβῶς ἐν τοῖς ἔπειτα δειχθήσεται. συνίσταται δὲ τὸ τοιοῦτον σύστημα ἐκ
χορδῶν πεντεκαίδεκα, ὡντερ αὐτίκα οὐ μόνον γε τὰ δύναματα λέξομεν, ἀλλὰ
καὶ δι' ᾧ αὐτίκαν ἐκάστη αὐτῶν οὕτως ὠνόμασται. 'Αλλ' ἔπειδὴ συντόμως
εἰρήκαμεν, ποῖον τοῦ ἡρμοσμένου καλεῖται τέλειον σύστημα καὶ ἐκ πόσων
χορδῶν τοῦτο συνίσταται, ἀναγκαῖον εἰπεῖν καὶ τίς πρῶτος τῶν παλαιῶν τοῦτο 10
ἡρμόσατο καὶ διεῖν ἐκεῖνος εἰλήφει τούτου τὰς ἀφορμάς· οὐ συμιχρὸν γάρ καὶ
τοῦτο συντελέσει πρὸς τὴν τῶν ἥγησομένων περὶ αὐτοῦ σαφήνειαν.

20 Χρὴ ταυγκροῦν εἰδέναι. ὅτι ὁ ἐκ Σάμου Πυθαγόρας ἦν, ὃς πρῶτος τοῦτο
χρημάσσετο· οὗτος καὶ γάρ ἐν τοῖς ἀδύτοις τῶν οὐτε' Αἰγυπτον ἀνακτόρων τὴν τοῦ
Ὀρφέως ἀρχαιότεροπον ἐπιτάχορδον λύραν εύραμενος, ἦν Τέρπανδρος ἐκ 15
Λέσβου εἰς Αἴγυπτον ἀφικόμενος ἐν ἐκείνοις ἀνέθετο, ἐπειδὴν πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ
σόφους ἱεροτελεστὰς παρχάγενοιτο ὡς ἂν καὶ τὴν τῶν Αἰγυπτίων διδαχθείη
σοφίαν, καὶ τῇ καταπομῇ αὐτῆς ἄγαν προσεκτικῶς ἐπιστήσας τὸν νοῦν καὶ
καθ' οὓς λόγους αὕτη διηρήγητο εἰ καὶ τις ἀλλος εὐστόχως κατειληφώς, ἐπει-
30 δὴπερ εὗρε τὸν ἀπὸ τῆς τετάρτης χορδῆς αὐτῆς φθόγγον πρὸς ἐκάτερον τῶν 20
ἀπὸ τῆς πρώτης τε καὶ ἐβθόμης δύο φθόγγων συμφωνοῦντα κατὰ τὴν περὰ
τοῖς μουσικοῖς διὰ τεσσάρων ακλονμένην συμφωνίαν, ἥ θεωρεῖται ἐν λόγῳ
ἐπιτρίτῳ, ὡς ἐν τοῖς ἐπειτα δειγμήσεται, αὐτοὺς δὲ πάλιν τοὺς ἀπὸ τῶν
ἄκρων χορδῶν αὐτῆς φθόγγους πρὸς ἀλλήλους διαφάνους ὑπάρχοντας· ὡς γάρ
ἐν τοῖς ὑστερον καὶ τοῦτο δειγμήσεται, τριῶν φθόγγων ἐξῆς ἀλλήλων κειμένων
40 εἰ δὲ μέσος πρὸς ἐκάτερον τῶν ἄκρων τὴν διὰ τεσσάρων ἔχει συμφωνίαν, ἐξ
ἀνάγκης καὶ οἱ ἄκροι πρὸς ἀλλήλους οὗτοί ἀντίφωνοι οὔτε παράφωνοι οὔτε
σύμφωνοι οὔτε διπλῶς εἰπεῖν ἐμμελεῖς, διλλὰ διάφωνοι· τε καὶ ἐκμελεῖς ὅλως
φωνήσοντας· οὐκ ἀπεικότως κατὰ πάντα τρόπον φιλοτέχνως ἄγαν ἐσπούδασε καὶ
τοὺς ἄκρους φθόγγους αὐτῆς οὐ μόνον πρὸς τὸν ἀφ' ἐκάτερου αὐτῶν τέταρτον 30
τε καὶ πέμπτον φθόγγον συμφώνους ποιήσασθαι, ἀλλ' ἔμμα καὶ σφῆς αὐτοὺς
πρὸς ἀλλήλους· τὸ γάρ αυτίως ἡρμοσμένον οὐ μόνον γε τὸν μέσον αὐτοῦ φθόγγον
σο δρεῖται ἔχειν πρὸς τοὺς ἄκρους σύμφωνον, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης καὶ τοὺς ἄκρους
αὐτοὺς πρὸς ἀλλήλους.

R Ma Mb N Pc || 2 ἄπιν . . . 3 ἄκροι mg al. m. Va (ἄκροι in ras.) || 3 ὁ om. R Ma N Pc Am La ss. Mc || 4 καλούμενην ex? al. m. Pc || 11 ἐκεῖνος] κάκεῖνος Pb | εὐάγρει] -λήρθει. Oa Oc -ληρεις H(?) Pb Li || 12 σαρήνεις] σαράνεις Mc Li || 13 γρή . . . 14 ἡρμο-σατο] ἰστέον τοίνυν δι. Πυθ. ὁ ἐκ Σ. πρῶτος τοῦθ' ἡρμόσατο Pb | mg. Πυθαγόρας U || 15 mg. Ὁρφευς U | εὐράμενος corr. ex? R εὐρούμενος H συράμενος Oa Ob | ἐκ Λέσβου] ὁ ἐκ Λ. Mb Mu Vi U | mg. Τέρπανδρος U || 16 ἐπαιδάν πρὸς τοὺς] ἐπ. τοὺς πρὸς τῆς (τῆς, ss.) N || 19 διήρητο] -ται Pa | ἄλλοις] ἄλλως Ma Pc || 20 χύτης] αὐτῶν Om | τῶν] τὸν Oa τῶν ex τὸν Va τῆς Am || 23 ἐν τοῖς] καὶ ἐν τοῖς Oa Oc || 25 spatium circa 5

Καὶ ἐπειδὴ περ οὐχ οἶόν τε ήν αὐτῷ τοῦτό ποτ' ἀλλως ἐργάσασθαι, εἰ μὴ καὶ
 362 ὄγδόνην ἐν αὐτῇ παρ- || ενθείη χορδὴν καὶ ἀνθ' ἐπταχόρδου κατασκευάσαι
 ὀκτάχορδον - τούς γάρ της κατατομῆς αὐτῆς λόγους ὡς ἄγαν θαυμαστῶς καὶ
 ὑπό τινος θείας ἐπιστήμης πρός ἀλλήλους ἡρμοσμένους δητας ἀμετακινήτους
 καθόλου διασώζειν ἡπείγετο - τοῦτο δὴ πάνυ σοφῶς καὶ θεωρητικῶς ἀληθῶς 5
 ἀπειργάσατο.

‘Αλλ’ ἐπειδὴ περ ἀναγκαῖον εἰδέναι καὶ ποῦ τῆς τοιαύτης λύρας οὗτος τὴν
 ὑπὸ’ αὐτοῦ παρεντεθεῖσαν ὄγδόνην χορδὴν παρενέθηκε, τοῦτο δ’ οὐκ ἀν ποτε
 10 κατάδηλον γένηται τοῖς μη ἀκριβῶς εἰδόσιν ἐκάστης χορδῆς τῆς ἀρχιοτρόπου
 ἐπταχόρδου λύρας καὶ τάξιν καὶ ὅνομα, ἀναγκαῖον βραχέα ἄττα καὶ περὶ 10
 αὐτῶν διεξελθεῖν ἡγησάμεθα πρότερον.

‘Ο ‘Ἐρμῆς, οὗ θρύλλος ἦν πάλαι πολὺς ἐν τοῖς “Ἐλλησι, πρῶτος τὴν εἰρημένην
 ἀρχιοτρόπον ἐπταχόρδον λύραν εὗρε καὶ ἐκ δυοῖν τετραχόρδων ὄμοιών κατέ-
 σχημα ὀξυτέρου τε καὶ βαρυτέρου ἡρμόσατο κατὰ μίμησιν τῶν σφαιρῶν τῶν
 20 ἐπταχόρδου λύρας καὶ τάξιν καὶ ὅνομα, ἀναγκαῖον βραχέα ἄττα καὶ περὶ 20
 αὐτῶν διεξελθεῖν ἡγησάμεθα πρότερον. οἱ οὐκλοῦνται πλανώμενοι διὰ τὸ ἀπὸ δυσμῶν ἐπ’ ἀντολὰς 25
 ἐναντίως τῷ πάντι ποιεῖσθαι τὴν κίνησιν, καὶ ἔτι τῶν νοερῶν ἐξ αὐτῶν ἐξηγου-
 μένων τὴν, δι’ τὸν, ὡς ἀρχαῖος τις διέρρει λόγος, παναρμόνιόν τι καὶ θεῖον
 μέλος συνεξυφάνεται, οὗ πάντες ἀκούειν οὐ δύνανται, ἀλλὰ μόνοι ἔκεινοι,
 δοσοι γε δὴ τὰς τῆς ὕψης νοερὰς ἀκοὰς δι’ ἀκριν εὐζωτῶν ἐκάθηραν· οἱ γὰρ τῷ
 δητι γενεσιονργοὶ τῶν θείων σωμάτων, ὡς φασιν, τῆσιοι ἐπικήροις ἀκοαῖς 30
 οὐδαμῶς ἀκουστοὶ καθεστήκασιν.

30 Οἱ γὰρ πρὸ ‘Ἐρμοῦ τὴν ἀπλουστέραν καὶ μονότροπον ἀρμονίαν μετήξεσκν·
 αὕτη δὲ τετράχορδος ἦν κατὰ μίμησιν τῆς τῶν στοιχείων τοῦ παντὸς τετρακύνος
 καὶ τῆς τούτων εἰς ἀλητλα καθαρμογῆς, ἔνθεν τοι καὶ διὰ τεσσάρων εἰκότως
 ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὀνομάζετο καὶ τρόπος ἀρμονικός. ἐκεῖνοι καὶ γὰρ ποιοῦντες 25
 τετράχορδον σύστημα ἔχον τούς ἀκρούς φθόγγους αὐτοῦ συμφωνοῦντας
 ἀλλήλοις κατὰ τὴν διὰ τεσσάρων συμφωνίαν, τῆτις ἐν ἐπιτρίῳ λόγῳ θεωρεῖται,
 ὡς εἰρηται, τὴν μὲν πρώτην αὐτοῦ χορδὴν καὶ ποιητικὴν τοῦ βαρυτάτου
 40 φθόγγου αὐτοῦ ὑπάτην ἐκάλουν· τὴν δὲ τετάρτην καὶ ποιητικὴν ὄμοιώς τοῦ
 δέξιατου φθόγγου αὐτοῦ νήτην τῶν δὲ λοιπῶν δύο καὶ μέσων τὴν μὲν δευτέραν 30 “ἡταν
 ← καὶ ποιητικὴν τοῦ βαρυτέρου φθόγγου αὐτοῦ παρυπάτην· τὴν δὲ τρίτην καὶ
 ποιητικὴν ὄμοιώς τοῦ δέξιατου φθόγγου αὐτοῦ παρανήτην, δι’ ἃς ἐν τοῖς ἔξης

Mu Vi | τοῦτο γε La Lb Vi U || 2 ἀνθ'] ἀφ' Mu | -σκευάσει R H Pa Mb Oa Om
 Mc Pb Am Li Vi -άσῃ Va Ma N Pc -ασοι Lb Mu -ασοι ex -ασει U -άσῃ La || 3 θαυμα-
 στῶς] -μαστικῶς Oa Oc || 5 ἡπείγετο Ἡ ἡπάγετο N ἡπείγητο Pc || 7 τῆς ομ.
 N || 8 παρεντεθεῖσαν] -τηθεῖσαν N | ὄγδόνην χορδὴν aliquae ss. et del. N || 12 ὁ ‘Ἐρμῆς[
 ὁ δ’ ‘Ἐρμῆς Mb ὁ ‘Ἐρ al. m. ex? N & om. Va | in mg. ‘Ἐρμῆς U || 13 ὄμοιών] ὄμοιοιν Pb |
 κατὰ σχῆμα] κατασχῆμα Va Oa Mc Am Li || 16 νοερῶς] νοερῶν Va | έξ αὐτῶν ομ. U |

αἰτίας εἰσόμενα. ἀλλὰ τὸν μὲν πρῶτον καὶ βαρύτατον αὐτοῦ φθόγγον ἀνάλογον ἔλεγον εἶναι τῇ γῇ. τὸν δὲ τέταρτον καὶ ὀξύτατον τῷ πυρὶ, τὸν δὲ δεύτερον καὶ βαρύτερον τῷ ὄξει, τὸν δὲ τρίτον καὶ ὀξύτερον τῷ ἀέρι διὰ λόγους τοιούσδε· 50 καὶ γάρ ὥσπερ τῶν τεσσάρων στοιχείων τὰ μὲν δύο ἐστὶ βαρέα, δύο κοῦφα, καὶ τῶν μὲν βαρέων θατέρου θάτερον βαρύτερον, τῶν δὲ κοῦφων ὄμοιάς θατέρου 5 θάτερον κουφότερον. οὕτω δὴ καὶ τῶν τεττάρων φθόγγων τοῦ παρ' αὐτοῖς εἰρημένου τετραγόρδου συστήματος οἱ μὲν δύο βαρεῖς ξησαν, οἱ δὲ δύο ὀξεῖς, 363 καὶ τῶν μὲν βαρέων, || θάτερος θατέροις βαρύτερος, τῶν δὲ ὀξέων ὄμοιάς θατέρος θατέρου ὀξύτερος. καὶ πάλιν ὥσπερ τὰ τέτταρα στοιχεῖα, ἄλλως καὶ ἄλλως ὑπὸ ἀλλήλων ἀλλοίουμενα καὶ ἐν κράσει καὶ πάθει γιγνόμενα διάφορα 10 εἴδη τῶν ὄντων ἀποτελεῖ. ἐπειδὴν δηλονότι τὸ ἀλλοίωσις αὐτῶν καὶ τὸ πάθος κατὰ φυσικὸς λόγους γίγνοιτο, οὕτω δὴ καὶ οἱ τέτταρες φθόγγοι τοῦ τοιούτου συστήματος, ἄλλως καὶ ἄλλως ὑπὸ ἀλλήλων ἀλλοιούμενοι καὶ οἷον 15 ἐν κράσει καὶ πάθει γιγνόμενοι διάφορα εἴδη, τοῦ μέλους ἀποτελοῦσιν, ἐπειδάνπερ ὄμοιάς τὸ ἀλλοίωσις αὐτῶν καὶ τὸ πάθος κατὰ λόγους ἀρμονικούς 20 γίγνοιτο. καὶ πάλιν ὥσπερ ἐν τοῖς τέτταρσι στοιχεῖοις τρία νοεῖται διαστήματα, ἐν οἷς καὶ ἀλλοίωσεις καὶ τὰ πάθη τῶν φυσικῶν εἰδῶν γίγνονται, οὕτω δὴ καὶ ἐν τοῖς τέτταρσι φθόγγοις τρία θεωρεῖται διαστήματα, ἐν οἷς καὶ ἀλλοίωσεις καὶ τὰ πάθη τῶν μουσικῶν εἰδῶν γίγνεται.

νήτη

δ ὀξύτατος φθόγγος

πυρ

τόνος

παραγήτη

δ ὀξύτερος φθόγγος

ἀήρ

τόνος

παρυπάτη

δ βαρύτερος φθόγγος

ὕδωρ

λεῖμμα

ὑπάτη

δ βαρύτατος φθόγγος

γῆ

α)

"Οθεν οὔτος τὴν μὲν πρώτην καὶ βαρύφθογγον αὐτῆς γιορδήν, τὴν ὑπάτην 20 ἐκάλεσε διὰ τὸ ὑπατον τὸ πρῶτον παρὰ τοῖς παλαιοῖς καλεῖσθαι, τῇ τῇ Σελήνης σφαιρᾷ τούν ἀπεικότως παρείκασεν, ἐπειδὴ περ καὶ ὁ ἀπ' αὐτῆς φθόγγος τῶν ἀπὸ τῶν ἄλλων πλανωμένων βαρύτατος· τὴν δὲ ἐβδόμητην καὶ ὀξύφθογγον, τὴν πάλιν νήτην ἐκάλεσε διὰ τὸ νέκτον τὸ ἐσγάτον παρὰ τοῖς παλαιοῖς καλεῖσθαι τῇ τοῦ Κρόνου, ἐπειδὴ περ καὶ ὁ ἀπ' αὐτοῦ φθόγγος τῶν ἀπὸ τῶν ἄλλων ὀξύτατος· 25 τὴν δὲ τετάρτην καὶ τῇ μὲν ὑπάτῃς ὀξύφθογγοτέραν, τῇ δὲ νήτῃς βαρυφθογγο- μὲν] μὲν τὸν Oa Oc || 2 τὸν pr.] τὸν ex τῇ Va U τῇ Mb Mu Vi | τέτταρτον] -τον ex -τῇ Va -τῇ Mb Mu Vi | δὲ ali. om. N | τὸν δὲ δεύτερον] τῇ δὲ δ-τν Mb Mu Vi || 3 βαρύτερον] -τεραν Mb Mu Vi | τὸν δὲ τρίτον] τῇ δὲ τρίτην Mb Mu Vi | ὀξύτερον] -τεραν Mb Mu Vi || 5 θατέρου θάτερον ord. inv. Va | τῶν ali.] τῷ Li | θατέρου θάτερον: ord. inv. Ma || 6 τέτταρτων] τεσσαράκοντα... Oa -ττ- supra -σσ- scr. N | οὔτω... 18 γιγνονται bis, sed semel delevit N; in parte non deleta scr. 12 φύσιν προ φυσικόν, in parte deleta ὑπὸ ἀλλήλων om. || 8 ὄμοιώς om. Mb Mu Vi || 10 ὑπὸ ἀλλήλων: v. supra ad 6 sqq. | πάθη N | διάφορα] διάφορα (fort. e διαρθ.?) N || 12 φυσικόν] φύσιν N (v. supra) | τέτταρες] -τοι

30 τέρσιν, ἦν ἀπὸ τῆς τάξεως μέσην ὀνόμασε - μεσαιτάτη καὶ γὰρ αὕτη τῆς τοιαύτης λύρας ἐστί - τῇ τοῦ Ἡλίου, ἐπειδήπερ καὶ ὁ ἀπὸ αὐτοῦ φθόγγος τοῦ μὲν ἀπὸ τῆς Σελήνης φθόγγου ὀξύτερος, τοῦ δὲ ἀπὸ τοῦ Κρόνου βαρύτερος· τὴν δὲ δευτέραν καὶ ὀξυφθόγγοτέραν τῆς ὑπάτης, ἦν καὶ παρυπάτην προσηγόρευσε διὰ τὸ ἔξης ὑπὲρ τὴν ὑπάτην κεῖσθαι, τῇ τοῦ Ἐρμοῦ, ἐπειδήπερ καὶ ὁ ἀπὸ αὐτοῦ φθόγγος τοῦ ἀπὸ τῆς Σελήνης ὀξύτερος· τὴν δὲ ἔκτην καὶ βαρυφθόγγοτέραν τῆς νήτης, ἦν παρανήτην προσηγόρευσε διὰ τὸ ὑπὸ τὴν νήτην κεῖσθαι, τῇ τοῦ Δίος, ἐπειδήπερ 364 καὶ ὁ ἀπὸ αὐτοῦ φθόγγος τοῦ ἀπὸ Κρόνου βαρύτερος· τὴν δὲ || τρίτην καὶ τῆς

Κείνοις	ἢ	νήτη	
ταῦται	ἢ	παρανήτη	
τέρμη	οὐ	παραμέση	
τίτλοις	οὐ	μέση	
τρόποισιν	ἢ	ὑπερπαρυπάτη καὶ λιχανῆς	
τρόποις	οὐ	παρυπάτη	
τρόπον	οὐ	ὑπάτη	

μὲν μέσης βαρυφθιογγοτέραν, τῆς δὲ παρυπάτης δέξιφθιογγοτέραν, ἵν καὶ ὑπερ-
παρυπάτην ἐκάλεσε διὰ τὸ ἔξῆς ὑπὲρ τὴν παρυπάτην κεῖσθαι, τῇ τῇς Ἀφρο- 10
δίτης, ἐπειδήπερ καὶ ὁ ἀπ' αὐτῆς φθιόγγος τοῦ μὲν ἀπὸ τοῦ 'Ηλίου
βαρύτερος, τοῦ δὲ ἀπὸ τοῦ 'Ερμοῦ δέξυτερος· ἡ τοιαύτη δὲ χορδὴ καὶ λιχανὸς
καλεῖται, δι' ἣν αἰτίαν μετ' ὀλίγον εἰσόμεθα· τὴν δὲ πέμπτην καὶ τῆς μὲν
μέσης δέξιφθιογγοτέραν, τῆς δὲ παρανήτης βαρυφθιογγοτέραν, ἵν καὶ παραμέ-
10 σῆν ἐκάλεσε διὰ τὸ παρακείσθαι τῇ μέσῃ, τῇ τοῦ Ἀρεος, ἐπειδήπερ ὁ ἀπ' αὐτοῦ 15
φθιόγγος τοῦ μὲν ἀπὸ τοῦ 'Ηλίου δέξυτερος, τοῦ δὲ τοῦ Δίος βαρύτερος. ὅτι δὲ
παλαιά τις ἦν δόξα, ὡς οἱ πλάνητες διὰ τοῦ αἰθερίου ἀναχύματος διηγεκῶς καὶ
ἀστάτως κινούμενοι ἐναρμονίους ἤχους ἀποτελοῦσι, καὶ ὁ ἐκ Γεράσης Νικόδιμα-
χος ἐν τῷ ἐγχειριδίῳ τῆς ἀρμονικῆς ἀριδήλως τοῦτο παρίστησι λέγει γάρ
οὗτος ταυτὶ κατὰ λέξιν ἐκεῖ· "τὰ μὲν οὖν ὀνόματα τῶν φθιόγγων ἀπὸ τῶν κατ' 20
20 εὑρανὲν ιόντων ἐπτὰ ἀστέρων καὶ τὴν γῆν περιπολευόντων πιθανὸν ὀνομάσθαι·
πάντα γάρ τὰ ῥιζούμενά φασι σώματα καθ' ὑπείκοντός τινος· καὶ ῥᾶστα
κυματινομένου ψόφους ἀναγκαῖως ποιεῖν μεγέθει τε καὶ τάχει καὶ φωνῆς τόπῳ
παρηλλαγμένους ἀλλήλων ἥτοι παρὰ τοὺς ἔαυτῶν ὅγκους ἦ, παρὰ τὰς Ιδίας
ταχυτῆτας ἦ, παρὰ τὰς ἐποχάς, ἐν αἷς ἡ ἐκάστου ῥύμη συντελεῖται, εὐκυμαν- 25

ἔπει . . . διέβατος mg. Pc || 1 ἀπὸ R Va Ma Mb N Pc La Lb Mu Vi U ὑπὸ H Pa Oa
Om Mc Pb Am Li | καὶ γὰρ] καὶ γὰρ καὶ Pa Pb || 2 τοῦ ss. al. m. N || 3 φθόγγου om.
H Pa Om Oa Mc Pb Am Li | ωρόνου] Ὡρόνου, in mg. Κρόνου Oa || 9 ὑπερπαρυπάτην] ὑπερυπάτην Om || 11 αὐτῆς] αὐτοῦ R Ma Mb N Pc La Lb Vi U || 13 δλίγον] δλίγου N ||
14 τῆς . . . -γοτέρων om. Ma Mb N Pc Lb Vi U | καὶ om. N || 15 τῆς alt. ss. N | "Αρεος]
"Αρεως Am La Lb Mu U || 17 οἱ om. H || in mg. Νικόμαχος Γεράσσονος U || 18 Γεράσης]
-ράσσοντος R Va Ma N Pc La Lb U || 22 φασι] φασι Va Mc N Li Vi φᾶ La | καθ' ὑπερ(x-)

τοτέρας ή, τούνχαντίον δυσπαλεῖς ὑπαρχούσας. αἱ δὲ τρεῖς αὗται διαφοραὶ
30 τραχῶς ὄρῶνται περὶ τοὺς πλάνητας μεγέθει τε καὶ τάχει καὶ τόπῳ διεστῶταις
ἀλλήλων καὶ διὰ τοῦ αἰθερίου ἀναγύματος διηνεκῶς καὶ ἀστάτως ῥοιζουμένους.
ἔνθεν γάρ καὶ τοῦ ἀστήρ-ὸνόματος τέτευχεν ἐκαστος οίον στάσεως ἐστερημένος
καὶ ὅτι θέων, πατέρας ἐκαὶ θεόδεξ καὶ αἰθήρ ὀνοματοπεποίηται.”

‘Αγαλλία’ δὲ μὲν Ἐρμῆς τοιαῦτα ὄνόματα ἔθετο ταῖς τῶν δύο συνημμένων τετρα-
χόρδων συστημάτων χορδαῖς, ἐξ ὧν τὴν εἰρημένην ἀρχαιότεροπον ἐπτάχυορδον
λύραν ἡμιόστατον· ὃν τὸ μὲν γητῶν τὸ ὀξύτερον, τὸ δὲ ὑπάτων τὸ βαρύτερον
365 προστηγόρευσεν. || ὁ δὲ Ὁρφεὺς τὴν ἐπιστήμην τῆς τοιαύτης λύρας πατέρα ‘Ἐρμοῦ
διδαχήθεις οὐδὲν εἰς αὐτὴν φιλοπονίας ἔργον καὶ μνήμης ἀξιον ἐπεδείξατο, ἀλλ’ 10
ἥν εἰς τέλος μελοποιῶν ταῖς ἐν αὐτῇ θεωρουμέναις κατὰ γένος μεταβολαῖς
ἀγαπῶν· καὶ ἔμεινεν ἐν ὅσον τὸ κατ’ αὐτόν. ὡς ἔστιν ὑπονοεῖν, ἡ ἀρχαιότεροπος
ἐπτάχυορδος λύρα εἰσέπι νῦν μονοειδής, εἰ μὴ δὲ Πυθαγόρας καὶ ἐπ’ αὐτῇ,
καθάποτε καὶ ἐπ’ ἀλλοιας πολλοῖς, προείλετο ἔργα τῆς ἐαυτοῦ φιλοπονίας τε καὶ
10 φιλοσοφίας ἐπιδείξασθαι ἀξια καὶ τὸ ἐλλεῖπον παρενθεῖναι εἰς εἰδικὴν τοῦ 15
κατ’ ἀντίθετον διὰ παραδίην συστήματος τελείοτητα.

Οὗτος γάρ διὰ τὸν προκαταιλεγμένον λόγον παρενθεῖται δύοδούν τινα
φθόγγουν μεταξὺ μέσης τε καὶ παραμέσης ἐνάψυχας τε καὶ ἀποστήσας ἀπὸ μὲν
τῆς μέσης ὅλου τόνου, ἀπὸ δὲ τῆς παραμέσης ἡμιτόνιον ἡ μᾶλλον εἰπεῖν
λεῖμμα· ὥστε τὴν μὲν πρότερον ἐν τῇ ἀρχαιότερόπῳ ἐπτάχυρδῳ λύρᾳ παραμέσην 20
οὔσαν πρίτην ἀπὸ νήπης καλεῖσθαι τε καὶ οὐδὲν ἡπτον κεῖσθαι, τὴν δὲ παρε-
τεθεῖσαν τετάρτην μὲν ἀπὸ νήπης εἶναι. συμφωνεῖν δὲ πρὸς αὐτὴν τὴν διὰ
τεσσάρων <συμφωνίαν> ἡνπερ καὶ ἡ ἐξ ἀρχῆς μέση πρὸς τὴν νήπην εἶχεν. ἀλλὰ
τοῦτος ἀρχα πεποίηκεν, ὡς ὅν ἡ ἀρχαιότερόπος ἐπτάχυορδος λύρα διὰ τῆς
παρενθεῖσης ὑπ’ αὐτοῦ ὀγδόης χορδῆς ὀκτάχυορδος γενομένη οὐ μόνον ἔχη 25
τὸν ἀπὸ τῆς νήπης αὐτῆς φθόγγον πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς μέσης καὶ ἔπι τὸν ἀπὸ τῆς
ὑπ’ αὐτοῦ παρενθεῖσης ὀγδόης χορδῆς μεταξὺ μέσης τε καὶ παραμέσης καὶ
30 παραμέσης γε κληρθεῖσης πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς ὑπάτης κατὰ τὴν διὰ πέντε συμφω-
νοῦντα συμφωνίαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀπὸ τῆς μέσης πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς ὑπάτης καὶ

Am Li ἐν -ρχις Pa || 1 δυσπαλεῖς Mb Mu Vi πα ss. Mb || 4 in mg. πόθεν ἀστήρ
καὶ θεός καὶ αἰθήρ U || 5 -ποίηται] -το R Ma Pc (La?) || 8 τὸ πρ. om. Mb || 9 τῆς om.
H | ‘Ἐρμοῦ’ ἐμοῦ Oa (cf. 362, 29 U) || 10 ἔργον ex -γου? R || 13 καὶ ἐπ’ αὐτῇ] καὶ ὁ ἐπ’
αὐτῇ Oa || 15 -ειδεικὴν] ιδεικὴν R Ma Oa || 18 φθόγγον] λόγον (ss. φθόγγον) Mb Vi λόγον,
sed in mg. al. m. φθόγγον Mu | τε om. Mb Mu, etiam Nicom. | τε alt. om. Nicom. ||
19 ἡ... λεῖμμα om. Nicom. || 20 πρότερον Ma Pc -ραν cert. et Nicom., per compendium
scr. R | ἀρχαιότερ. om. Nicom. || 21 τρίτην] τρ. εἰς Nicom. | post νήπης add. εἰναι N |
-τε] δὲ La || 22 -τεθεῖσαν] τεθ. τε Mb. | ἀπὸ ν.: ἀπὸ τῆς ν. Nicom. | εἰναι] ὑπάρχειν

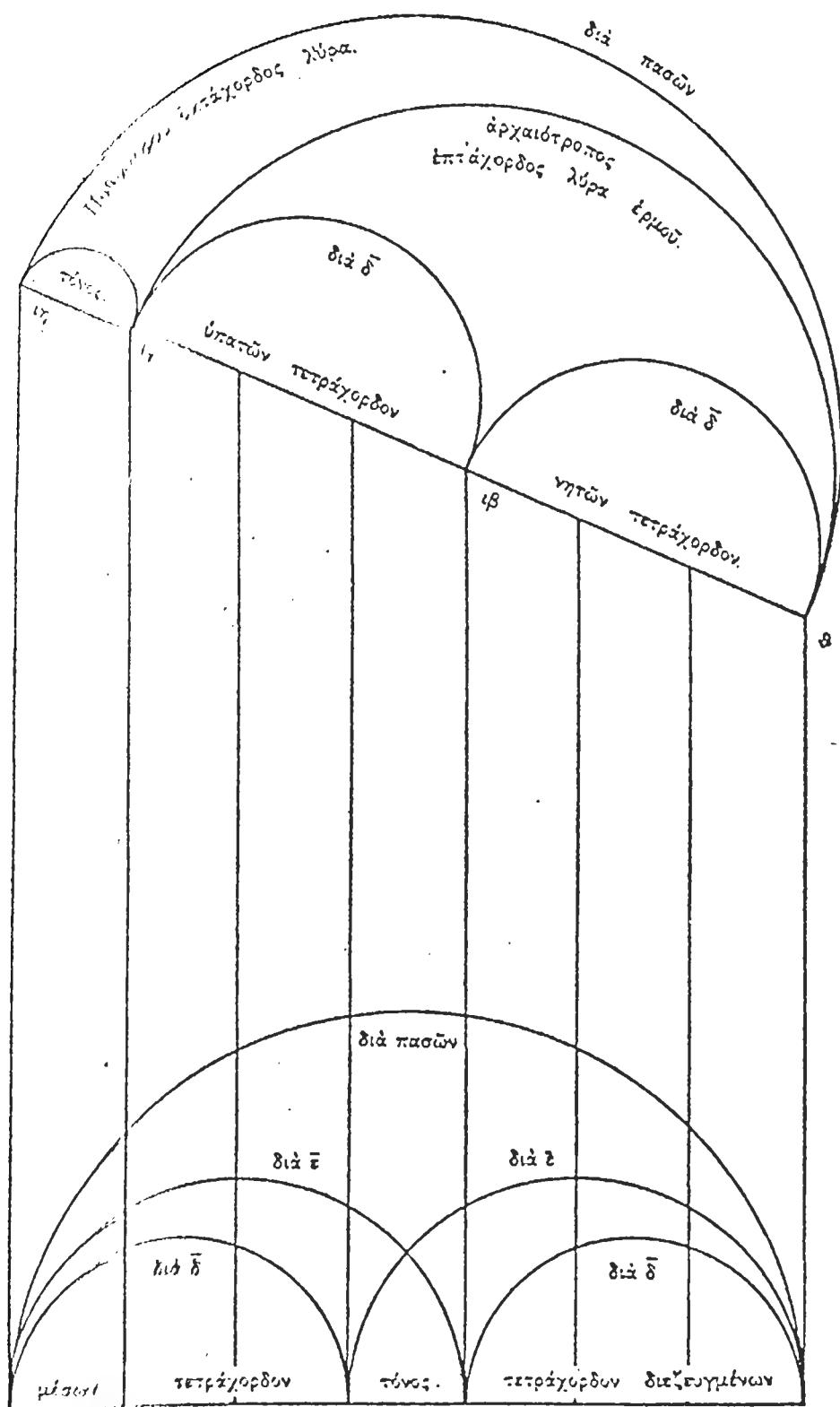
ἔτι τὸν ἀπὸ τῆς νήτης πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς παραμέσης κατὰ τὴν διὰ τεσσάρων, καὶ πρὸς τούτοις τὸν ἀπὸ τῆς νήτης πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς ὑπάτης ἀντίφωνον κατὰ τὴν διὰ πασῶν. Εἰ γὰρ ὁ ἀπὸ τῆς νήτης πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς παραμέσης κατὰ τὴν διὰ τεσσάρων συμφωνεῖ συμφωνίαν, ὁ δὲ ἀπὸ τῆς παραμέσης πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς ὑπάτης κατὰ τὴν διὰ πέντε, ἐξ ἀνάγκης ἄρα καὶ ὁ τῆς νήτης πρὸς τὸν 5 ἀπὸ τῆς ὑπάτης κατὰ τὴν διὰ πασῶν συμφωνήσει συμφωνίαν. ἀλλ' οὕτω μὲν ὁ Πυθαγόρας καταρχὰς διὰ τὸν προκατειλεγμένον λόγον μεταξὺ τῶν δύο χορδῶν τῆς εἰρημένης τοῦ Ὁρφέως ἀρχαιοτρόπου ἐπταχόρδου λύρας, τῆς μέσης τε καὶ παραμέσης, τὴν δύδοντα χορδὴν παρενέθηκεν εἰς εἰδικὴν τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ πασῶν συστήματος τελειότητα, τὰ πρότερον συνημμένα διαστήσας 10 ἀπ' ἀλλήλων αὐτῆς δύο τετράχορδα.

"Γιστεῖον δ' αὖ, ὁπηγίκα καὶ τῆς νοερᾶς ἀρμονίας ἀκούειν ἡδύνατο, ὡς ὁ τῆς ιστορίας ἀναδιδάσκει λόγος, οὐ μόνον τὰ τετράχορδα αὐτῆς ἀδιάξευκτα. ὡς τὸ 366 πρότερον εἴασε, τὴν δύδοντα χορδὴν ἔξωθεν ὑπὸ || τὴν ὑπάτην θέμενος ὡστε πρὸς αὐτὴν τοικὸν ἐπέγειν διάστημα, ἦν προσλαμβανομένην ὡνόμασε δι' 15 ᾧ αἰτίαν μετ' ὀλίγον εἰσόμεθα, ἀλλὰ καὶ ἐτέραν λύραν δικτύχορδον καθάπαξ ἀνάλογον αὐτῇ συνῆψε πρὸς τὸ βαρύτερον εἰς συμπλήρωσιν δηλαδὴ τῆς τοῦ Κατ' ἀντίφωνον δις διὰ πασῶν συστήματος τελειότητος· καὶ γὰρ οὐδὲν ἀρμονίας εἶδος καθέστηκεν, διπερ οὐχ ὑπὸ τοιούτου συστήματος περιέχεται, ὡς ἐν τοῖς 10 ἔπειτα μετὰ πάσης ἀκριβείας δειχθήσεται. 20

"Αλλ' ὁ μὲν τῆς ιστορίας λόγος ὡς σαφηνείας πλείστης φροντίζων οὕτως ἐν ὑστέρῳ τὸν Πυθαγόραν τὴν ἐν δργάνῳ αἰσθητὴν ἀρμονίαν συντάξαι διέξ- 367 εισιν. ὡς δ' ἔγωγε οἴμαι πάνυ τὸ ἀληθοῦς στοχαζόμενος, τὴν || μὲν παρεντε- διεῖσαν οὗτος ὑπὸ αὐτοῦ δύδοντα χορδὴν μεταξὺ ὡς εἰρηται τῆς τε μέσης καὶ παραμέσης τῆς ἀρχαιοτρόπου ἐπταχόρδου λύρας καὶ παραμέσην κληθεῖσαν 25 ὡς πρότερον ἀμετακίνητον εἴασε, τοῖς δὲ δι' αὐτῆς διαξευχθεῖσι δύο τετρα- χόρδοις ἐπερχόμενοι δύο δύμοις αὐτοῖς κατὰ σχῆμα συνῆψε τετράχορδα, ἀλλὰ τῷ μὲν ὀξυτέρῳ διεύτερον, δικαίῳ ὑπερβολαίων ἐκάλεσε, τῷ δὲ βαρυτέρῳ βαρύτερον, 10 δικαίῳ ὑπάτων προσηγόρευσε, συνεωρχώς ὡς ἀμφὶ ἐντεῦθεν καὶ τοὺς τῆς καταπομῆς λόγους τῆς ἀρχαιοτρόπου ἐπταχόρδου λύρας οἷον τε ἀμετακίνητους 30 τῷρεν καὶ τὸ τοῦ ἡρμοσμένου συμπληροῦν τέλειον σύστημα. εἰ γὰρ μὴ οὕτω πάντως πεποίηκεν, οὐκ ἄν ποτ' οἴμαι τὸ βαρύτερον τετράχορδον τῆς ὀξυτέρας ὀκταχόρδου λύρας ἥτοι τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ πασῶν ὀξυτέρου συστήματος νηῶν ἐκαλεῖσθο ὡς πρότερον, οὐδ' ἡ ὑπάτη αὐτοῦ παραμέση, οὐδ' ἡ παρυπάτη

παραμέσης] παρα- ss. Mb Mu Vi | τὴν ss La || 3 τῆς pr. om. Mb || 5 κατὰ ... 6 ὑπάτης al. m. mg. Pc || 5 ὁ om. H || 9 τε ... -μέσης bis scr., semel del. Pc || 12 νοερᾶς] νεαρᾶς Oa || 13 ἀδιάξευκτα] -ζευκτος H ἀδιέξευκτα Mb Vi || 15 διάστημα] διὰ in ras. Va || 16 εἰσόμεθα] εἰσαγόμεθα Om || 23 δέ γωγε οἴμαι R Ma Mb Pc La Lb Mu Vi U δέ γῷμαι Va! H Pa Oa Om Mc N! Pb Am Li | πάνυ bis R. | παρεντεθεῖσαν] προτεθ- Mb Mu Vi | οὗτος] -τως Pc || 24 τε om. Mb Mu Vi || 25 καὶ ss. N | παραμέσην] -μέσης Oa | κληθεῖσαν] κλειθ- La U ἐλθοῦσαν Mb Mu Vi || 26 δὲ om. N || 27 δύο δύμοις] ὄμ. δύο Oa || 28 μὲν om. Mb || 29 τοὺς τῆς κατα- λόγους] τῆς om. Oa Om τῆς καταπομῆς τοὺς λόγους Mb Mu

MANUEL BRYENNUS

τρίτη οὐδ' ἡ παρανήτη ὁμοίως παρανήτη καὶ ἡ νήτη νήτη ἀλλ' οὐδ' *ἄν* τὸ δέξιότερον πάλιν τῆς βαρυτέρας δικταχόρδου λύρας ἥτοι τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ πασῶν βαρυτέροις συστήματος μέσων προσηγορεύετο οὐδ' ἡ λιγανὸς αὐτοῦ λιγανὸς οὐδ' ἡ παραπάτη παραπάτη οὐδὲ ἡ ὑπάτη ὑπάτη, ἀλλ' ἐπέροις ἀν ἐκαλοῦντο ὀνόμασιν, ἐπεὶ δ' οὕτως εἰκότως γε ἅρχ οὐδὲ τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐν τῇ 5 συνθέσει τῶν δύο δικταχόρδων λυρῶν ἥτοι τῶν κατ' ἀντίφωνον δύο διὰ πασῶν συστημάτων ἐνήλακται κατά τι ἡ μετωνόμασται.

Αναγκαῖον δὲ εἰδέναι, ὡς ἐπειδὴ ἀντιπεπονθότως τὰ τῶν χορδῶν μήκη πρὸς 30 τοὺς ἐξ αὐτῶν φιθόγγους ἔχουσιν, ὡς ἡ ἐνάργεια αὐτὴ ἀριθμήλως τοῦτο παρίστησι, διὰ τοῦτο εἰκότως τοῖς μὲν βραδυκινήτοις τῶν πλανωμένων αἱ μείζους 10 χορδαὶ ἀποδίδονται, τοῖς δὲ ταχυκινήτοις τοῦμπαλιν αἱ ἐλάττους.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΕΝΤΕΚΑΙΔΕΚΑ ΧΟΓΔΩΝ ΤΟΥ ΑΝΕ ΤΑΒΟΛΟΥ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΦΕΩΡΟΥΜΕΝΩΝ ΤΕΤΡΑΧΟΡΔΩΝ.

Ἐπεὶ δὲ φυνερὸν ἥδη γεγένηται, τίς πρῶτος τὸ τοῦ ἡρμοσμένου τέλειον 40 συνεστήσατο σύστημα καὶ δτὶ ἐκ δυοῖν δικταχόρδων λυρῶν τὸ τοιοῦτον συνίσταται σύστημα, ταῦτὸ δ' εἰπεῖν ἐκ πεντεκιδεκα χορδῶν, ἀναγκαῖον εἰπεῖν ἐφεξῆς καὶ τὰ τῶν θεωρουμένων τετραχόρδων ἐν ταῖς εἰρημένχις δύο λύραις 15 ὀνόματα καὶ δι' ὃν ἀμα λόγον ἐκαστον αὐτῶν οὕτως ὀνόμασται· ἔτι δ' οὐ μόνον καὶ ἐκάστης χορδῆς αὐτῶν ὄνομα, ἀλλα καὶ δι' ᾧν ἀμα αἰτίαν οὕτω γε προσηγόρευται. οὐ συμικρὸν γχρ καὶ τοῦτο συντελέσει, ὡς οἶμαι, πρὸς τὴν τῶν λεχθησομένων περὶ τοῦ ἡρμοσμένου σαφήνειαν.

50 Χρὴ τοίνυν εἰδέναι, δτὶ τῶν μὲν δύο τετραχόρδων τῆς δεξιότερας λύρας, ταῦτὸ 20

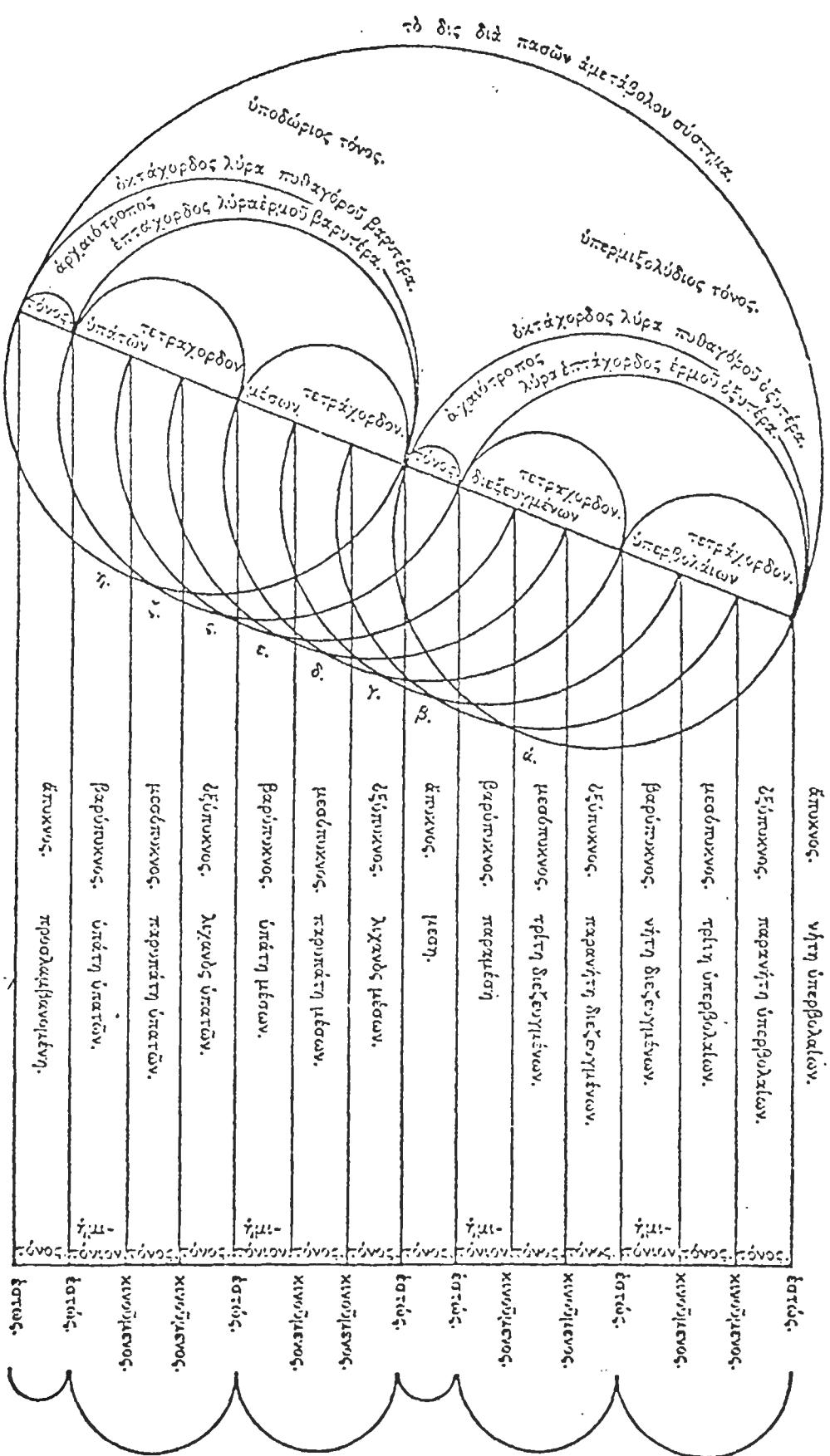
om. Oa | τὸ om. Oa || 3 μέσων] μέσον Mb Mu Vi || 4 ἄν om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 5 οὕτως] οὕτος Mb Pb? Vi οὕτως ἔγει Mu | εἰκότως γε ἅρχ] ἅρχ εἰκότως Mb Vi γε om. Mb Mu Vi || 6 τῶν alt.] τοῦ Mb Vi τῶν ex τοῦ Li || 7 post μετωνόμασται spatium intermisserunt R Va Ma | ἀναγκαῖον] ἀλλ' ἀναγκ. Mb Mu Vi ἀναγκαῖον δὲ H Pa Oa Om Mc Pb Am Li (La?) || 8 ἀντιπεπονθέτως] ἀντι- om. La || 9 ἐξ αὐτῶν] ἐξ ἐπέροις Mb δεξιότερου⁹ Mu Vi | ἐνάργεια] ἐνέργ- H Pa Oa Om Mc N! Pcl! Pb Am Li | τοῦτο] αὐτῆς Mu αὐτὸ Vi || 11 ταχυκινήτους] ταχυκινήτοις, sed al. m. ss. ταχυκινήτοις Oa | ἐλάττους]

δ' εἰπεῖν τοῦ αὐτὸν ἀντίφωνον διὰ πασῶν διεύτερου συστήματος τὸ μὲν διεύτερον
γένες αἰλεῖται ὑπερβολαῖς· τοῦτο δέ ἐστι τὸ περιε- || ἐγόμενον ὑπό τε τῆς νήτης
τῶν ὑπερβολαῖς· καὶ τῆς νήτης τῶν διεξευγμάτων· ὑπερβολαῖς δέ τοῦτο
κέκληται διότι πως πέρας ἐν τῇ νήτῃ αὐτοῦ ποιησαμένη τῇ τῆς ἀνθρωπίνης
φωνῆς δύναμις ἵσταται· τὸ δέ βαρύτερον· διεξευγμάτων· τοῦτο δέ ἐστι τὸ 5
περιεγόμενον ὑπό τε τῆς νήτης τῶν διεξευγμάτων καὶ τῆς παραμέσης· διε-
ξευγμάτων δὲ τοῦτο αἰλεῖται, δίοτι ἐφ' ἑτερα μέρη καὶ οὐκ ἐξ ίσου τοῖς πρὸ
10 αὐτοῦ κεῖται συστήμασιν. τῶν δὲ δύο πάλιν τετραγόρδων τῆς βαρυτέρας λύρας,
ταῦτὸ δὲ πάλιν εἰπεῖν τοῦ αὐτὸν ἀντίφωνον διὰ πασῶν βαρυτέρου συστήματος τὸ
μὲν διεύτερον αἰλεῖται [ὑπερβολῇ] μέσων· τοῦτο δέ ἐστι τὸ περιεγόμενον ὑπό 10
τε τῆς μέσης καὶ τῆς ὑπάτης τῶν μέσων· μέσων δὲ τοῦτο κέκληται, διότι
μεταξὺ θεωρεῖται τοῦ τε συνημμάτων καὶ τοῦ ὑπάτων ἐν τῷ οὕτω πως αλου-
μένῳ μεταβολαικῷ τε καὶ συγγαμμένῳ συστήματι. περὶ οὖν ἐν ὑστέροις διὰ
βραχέων διαληθέρων διατάξεων διατάξεων τοῦτο δέ ἐστι τὸ περιεγό-
20 μενον ὑπό τε τῆς ὑπάτης τῶν μέσων καὶ τῆς ὑπάτης τῶν ὑπάτων· τοῦτο δὲ 15
ὑπάτων προστριχόρευται, διότι πρῶτον πάντων τῶν ὑπολοίπων τετραγόρδων ἐν
τῷ τελείῳ συστήματί ἐστι καὶ βαρύτατον.

Τῶν δὲ γορδῶν πάλιν τοῦ εἰρημένου πεντεκαιδεκαγόρδου τελείου συστήματος
ἡ μὲν πρώτη καὶ βαρυτάτη προσλαμβανομένη αἰλεῖται· ἡ δὲ δευτέρη ὑπάτη
ὑπάτων ἡ, δὲ τρίτη, παρυπάτη, ὑπάτων· ἡ δὲ τετάρτη, ὑπερπαρυπάτη καὶ λιχανός 20
30 ὑπάτων ἀπότονος. γρωματική, ἐναρμόνιος· ἡ δὲ πέμπτη, ὑπάτη, μέσων· ἡ δὲ
ἕκτη παρυπάτη μέσων· ἡ δὲ ἑβδόμη λιχανὸς μέσων διάτονος, γρωματική,
ἐναρμόνιος· ἡ δὲ ὄγδόνη μέση· ἡ δὲ ἐννάτη παραμέση· ἡ δὲ δεκάτη τρίτη διε-
ξευγμάτων· ἡ δὲ ἐνδεκάτη, παρανήτη διεξευγμάτων διάτονος, γρωματική,
ἐναρμόνιος· ἡ δὲ δωδεκάτη νήτη διεξευγμάτων· ἡ δὲ τρισκαιδεκάτη τρίτη 25
ὑπερβολαῖς· ἡ δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη παρανήτη ὑπερβολαῖς διάτονος,
γρωματική. ἐναρμόνιος· ἡ δὲ πεντεκαιδεκάτη νήτη ὑπερβολαῖς.

40 'Αλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐκάστης γορδῆς ὄνομα τοῦ διειλημμένου συστήματος
ἡδη εἰπομένη, ἀναγκαῖον ἐξῆς εἰπεῖν καὶ δι' ᾧν αἰτίαν ἐκάστη αὐτῶν τοιούτου
ἐνόματος ἔτυχε. καὶ γάρ οὐ σμικρὸν καὶ τοῦτο συντελέσει ακθάπερ ἡμῖν 30
ὑπεληπτούς πρὸς τὴν τῆς ὀρμονικῆς ἐπιστήμης κατάληψιν. ἐπεὶ τοίνυν ἀπαν
δραγματικὸν ἐναρμόνιον μέλος ὑπὸ φωνῆς ἀνθρωπίνης οἰκονομεῖσθαι πέφυκεν,
ἡ δὲ τοιαύτη φωνὴ οὔτε ἐπὶ τὸ διεύτερον ἐπ' ἄπειρον δι' ἐμμελείας καὶ ἐνῳδῶς
προγραφεῖν δύναται οὔτε μὴν πάλιν ἐπὶ τὸ βαρύτερον, ἀλλ' ἐφ' ἐκάπερα μέχρι
370 τινός—καὶ γάρ ἐπὶ μὲν τὸ δέξιον || τερον αὐτὴ προεργομένη, εἰς κοκκυσμούς τινας 35

(al. m?) N || 4 ποιησαμένη τῇ] -μενοι τῇ Mb -μένη τῇ Oa N -μενον τῇ copi. Wall. ||
5 διεξευγμάτων] -μένων ex -μένον Pa -μένον H Om | τοῦτο ... 6 διεξευγμάτων mg Va ||
7 ἑτερα] ἐκάπερα Mb La Lb || 8 συστήμασι] διαστήματι H Pa Oa Om Mc Pb Am Li ||
9 δὲ πάλιν εἰπεῖν] δ' εἰπεῖν, sed πάλιν ss. al. m. Mb || 10 μέσων] ὑπὸ τῶν μέσων N ὑπατῶν
μέσων cett., sed ὑπάτῶν del. Va, exp. Wallis | τοῦτο ... μέσων om. Mb || 11 τῆς μέσης καὶ
ss. N | μέσων alt.] μέσον N || 12 ante συνημμ. et ante ὑπατῶν ss. τῶν Va (cf. *infra* 76,
16). || 13 δια- ss. Mb || 14 δὲ pr. al. m. postea inseruit N || 20 παρυπάτη bis Mb ||
24 διάτονος ... 25 -μένων in mg. Va || 28 καὶ] δὲ H Oa Om Pe! Li La | ἐκάστης] ἐκάστη

καὶ ἔτις. ἐπὶ δὲ τὸ βαρύτερον εἰς βυκανισμούς καὶ ἕγγίξεις ἐμπίποντος καταπιέσται· ὡς οὐδαμῶς δηλονότι περαιτέρω ἐπ' ἑκάτερον δι' ἐμμελείας ἀριθμοῦ σταθμοῦ, ὡν ἄρα γε ψόφων οὐδεὶς καθ' ὅπερν ἐπιτίθεσις πρὸς πλοκὴν ἐναρμονίου μέλους καθέστηκεν — ὁ τὴν ἀρμονικὴν ἐπιστήμην τεχνώσας Πυθαγόρας. ὡς εἰρηται, τὸν ἐφ' ἑκάτερα τόπον αὐτῆς. μέχρις οὗ κατα, δι' ἐμμελείας καὶ 5 ἐνωθῆς ἐπὶ τε τὸ δεύτερον καὶ τὸ βαρύτερον προχωρεῖ δύνατο. πείρα καὶ λόγῳ καπανοήσας τὸν μὲν ἐπὶ τὸ δεύτερον νήπιην ὑπερβολαίων ἐκάτεσσεν ἀπὸ τοῦ νέατον ὡς εἰρηται τὸ ἔσχατον· καὶ γὰρ μέχρι τοῦδε τοῦ τόπου δι' ἐμμελείας τοῦ φωνῆς ἐπιτειχμένη ἵσταται· τὸν δὲ ἐπὶ τὸ βαρύτερον προσλαμβάνεται. διότι οὐ μόνον ὁ ἀπ' αὐτῆς φθόνγος βαρύτατος ὡν πρώτος εἰς ἐμμέλειαν παραλαμβάνεσθαι 10 δύναται. ἀλλὰ καὶ μέχρι τοῦδε τοῦ τόπου δύσις τοῦ φωνῆς τοῦ διατονῆς δι' ἐμμελείας καὶ 15 ἐνωθῆς ἐπὶ τὸ βαρύτερον ἀνιεμένη παύεται· τοῦ διατονῆς διατονῆς. προσλαμβάνεται, αὐτῆς καλεῖται. διότι τῶν δύομαζομένων τετραχόρδων οὐδεὶς κοινωνεῖ, ἀλλ' ἔξωθεν προσλαμβάνεται διὰ τὴν ἐπὶ μέσην συμφωνίαν. τοικὸν ἐπέγουσσα λόγον πρὸς τὴν ὑπάτην τῶν ὑπάτων, ὃν ἔχει τοῦ μέσης πρὸς τὴν παραχμέσην· τὴν δὲ 20 δευτέρων ὑπάτην ὑπάτων ἀλλ' ὑπάτην μὲν διότι πρώτη, ἐστὶ τοῦ πρώτου καὶ βαρυτάτου τετραχόρδου τοῦ τελείου τοῦ ἡρμοσμένου συστήματος, ὑπάτων δὲ πρὸς διντιδιαστολὴν τῶν ἀλλων παρυπάτων τῶν δεύτερων τετραχόρδων· καὶ γὰρ 25 ὁ σπερ παντὸς τετραχόρδου τοῦ πρώτη καὶ βαρυτάτη, αὐτοῦ γορδή, ὑπάτη, καλεῖται — τὸ γὰρ πρῶτον, ὡς πολλάκις εἰρηται, ὑπατον παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἐνομάζεται — 30 οὗτοι δὲ, καὶ τοῦ δευτέρου αὐτοῦ γορδή τὴν διατάξην τεταγμένη παρυπάτη, καλεῖται τὴν δὲ τετάρτην ὑπερπαρυπάτην καὶ λιγχιὸν διάτονον, γραμματικήν, ἐναρμόνιον· ἀλλ' ὑπερπαρυπάτην μὲν ὡς δεύτερην τῆς παρυπάτης, λιγχιὸν δὲ καθ' ὄμωνυμίαν τοῦ πλήττοντος αὐτὴν δικτύλου ἐν ταῖς εἰς δύο τομαῖς τοῦ διὰ τεσσάρων συστήματος· τοῦ, καθάπερ ἐμοὶ γε μάλλον δοκεῖ. λιγχιὸς αὐτη καλεῖται διὰ τὴν ὄμοιότητα τῆς διαστάσεως τοῦ εἰργμένου δικτύλου. τοῦ οὗτος ἐναργῶς 35 διίσταται τοῦ ἀντίγειρος· καὶ γὰρ ὁ σπερ τοῦ ἀπὸ τοῦ ἀντίγειρος τοῦ λιγχιοῦ διάστασις μείζων τῶν ἀλλων ἐστὶ διαστάσεων, τοῦ οἵ τοῦ δικτύου δικτύου διατονῆς 40

·εγμένη, H Oa Om | κοκκυσμούς] κοκκυσμ. Mb κοκκισμ. N || 1 καὶ ἔτις om. La || 3 ἵστασσεις om. La | ψόφων] ψήφων H Oa Om Mc Am Li ψόφου N — ex -η-, vel v.v. Pa | ἐν- ss. Mb || 4 πυθαγ. ὡς εἰρηται] ὡς εἰρηται π. Mb || 6 ἐπι] ἐπει N | δύνατο codd. τὸ δυνατό Wallis (ex Oa?) || 7 τὸν] τὴν R Ma Mb || 8 γάρ om. Mb || 9 τὸν] τοῦ (in mg. τὸν Bodl.) Om | τὸν] τὸν R Va Ma N Pb La || 11 ἀλλὰ καὶ R Va Ma Mb N Pb La Lb καὶ om. celi. || 12 βαρύτερον] βαρύτατον N | post παύεται spatium circa 5 litt. Va | τοῦ om. Ma, add. al. m. N || 13 καλεῖται] κέκληται Mb || 14 ἐπὶ μέσην alt.] ἐπὶ τὴν μ. R || 16 ὑπάτην] ὑπάτη Mb | πρώτη R Va Ma Mb N Pb La Lb om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li ὑπάτη sct.

371 ἀλλήλων διίστανται. *«Οὗτως ἡ ἀπὸ τῆς νήτης τῆς λιχανοῦ»* καὶ || πάλιν ὁσπερ ὁ λιχανὸς πρὸς τὰς διαφόρους ἐνεργείας τῆς χειρὸς ποτὲ μὲν μεῖζον διάστημα διίσταται τοῦ ἀντίχειρος, ποτὲ δὲ ἐλαττον. οὗτο δὴ δρα καὶ ἡ τρίτη παντὸς τετραχόρδου χορδὴ κατὰ τὰ διάφορα γένη τῆς μελῳδίας ποτὲ μὲν μεῖζον διάστημα τῆς νήτης διίσταται, ὅταν καὶ βαρυτέραν δηλονότι ἔχῃ τὴν τάσιν, ποτὲ δὲ ἐλαττον, ὅταν καὶ δέξιτέραν διάτονον δὲ καὶ γρωματικὴν καὶ ἐναρμόνιον πρὸς τὴν τῶν διαφόρων γενῶν διαίρεσιν· καὶ γὰρ αὕτη ἄλλο μὲν 10 διάστημα ἐπέγει κατὰ τὸ διάτονον γένος τοῦ ἡρμοσμένου, ἄλλο δὲ κατὰ τὸ χρωματικὸν καὶ ἔτερον κατὰ τὸ ἐναρμόνιον. ἀλλ' εἰδέναι χρὴ ὡς ἡ χορδὴ αὕτη ἡ ὑπερπαρυπάτη καὶ λιχανὸς καλουμένη γενικῶς παρανήτη καλεῖται· καὶ γὰρ 15 ὁσπερ παντὸς τετραχόρδου καθ' αὐτὸν θεωρουμένου ἡ τετάρτη καὶ δέξιτάτη χορδὴ νήτη προσκυγορεύεται, οὗτο δὴ καὶ ἡ τρίτη αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τὸ βαρύτερον τεταγμένη εἰκότιας παρανήτη καλεῖται· τὴν δὲ πέμπτην ὑπάτην μέσων· 20 ἀλλ' ὑπάτην μὲν ὡς πρώτην καὶ αὐτὴν οὕσαν τετραχόρδου, μέσων δὲ διότι τὸ τετράχορδον αὐτό οὕπερ αὕτη ὑπάτη ἐστί μέσον δύο τετραχόρδων κατὰ συναφὴν 25 τέτακται, τοῦ τε ὑπάτων καὶ τοῦ συνημμένων, ὡς εἴρηται· ὃν τὸ μὲν ὑπάτων βαρύτερον αὐτοῦ ἐστι, τὸ δὲ συνημμένων δέξιτέρον, ὃς ἐν τοῖς ἔξις δῆλον καὶ τοῦτο γενήσεται. εἰ δέ τις ἐνταῦθα τῶν ἄγαν φιλοπόνων γενόμενος ἀπορήσειε, διὰ ποίαν αἰτίαν ἡ χορδὴ αὕτη κοινὴ δύο τετραχόρδων ὑπάρχουσα τοῦ τε τῶν ὑπάτων καὶ τῶν μέσων, οὐ μᾶλλον νήτη τοῦ ὑπάτων, ἀλλ' ὑπάτη τοῦ μέσων 30 ἐκλήθη, ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσομεν λέγοντες, ὡς εἰ μὲν καθ' ἐχυτὸν τὸ τῶν ὑπάτων ἐθεωρεῖτο τετράχορδον, ἀναμφηρίστως ἡ τετάρτη καὶ δέξιτάτη αὐτοῦ χορδὴ νήτη ἐν ἐκαλεῖτο· ἐπεὶ δὲ οὐ καθ' ἐχυτὸν θεωρεῖται, ἀλλὰ κατὰ συναφὴν τοῦ εἰρημένου τετραχόρδου τῶν μέσων, ὅπερ εἰ καὶ δέξιτέρον αὐτοῦ ἐστιν, ἀλλ' διμως ἐτι τῶν βαρυτέρων ἔχεται τάσεων—καὶ γὰρ ἀμφότερα ταῦτα τῆς 25 βαρυτέρας λύρας ἔποι τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ πασῶν βαρυρέρου συστήματός ἐστι, τὸ δὲ ὄνομα ἡ ὑπάτη ταῖς βαρυτέραις τῶν τάσεων ἀπονενέμηται, καθέπερ 40 καὶ ἡ νήτη ταῖς δέξιτέραις— διὰ τοῦτο εἰκότιας οὐ νήτη ὑπάτων, ἀλλ' ὑπάτη μέσων αὕτη ἐκλήθη· τὴν δὲ ἐκτην παρυπάτην μέσων ἀλλὰ παρυπάτην μὲν δι' ἣν εἰρήκαμεν αἰτίαν καὶ ἐπὶ τῆς παρυπάτης τῶν ὑπάτων, μέσων δὲ πρὸς 45 ἀντιδιαστολὴν τῶν ἀλλῶν παρυπατῶν τῶν τε δέξιτέρων καὶ βαρυτέρων τετραχόρδων· τὴν δὲ ἐβδόμην ὑπερπαρυπάτην καὶ λιχανὸν μέσων διάτονον, γρωματικὴν, ἐναρμόνιον· ἀλλὰ λιχανὸν μὲν δι' ἣς προειρήκαμεν αἰτίας καὶ ἐπὶ τῆς 50 τρίτης τοῦ τῶν ὑπάτων τετραχόρδου, μέσων δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἀλλῶν λιχανῶν, διάτονον δὲ καὶ χρωματικὴν καὶ ἐναρμόνιον δι' ἣς πάλιν προείπομεν 55

I οὗτος ... λιχανοῦ: haec verba, quorum brevitas magis locutioni britannicae quam byzantinae convenit, supplavit Wall., sed τοῦ non constanter scr. pro τῆς (cf. v. 2 et 74, 31); malim supplere ... διάστασις μεῖζων τῶν ἄλλων ἐστὶ διαστάσεων, ἣς αἱ ὑπόλοιποι χορδαὶ ἀπὸ ἄλλήλων διίστανται· || 2 ὁ H (et Wallis) ἡ cert. || 3 μεῖζον] μεῖζων Mb La | δὲ ἐλαττον scr. H Oa Om N | ἔργον om. Mb N || 4 τρίτη] τρ. ζέτη N | καττά] καὶ Mb | τὰ ss. Pe om. Pb | γένη] μέρη Mb || 5 διίσταται om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li | δι - ss. N | ξητη] ξητε Mb N La || 6 τάσιν R Va Ma Mb N Pe La Lb σύστασιν H Pa Oa Om Mc Pb Am Li | δὲ ἐλ. N || 11 αὐτὸν] ἐχυτὸν N | θεωρουμένου] -μενον N || 13 post καλεῖται spatium c. 11 litt. Va | ὑπάτην ... 14 πρώτην mg. inf. Mc || 14 καὶ αὐτὴν om. Pa || 15 ὑπάτη om. Oa (et Wallis!) | αὐτὸν ... νητὴ in τῷ οὐτε " - " -

372 αἰτίας καὶ ἐπὶ τῆς λιγανοῦ τῶν ὑπάτων· || τὴν δὲ ὄγδοην μέσην· εἰ δέ τις πάλιν κάνταυθα τῶν ἄγαν φιλοπόνων γενόμενος ἀπορήσειε, διὰ ποίαν αἰτίαν ἡ πετάρη αὕτη καὶ δέξιτάτη χορδὴ τοῦ τῶν μέσων τετραχόρδου οὐ νήτη μέσων, ἀλλὰ μέσην καλεῖται, καὶ πάλιν ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσομεν λέγοντες, ὅτι εἰ μὲν καθ' ἐαυτὸν μέσην τοῦ τοιοῦτον τεπράχορδον, 5 νήτη ἀν πάντως μέσων αὕτη ἐκαλεῖτο· ἐπεὶ δὲ πρὸς τὴν βαρυτέραν χορδὴν 10 τοῦ διαζευκτικοῦ καλουμένου τόνου καταλήγει τὴν συνάπτουσαν πρὸς ἀλλήλας τὰς δύο ὄκταχόρδους λύρας, ὡς προείρηται, ταῦτα δ' εἰπεῖν τὰ δύο κατ' ἀντίφωνον διὰ πασῶν συστήματά, ἀπερ ἀληθῶς συμπληροῦ τὸ τέλειον τοῦ ἡρμοσμένου σύστημα, ἡ μεσαιτάτη τῶν χορδῶν ἀπασῶν τοῦ τοιοῦτου 15 συστήματος τέτακται, διὰ τοῦτο οὐκ ἀπεικότως μέσην καλεῖται ἀπὸ τῆς πάξιεως ἡ μᾶλλον, ὡς ἐμοὶ γε δοκεῖ, διὰ τοῦτο μέσην αὕτη καλεῖται, διότι ὕστερη ἡ προσλαμβανομένη τὸν πρῶτον καὶ βαρύτατον καὶ ἐσχατον μελωδητὸν 20 ἡς φωνῆς τόπον ἐπέχει καὶ ἡ νήτη τῶν ὑπερβολαίων ὄμοιως πάλιν τὸν δέξιτατον, οὗτω δὴ καὶ αὕτη τὸν μέσον τῆς φωνῆς τόπον ἐπέχει· καὶ γάρ διν λόγον ἔχει ἡ 15 νήτη τῶν ὑπερβολαίων πρὸς αὐτήν, τὸν αὐτὸν τοῦτον ἄρα καὶ αὕτη πρὸς τὴν προσλαμβανομένην ἔχει, ὡς ἐν τοῖς ἐπειτα δειχθήσεται· ἡ δὲτι κοινὸς δρος τῶν δύο ὄκταχόρδων λυρῶν ἐστιν ἡτοι τῶν κατ' ἀντίφωνον δύο διὰ πασῶν συστήματων· καὶ γάρ τέλος μὲν αὕτη τῆς βαρυτέρας λύρας ἐστίν, ἄρχη δὲ τῆς δέξιτερας· 25 ἡ δὲτι μία οὖσα τῆς μὲν βαρυτέρας λύρας φθόγγος ἐστίν δέξιτατος, τῆς δὲ δέξι- 30 τέρας βαρύτατος· τὴν δὲ ἐννάτην παραμέσην διὰ τὸ ἔξιτης τῆς μέσης ἔχειν τὴν θέσιν καὶ διαζευκτικοῦ τόνου διάστημα ἐπὶ τὸ δέξιτερον ἀπέχειν αὐτῆς· αὕτη δέ ἐστιν ἡ ὑπάτη τοῦ βαρυτέρου τετραχόρδου τῆς δέξιτερας ἀρχαιοτρόπου ἐπταχόρδου λύρας ἡτοι τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ πασῶν δέξιτερου συστήματος. εἰ δέ τις κάλιν κάνταυθα τῶν ἄγαν φιλοπόνων γενόμενος ἀπορήσειε, διὰ ποίαν 25 αἰτίαν ἡ ἐννάτη αὕτη χορδὴ οὐχ ὑπάτη, τῶν διεζευγμένων ἐκλήθη ὡς πρώτη 40 οὖσα τοῦ βαρυτέρου τετραχόρδου τῆς δέξιτερας ἀρχαιοτρόπου ἐπταχόρδου λύρας ἡτοι τοῦ κατ' ἀντίφωνον, ὡς εἴρηται, διὰ πασῶν δέξιτερου συστήματος, ἀλλὰ παραμέση, πάλιν καὶ ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσομεν λέγοντες, ὅτι εἰ καὶ ὑπάτη, ἀληθῶς αὕτη τοῦ τῶν διεζευγμένων καλουμένου τετραχόρδου ἐστίν, 30 ἀλλ' ἐπεὶ παρὰ τὴν μέσην ἐπὶ τὸ δέξιτερον ἔσχε τὴν θέσιν, ἡ δὲ μέση παντὸς ἡρμοσμένου συμφώνου συστήματος κρείττων τῶν ἄλλων αὐτοῦ τυγχάνει χορδῶν — πρὸς αὐτήν καὶ γάρ αὕται ἀρμόζονται καὶ αὐτῆς ἀληθῶς μὴ οὖσης τὸ πᾶν 50 ἀνάρμοστον φαίνεται — διὰ τοῦτο οὐχ ὑπάτη διεζευγμένων ἐκλήθη, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ πλησιασμοῦ τῆς μέσης, ὡς ἀπὸ κρείττονός τινος, παραμέση. τὴν δὲ δεκάτην 35 τρίτην διεζευγμένων· εἰ δέ τις πάλιν κάνταυθα τῶν ἄγαν φιλοπόνων γενόμενος || 373 ἀπορήσειε, διὰ ποίαν αἰτίαν ἡ δεκάτη αὕτη χορδὴ οὐ παρυπάτη, ἀλλὰ τρίτη

1 τῶν] τοῦ Va Ma Mb N Pc || 1 μέσην ex μέσων Li || 2 κάνταυθα] ἐνταυθα R Ma Pc || 3 τοῦ corr. ex? R om. Mb τῆς Pc || 4 μέσην al. m. ex? Mb || 5 ἐχυτὸν αὐτὸν Mb || 6 δὲ] δὴ Ma Mb || 10 ἡ] ἡ Pa Mb Pb ἡ, Oa ἡ, scr. W | τῶν χορδ. ἀπασ.] ἀπ. τῶν χ. Wallis || 11 τῆς om. N || 13 μελωδητὸν] -δήτην H Pa Om Mc Pb Am Li || 14 ἐπεχει] ἀποτελεῖ Mb. | καὶ ... 15 ἐπεχει bis scr., sed semel del. R || 16 αὐτῆς] αὐτὸν H Om Mc Am Li || 20 τῆς ... βαρύτατος al. m. inseruit Pc || 23 ἡ om. N || 29 λέγοντες om. R Ma | ει om.

ἐκλήθη, καὶ πάλιν διὰ ποίαν διεζευγμένων. πάλιν καὶ ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσομεν λέγοντες. Οὐ οὐειδήπερ ἐν τῇ ἀρχαιοτέροπφ ἐπαγόρδῳ λύρᾳ ἡ χορδὴ αὕτη, τρίτη μὲν ἀπὸ νήτης ἦν. παραμέστη, δὲ ἐκαλεῖτο. Οὐτερον δὲ ἐν τῇ ὄκταγόρδῳ λύρᾳ ακτὰ τὴν τάξιν αὐτῆς τρίτη, προστηγορεύθη, διὰ τὴν παρένθεσιν τῆς ὑγδότης χορδῆς. Τὸν δὲ τὸν προειρημένον λόγον, εὑρίσκεται δὲ καὶ ἐν τῇ δέκατέρᾳ ὄκταγόρδῳ λύρᾳ τοῦ τελείου τοῦ ἡρμοσμένου συστήματος τρίτη, εἰκότως καὶ πάλιν τρίτη καὶ οὐ παρυπάτη ἐκλήθη· ἀλλ' οὕτω μὲν πρὸς τὴν πρώτην ἀπαντήσομεν ἀπορίαν· πρὸς δὲ τὴν δευτέραν πάλιν οὕτως· οὐειδήπερ τὸ τῆς δέκατέρας ὄκταγόρδου λύρας ἥποι τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ πασῶν δέκατέρου συστήματος 10 βαρύτερον τετράγορδον πρὸς μὲν τὸ δέκατέρον αὐτοῦ ἀεὶ συγκρίται τετράγορδον, πρὸς δὲ τὸ βαρύτερον, ὅπερ τὸ τῆς βαρυτέρας ὄκταγόρδου λύρας ἥποι τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ πασῶν βαρυτέρου συστήματος δέκατέρου ἐστι. διέξευκται, διὰ τοι τοῦτο οὐκ ἀπεικότως τὸ τοιοῦτον τετράγορδον διεζευγμένων ἐκλήθη, ἀλλὰ τί συναρθή καὶ τί διάζευξίς ἐστιν, ἀκριβῶς ἐν ὑστέροις ἡγιθήσεται· τὴν δὲ 15 ἐνδεκάτην παρανήτην διεζευγμένων διάτονον καὶ χρωματικὴν καὶ ἐναρμόνιον· ἀλλὰ παρανήτην μὲν. διότι τρίτη ἐστὶ τοῦ τοιούτου τετραγόρδου καὶ ἐξῆς ὑπὸ τὴν νήτην αὐτοῦ τεταγμένη χορδὴ παρανήτη, προστηγορεύεται, ὡς προειρηγεῖται· διεζευγμένων δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἀλλων λιγχινῶν τε καὶ παρανήτων 20 τῶν τε δέκατέρων καὶ βαρυτέρων τετραγόρδων· διάτονον δὲ καὶ χρωματικὴν καὶ ἐναρμόνιον δι' ἣν αἰτίαν καὶ ἐπὶ τῶν λιγχινῶν τῶν δύο τετραγόρδων τῆς βαρυτέρας λύρας προείπομεν. εἰ δέ τις πάλιν αἰτήσει τὴν ἄγκην φύλακόνων γενόμενος ἀπορήσειε, διὰ ποίαν αἰτίαν ἡ χορδὴ αὕτη οὐκ ἐκλήθη λιγχινός, ακοῦσειε· διὰ τοῦτον τοῦ παρανήτην τῶν παρειρημένων δύο τετραγόρδων τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ 25 πασῶν βαρυτέρου συστήματος ὠνομάσθησαν. ἀλλὰ παρανήτη τῷ γενίκῷ ὀνόματι, πάλιν καὶ ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσομεν λέγοντες· οὐειδήπερ τὸ τελείου τοῦ ἡρμοσμένου σύστημα ἐκ δυοῖν δέκαταγόρδων λυρῶν ἥποι ἐκ δυοῖν κατ' ἀντίφωνον, διὰ πασῶν συστημάτων σύγκειται, ὡς προειρηγεῖται, βαρυτέρας τε καὶ δέκατέρας, διὰ διατέρας πάλιν ἐκ δυοῖν τετραγόρδων σύγκειται καὶ ἐτοῦ τοῦ 30 διεζευκτικοῦ ακλούμενου τόνου — ἀλλ' ἡ μὲν βαρυτέρα ἐκ τοῦ ὑπάτων καὶ τοῦ μέσων, ἡ δὲ δέκατέρα πάλιν ἐκ τοῦ διεζευγμένων καὶ τοῦ ὑπερβολαίων — ἡ δὲ τρίτη πρὸς τὸ δέκατέρον πάντος τετραγόρδου χορδὴ παρὰ τοῖς παλαιοῖς παρανήτη καὶ λιγχινὸς διάτονος καὶ χρωματικὴ καὶ ἐναρμόνιος ὠνομάζεται διὰ τοὺς προκατειλεγμένους περὶ αὐτῆς λόγους καὶ ποτὲ μὲν κατ' δέκατέρων 35 τάσεων πίπτει, ποτὲ δὲ κατὰ βαρυτέρων. εἰκότως || πρὸς τὰς τάσεις αὐτῆς καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῆς ἀπεδύθησαν καὶ τὸ μὲν λιγχινὸς ἀπονενέψηται αὐτῇ ἐν

αἰτίαν N | καὶ om. La || 2 ἡ χορδὴ ... 4 λυρᾳ om. R Ma || 6 μέσων Pb παραμέστης cert., sed παρα- del. Pa || 7 ὄκταγόρδῳ] τετραγ., sed ὄκτα ss. Mb || 11 βαρύτερον ... 13 συστήματος al. m. in mg. Va | πρὸς ... τετράγ. om. N | τετράγορδον om. R || 12 τὸ pr. R Ma Mb N La Lb τοῦ Va Pc del. Pa τῇ H Om Oa Mc Pb Am Li || 17 παρανήτην] -ντη Mb | ὑπὸ] ἀπὸ N || 19 τὴν om. Mb. || 23 κάνταυθι ... γενόμενος om. Pb ||

τοῖς βαρυτέροις τετραχόρδοις, τὸ δὲ παρανήτη ἐν τοῖς δέκατέροις· τὴν δὲ δωδεκάτην νήτην διεξευγμένων, ἀλλὰ νήτην μὲν ὡς δέκατέραν τοῦ τῶν διεξευγμένων τετραχόρδου τυγχάνουσαν, διεξευγμένων δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἄλλων νήτῶν τῶν τε δέκατέρων καὶ βαρυτέρων τετραχόρδων. εἰ δέ τις 5 οὗ πάλιν κάνταυθι τῶν ἄγαν φιλοπόνων γενόμενος ἀπορήσει. διὰ ποίαν αἰτίαν ή χορδὴ αὕτη οὐ μόνον νήτη ἀλλὰ καὶ ὑπάτη τυγχάνουσαι — ἀλλὰ νήτη μὲν τοῦ τῶν διεξευγμένων τετραχόρδου, ὑπάτη δὲ τοῦ τῶν ὑπερβολαίων — οὐκ ἐκλήθη ὑπάτη ὑπερβολαίων, ἀλλὰ νήτη διεξευγμένων, πάλιν καὶ ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσομεν λέγοντες, διτεῖ εἰ καὶ ἡ χορδὴ αὕτη καὶ νήτη καὶ ὑπάτη ἐστί — καὶ γὰρ συναπτικὸς δρός ἐστιν ὃν εἴρηκας δύο τετραχόρδων — ἀλλ’ 10 ἐπειδὴ τὸ δέκατον τοῦ βαρυτέρου κρείττον ἐστιν ὡς τὸ ταχύτερον τοῦ βραδυτέρου, διὰ τοῦτο εἰκότως οὐκ ἀπὸ τοῦ χείρονος αὐτῆς ἐκλήθη ὀνόματος, ἀλλ’ ἀπὸ γε τοῦ κρείττονος γῆτοι ἀπὸ τῆς νήτης· κρείττων γάρ καὶ ἡ νήτη τῆς ὑπάτης, ἐπεὶ καὶ ὁ ἀπὸ τῆς νήτης φθόγγος κρείττων ἐστι τοῦ ἀπὸ τῆς ὑπάτης, εἴγε ὁ μὲν δέκατος φθόγγος παντὸς τετραχόρδου ὁ ἀπὸ τῆς νήτης ἐστίν, ὁ δὲ βαρύ- 15 τατος ὁ ἀπὸ τῆς ὑπάτης· κρείττον δὲ, ὡς εἴρηται, τὸ δέκατον τοῦ βαρέος· τὴν δὲ τρίτης χορδῆς τοῦ βαρυτέρου τετραχόρδου τῆς ἀρχαιοτρόπου ὀκταχόρδου λύρας, ἡ παραμέστη μὲν ἐκαλεῖτο πρότερον, ὑστερὸν δὲ τρίτη προστηγόρευται διὰ τὸν προκατειλεγμένον λόγον· ὑπερβολαίων δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς 20 τρίτης τῶν διεξευγμένων. εἰ δέ τις πάλιν κάνταυθι τῶν ἄγαν φιλοπόνων γενόμενος ἀπορήσει, διὰ ποίαν αἰτίαν ἡ χορδὴ αὕτη οὐχ ὑπερμέστη καὶ λιγανὸς καλεῖται, καθάπερ ἐκαλεῖτο καὶ πρότερον. ἀλλὰ τρίτη ὑπερβολαίων, πάλιν καὶ 25 ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσομεν λέγοντες, ὡς εἰ μὲν ἡ ἀρχαιοτρόπος ἐπτάχορδος λύρα καὶ ἐκαλεῖται, μόνη ἂν ἐξ ἀνάγκης ἡ τρίτη τοῦ βαρυτέρου αὐτῆς 30 τετραχόρδου· παραμέστη δὲ καλουμένη, τρίτη προστηγορεύετο διὰ τὴν παρένθεσιν τῆς ὀγδόντης χορδῆς· ἐπεὶ δ’ αὕτη πρὸς τὸ βαρύτερον οἰονεὶ ἀπορρίψεισα 35 ἐπέρχεται δικτύον τοῦ ἀναφανέντος τελείου τοῦ ἡρμοσμένου συστήματος ἐξ αὐτῆς τε καὶ τῆς ἐξ αὐτῆς οἰον ἀπογεννηθείσης ἐπέρχεται δικτύον τοῦ δέκατον τοιοῦτον γεγένηται σύστημα, διὰ τοῦτο εἰκότως καὶ ἡ τοῦ ἐπέρχοντος δέκατη τετραχόρδου χορδὴ γένεται δικτύον τοῦ ἀναφανέντος τελείου τοῦ ἡρμοσμένης παρένθεσιν, ἐπεὶ 40 καὶ διληχθῆται τῆς ἐπέρχας καὶ βαρυτέρας διεξευκταί· || τὴν δὲ τεσσαρεσ- 45 καὶ δεκάτην παρανήτην ὑπερβολαίων διάτονον καὶ χρωματικὴν καὶ ἐναρ- 50 σχεδὸν ὅπερ τὴν τὸ δὲ ἐν τετράχορδον πρὸς αὐτὴν, τοῦτο καὶ αὕτη πρὸς τὸ τοιοῦτον γεγένηται σύστημα, διὰ τοῦτο εἰκότως καὶ ἡ τοῦ ἐπέρχοντος δέκατη τετραχόρδου χορδὴ γένεται δικτύον τοῦ ἀναφανέντος τελείου τοῦ ἡρμοσμένης παρένθεσιν, διαποροίη, sicut antea Pb || 6 ἡ χορδὴ, om. Mb || 7 οὐκ ... 8 ὑπερβ. om. La || 8 ὑπάτη ὑπερβ. ord. inv. R Ma Pb || 9 εἰ ss. N εἰ καὶ εἰ H || 10 ὃν] ὡς Om | εἴρηκας (scil. ille τις) εἴρηκα Va || 11 τοῦ ... 12 τοῦτο om. Va || 12 εἰκότως οὐκ ἀπεικότως H Oa Om | χειρονος] χείρωνος Mb || 16 ὁ om. La | κρείττον] -ων Mb | τὸ δέκατον] τοῦ δέκατον

θνομ. || 37 αὐτῆς] αὐτῆς N || 1 παρανήτη] -νήτης (?) Mb || 2 δωδεκάτην corr. ex ἐνδεκ. Pa Pc ἐνδεκ. Mb N Pb | τὴν δέκατην νήτην bis scr. N | ἀλλὰ ... 3 διεξευγμένων om. H || 4 τῶν² om. H | τε] τὸν R Ma || 5 πάλιν om. Pb | τῶν ... γενόμενος om. Pb | ἀπορήσειε] διαποροίη, sicut antea Pb || 6 ἡ χορδὴ, om. Mb || 7 οὐκ ... 8 ὑπερβ. om. La || 8 ὑπάτη ὑπερβ. ord. inv. R Ma Pb || 9 εἰ ss. N εἰ καὶ εἰ H || 10 ὃν] ὡς Om | εἴρηκας (scil. ille τις) εἴρηκα Va || 11 τοῦ ... 12 τοῦτο om. Va || 12 εἰκότως οὐκ ἀπεικότως H Oa Om | χειρονος] χείρωνος Mb || 16 ὁ om. La | κρείττον] -ων Mb | τὸ δέκατον] τοῦ δέκατον

μόνιον ἀλλὰ παρανήπη, μὲν καὶ οὐ λιγχνὸς αὕτη ἐκλήθη δι' ἣν ἔφθημεν εἰπόντες αἰτίαν καὶ ἐπὶ τῆς παρανήπης τῶν διεξευγμένων, ὑπερβολαίων δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς παρανήπης τῶν διεξευγμένων, διάτονον δὲ καὶ χρωματικὴν καὶ ἐναρμόνιον δι' ἣν αἰτίαν καὶ ἐπὶ τῆς παρανήπης τῶν διεξευγμένων καὶ τῶν λιγχνῶν διειλήφαμεν τὴν δὲ πεντεκαιδεκάτην νήπην 5 ιο ὑπερβολαίων ἀλλὰ νήπην μὲν ὡς διξυτάτην οὖσαν τοῦ τετραχόρδου, ὑπερβολαίων δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ὑπολοίπων τετραχόρδων τοῦ τελείου συστήματος. αὗται οὖν εἰσιν ὡς συντόμως εἰπεῖν αἱ αἰτίαι. δι' ᾧς οὖτως ἐκάστη τῶν πεντεκαίδεκα χορδῶν τοῦ ἀμεταβόλου συστήματος προσηγόρευται.

ΤΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΥΟ ΕΙΔΩΝ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΠΟΝ ΚΙΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΦΩΝΗΣ.

20 Ἐπεὶ δὲ ἐν τῷ τελείῳ τοῦ ἡρμοσμένου συστήματι, ταῦτὸ δὲ εἰπεῖν ἐν τῇ ἐν 10 δργάνῳ αἰσθητῇ ἀρμονίᾳ οὐ μόνοι φθόγγοι, ἀλλὰ καὶ διαστήματα καὶ γένη καὶ μεταβολαί καὶ τόνοι θεωροῦνται, ἀναγκαῖον ὡς ἐπίπεν ἐστὶ καὶ περὶ ἐκάστου αὐτῶν βραχέα ἀττα διεξελθεῖν πρότερον, ἀλλὰ πρῶτον μὲν περὶ φθόγγου· καὶ γὰρ οὗτος ἀρχή ἐστι τῆς τοιεύης ἀρμονίας, ὡς ἡ μονάς τοῦ ἀριθμοῦ, τὸ σημεῖον τῆς γραμμῆς καὶ τὸ νῦν τοῦ χρόνου· ἐπειτα δὲ καὶ περὶ 15 τῶν λοιπῶν ανθάπερ ἡ τάξις ἐκάστου αὐτῶν ἀπαιτεῖ.

δηλος Oa | αὕτη om. H Oa || 1 οὐ om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li | αὕτη om. Mb || 5 τὴν δὲ ... 6 τετραχ. om. Mb || 6 τοῦ om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 7 τετρ-δων] -δου N -δων ex -δου Pc || 8 οὖν] γ' οὖν La Lb | zi om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || tit. om. Ma || 10 ἐπεὶ δὲ] ἐπειδὴ τὲ H Pa Oa Om Mc Pb Am | ἐν δργάνῳ Va τὸ ss. R τὸ om. Ma Mb N Pc La Lb δργάνου H Pa Oa Mc Am Li τοῦ δργάνου

30 'Αλλ' ἐπειδήπερ πάλιν ὁ φθόγγος καὶ πάντα τ' ἄλλα ἐν φωνῆς θεωρεῖται ποιέται, ἵνε τῆς κατὰ τόπον κινήσεως διαφοράί εἰσι δύο· καὶ γάρ ἡ μὲν συνεχῆς ἐστι, ἡ δὲ διαστηματική· ἀναγκαῖον πάλιν προειπεῖν, ποία μὲν συνεγής κίνησις τῆς φωνῆς ἐστι, ποία δὲ διαστηματική· συνεχῆς μὲν οὖν κίνησις τῆς φωνῆς ἐκείνη, ἀν εἴη, ἡ τάς τε ἀνέσεις καὶ τὰς ἐπιτάσεις συνεχεῖς ποιουμένη οὐδαμοῦ 5 τῇ αισθήσει δοκεῖ ἵστασθαι ἢ μέχρι σιωπῆς διαστηματική δέ, ἡ ἐναντίως κινεῖται τῇ συνεχεῖ ἥτοι ἡ τάς μὲν ἀνέσεις καὶ τὰς ἐπιτάσεις ἀφανεῖς ποιεῖται, 40 τὰς δὲ τάσεις φανεράς γε πάντη καὶ ἐνχργεῖς· καὶ ἀπλῶς, ὅταν οὕτω κινηταὶ ἡ φωνὴ ὥστε μηδαμοῦ δοκεῖν ἵστασθαι τῇ ὀκοῇ, συνεχῆ λέγομεν· ὅταν δὲ στῆναι που δόξασα εἴτα πάλιν διαβαίνειν τινὰ τόπον φανῇ καὶ τοῦτο πιήσασα 10 πάλιν ἐφ' ἐπέρχας τάσεως στῆναι δόξῃ καὶ τοῦτο ἐναλλάξ ποιεῖν φανομένη συνεχῶς διαπελῇ, διαστηματικὴν τὴν τοιαύτην κίνησιν λέγομεν. ἀλλὰ τὴν μὲν συνεχῆ λογικὴν εἴναι φαμεν· διαλεγομένων γάρ ἡμῶν οὐτῶς ἡ φωνὴ κινεῖται κατὰ 376 τόπον || ὥστε μηδαμοῦ δοκεῖν ἵστασθαι· κατὰ δὲ τὴν ἐπέρχαν, ἣν δύνομάζομεν διαστηματικήν, ἐναντίως πέφυκε γίγνεσθαι· ἀλλὰ γάρ ἵστασθαι τε δοκεῖ καὶ πάντες 15 τὸν τοῦτο φαινόμενον ποιεῖν οὐκ ἔτι λέγειν φασίν, ἀλλ' ἀδειν, διόπερ ἐν τῷ διαιλέγεσθαι φεύγομεν τὸ ἵσταναι τὴν φωνήν, οὐ μὴ διὰ πάθος ποτὲ εἰς τοιαύτην κίνησιν ἀναγκασθῶμεν ἐλθεῖν· ἐν δὲ τῷ μελῳδεῖν τοῦνταντίον ποιοῦμεν· τὸ μὲν γάρ συνεχῆς φεύγομεν· ὅσῳ γάρ μᾶλλον ἐνάστην τῶν φωνῶν μίαν τε καὶ ἐστη- 20 ιο κινῶν καὶ τὴν αὐτὴν ποιοῦμεν, τοσούτῳ φαίνεται τῇ αἰσθήσει τὸ μέλος ἀκρι- βέστερον. ὅτι μὲν οὖν δύο κινήσεων οὐσῶν κατὰ τόπον τῆς φωνῆς ἡ μὲν συνεχῆς λογικὴ τίς ἐστιν, ἡ δὲ διαστηματικὴ μελῳδική, σχεδὸν δῆλον ἐν τῶν εἰρημένων γεγένηται. ἀλλ' ἐπειδήπερ ἐν τῷ λέγειν ἡμᾶς περὶ τοῦ ποία μέν ἐστιν ἡ κατὰ τόπον συνεχῆς κίνησις τῆς φωνῆς, ποία δὲ πάλιν ἡ διαστηματικὴ τριῶν τινων ἀληθιῶν ἐπειδήσθημεν, φαμέν δὴ ἐπιτάσεως ἀνέσεως τάσεως, ῥητέον ἀν εἴη 25 20 ἐξῆς καὶ τί αὐτῶν ἐστιν ἐκαστον· τούτων καὶ γάρ ὡς δεῖν ἀποδοθέντων καὶ ὁ τοῦ φθόγγου ὄρισμὸς κατάδηλος καθάπαξ γενήσεται. ἐπίτασις, μὲν οὖν ἐστι κίνησις συνεχῆς τῆς φωνῆς ἐκ βαρυτέρου τόπου ἐπὶ δέσμωτερον, ἀνεσις δὲ ὁμοίως κίνησις συνεχῆς τῆς φωνῆς ἐξ δέσμωτος τόπου ἐπὶ βαρύτερον· τούτων δ' ἀπο-

-ροῦνται Va | in mg. al. m. περὶ φθόγγων N || 2 in mg. συνεχῆς ἐστι φωνή ἡ λογική Om. || 4 in mg. διαστηματική ἡ μελῳδική Om. || 5 συνεχεῖς] ἀφανεῖς codd. | ποιουμένη] -η ex ? R | οὐδαμοῦ . . . 7 ποιεῖται in mg. N || 6 δοκεῖ] δοκῇ N | δια - κή] -κή, ex ? R || 8 γε πάντη καὶ] τε καὶ πάντη R γε κ.π. Ma Pc | ἐνχργεῖς] ἐνεργεῖς N | κινηταὶ corr. ex -εῖται Mb κινεῖται Om Oa -η- supra -ει- scr. La || 9 μηδαμοῦ] -μῶς N | δοκεῖν] δοκεῖ H Oa Om || 40 δέξασα] δοξάσασ Ma Pc | τόπον ex τρόπον Mb || 11 ἐφ'] ἀφ' H Oa Om || 13 συνεχῆ] συνεχῆ H || 16 λέγειν] -ει- ex ? Mb || 19 posī φεύγομεν supplendum est ex Arx. (p. 103, 2 sq. Mc) τὸ δέσταναι τὴν φωνὴν ὡς μάλιστα διώκομεν· | τῶν φωνῶν corr. ex τὴν φωνὴν N || 20 ποιοῦμεν R Ma Mb N Pc La Lb ποιήσομεν Va H Pa Oa Om Mc Am

τέλεσμαν ὁξύτης καὶ βαρύτης· ἀλλ' ὁξύτης μὲν ἐπιτάσσεως· ὁξύτης γάρ εστιν ἂν δι' ἐπιτάσσεως γινόμενον ἀποτέλεσμα· βαρύτης δ' ἀνέσεως. βαρύτης γάρ εστιν τὸ δι' ἀνέσεως γινόμενον ἀποτέλεσμα. τάσις δέ εστιν μονή τις καὶ στάσις τῆς φωνῆς· ταῦτα δ' εἰπεῖν δύκαλότης θ̄ ταῦτα τῆς κατὰ τόπον κινήσεως τῆς φωνῆς· τότε καὶ γάρ ἡμεῖς λέγομεν ἐστάναι τὴν φωνὴν. ὅταν ἡμῖν ήτοι στάσησις 5 αὐτὴν ἀποφαίνη, μήπε εἶπεν τὸ ὁξύ μήπε εἶπεν τὸ βαρύ δρυμῶσαν. ἀλλ' εἶπεν μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς μένουσαν τάσεως. φαίνεται δὲ τοῦτο ποιεῖν ἐν τῷ μελωδεῖν ήτοι φωνή· κινεῖται μὲν γάρ εἰ τῷ διάστημά τι ποιεῖν. Ισταται δ' ἐν τῷ φθόγγῳ· ἔνθεν τοις καὶ φθόγγοις αἱ τάσεις προσαγορεύονται. ||

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ. ΠΕΡΙ ΦΕΟΓΓΟΥ.

Δικλαβόντες οὖν περὶ τῶν δύο διαφορῶν τῆς κατὰ τόπον κινήσεως τῆς 10 φωνῆς. λέγομεν δὴ τῆς τε συνεγοῦς καὶ διαστηματικῆς. εἴτε δὲ ἐπιτάσσεως τε καὶ ἀνέσεως. ὁξύτηπός τε καὶ βαρύτηπος ναὶ μήν καὶ τάσεως. καθάπερ ὁ συντετμημένος ἀπήντει λόγος. ἑξῆς καὶ περὶ φθόγγου διαλέγομεθα.

10 Φθόγγος τοίνυν ἐστὶν ψύχος. ψύχος δὲ πάθος δέρος πληρούμενου. τὸ πρῶτον καὶ γενικώτατον τῶν ἀκούστων θ̄ φθόγγος ἐστὶν φωνῆς πτῶσις ἐμμελής ἐπὶ 15 μίκην τάσιν ήτοι φωνῆς διαστηματικῆς αὔτη, καὶ γάρ ἐπιτάσσεια πρὸς τὸ μέλος καθέστηκε· τὸ δ' ἐπὶ μίκην τάσιν τῷ ὅρῳ προστέθειται. ἐπειδήπερ τὸ ὅλον μέλος πτῶσις ἐστιν ἐπὶ πολλὰς τάσεις καὶ τοσαύτας ὅσας ἐν ἔκυτῷ περιέγει κατὰ τὸ σύστημα· ὁ δὲ φθόγγος ἐν τι μέροις ἐλάχιστον ὅν τοῦ μέλους ἐξ ἀνάγκης καὶ 20 τὴν ἐργαζόμενην τάσιν μίκην ἔχει· θ̄ φθόγγος ἐστὶν φωνῆς ἐναρμόνιος τάσις· ἐναρμόνιος δὲ λέγεται. ἐπὸν δύνατον καὶ τοῦ ὁξέος ὁξύτερος εὑρεθῆναι καὶ τοῦ βαρέος βαρύτερος καὶ ὁ αὐτὸς οὗτος καὶ μέσος ἐστίν. ὃς εἰ γέ τινα τοιαύτην φωνὴν. νοήσαμεν γάρ τις ὑπεραίρει πᾶσαν ὁξύτητα. οὐκ ἂν εἴη, ἐναρμόνιος· οὐδὲ γάρ τὸν τῆς ὑπερμεγέθους βροντῆς ψύχον ἐναρμόνιον ἐροῦμεν· καὶ μήν εἰ τις οὕτω βαρύς εἴη, φθόγγος ὡς μή ἔχειν αὐτοῦ βαρύτερον, οὐκ ἂν 25 οὐδὲ φθόγγος εἴη, τὸ ἐναρμόνιον οὐκ ἔχων. διὰ τοῦτο οὖν φθόγγος εἶναι λέγεται

Mb || 2 δι' ἐπιτ. || δ' ἐπιτ. H Om | δ' ανέσεως] δὲ ἀν. H Oa Om Lb || 3 καὶ γάρ] κα ss. N. γάρ καὶ H Oa Om .. 6 αὐτὴν] αὐτὴν, R H Pa Ma Oa Om Mc Pc Am Li La Lb | ἀποφαίνη] -φαίνεται Mb | δρυμῶσαν in mg. Mb -σα H Pa Oa Om Mc Am Li -μένουσαν La | 7 μένουσαν] -σα H Pa Oa Om Mc Am Li -νούστης N | δὲ] δι', H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 8 μὲν om. Va, ss. Mb | διάστημά τι] διάστημά τις H διάστηματι (!) Pa διάστηματι Om N Pb Am La " ταῦτα τέταρτον om. R Ma, mg Mb (al. m.) N || περὶ φθόγγου in mg. R. Ma Mb, al. m. N. 10 περὶ τῶν R Ma Mb N Pb La Lb περὶ τε τῶν Va H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 11 δὴ] δὲ La Lb ; τε om. La | in mg. περὶ φθόγγου H Om | τε alt. om. R Ma Pb Lb || 12 ντι] καὶ Mc Li La || 13 -τετμημένας] -τετμημένος N | λόγος ss. al. m. N | διαληγόμεθα] δια- al. m. ss. Ma || 15 ἐμμελής] -η- ex? Va || 16 φωνῆς δια-αὗται] φωνή δια-αὗται codd. | καὶ om. R. || πρὸς μέλος] πρὸς τὸ μ. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li | μέλος. corr. ex φι ... Mb || 18 ὅσιες] οσ' ἀν La | ἔκυτῷ] αὐτῷ R Ma Pb | κατὰ del. Va || 19 καὶ ss. al. m. N || 20 ἔκυτὸν Va N La Lb -τῆς R Ma Mb Pb -τῆς H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 21 ἐπάνω] ἐπειδὴν Pa | δέξιος] δέξιας La || 22. βαρέος] -ρέος in ras. N supra o ss. ω La ||

W

30 οὐ πῦρα φωνὴ οὐδὲ πάστης φωνῆς τάσις. ἀλλ' ἡ ἐναρμόνιος οἶνον ὑπάτης. μέστης.
 νῆτης καὶ τῶν λοιπῶν ἡ σαρέστερον εἰπεῖν φθόγγος ἐστὶ μιᾶς χορδῆς ποία
 τὰς ἀπήγγειλε. φθόγγοι δέ εἰσι τῇ μὲν φύσει ὄπειροι, καθότι καὶ ὁ τόπος τῆς
 φωνῆς συνεγγένει ὅν ἐξ ἀνάγκης καὶ τοὺς δρους ἀπείρους ἔχει, ἐν οἷς ἀν αὗτη
 δύναται πάντας μονάς καὶ στάσεις ποιεῖσθαι τῇ δὲ δυνάμει. ταύτη δὲ εἰπεῖν
 τῇ ἐν ὀργάνῳ ἐκφωνήσει καὶ τάξει καθ' ἔκαστον γένος κατὰ τὸν Πτολεμαῖον
 πεντεκαίδεκα οἱ προκατειλεγμένοι.

40 Τούτων οὖν τῶν πεντεκαίδεκα φθόγγοιν οἱ μέν εἰσιν ἐστῶτες, οἱ δὲ κινούμενοι·
 καὶ ἐστῶτες μέν εἰσιν ὅσοι ἐν ταῖς τῶν γενῶν διαφοραῖς οὐ μεταπίπουσιν.
ἄλλοι μένουσι ἐπὶ μιᾶς τάσεως, κινούμενοι δὲ ὅσοι τούναντίον πεπόνθασιν· ἐν 10
 γὰρ ταῖς τῶν γενῶν διαφοραῖς μεταβάλλουσι καὶ οὐ μένουσι ἐπὶ μιᾶς τάσεως.
 εἰσὶν οὖν οἱ μὲν ἐστῶτες ἐν τῷ ἀμεταβόλῳ συστήματι κατὰ τὴν τῶν δύο τόνων
 τοῦ τε ὑπερβιολυμπίου καὶ ὑποδωρίου συναφὴν ἐπεὶδὲ οἵδε προσλαμβανομένη,
 378 ὑπάτη, ὑπάτων, ὑπάτη, μέσων, μέστη, || παραμέστη, νῆτη, διεξευγμένων καὶ νῆτη
 ὑπερβιολαίων οὕτοι καὶ γὰρ οἱ δύο τόνοι εἰσὶν οἱ κατὰ συναφὴν τὸ τοιοῦτον 15
 συμπληρωμάτες σύστημα, ὡς ἀκριβῶς ἐν τοῖς ἔπειτα εἰσόμεθα. τῶν δὲ ἐστῶτων
 οἱ μέν εἰσι βιρύπυκνοι, οἱ δὲ διπυκνοί οὕτοι καὶ ὑπαποειδεῖς καλοῦνται διὰ τὸ
 μὴ δέχεσθαι ποικίλας τάσεις. βιρύπυκνοι μὲν οὖν εἰσι τέσσαρες οἵδες ὑπάτη,
 ὑπάτων, ὑπάτη μέσων, παραμέστη, νῆτη διεξευγμένων· ἀπυκνοί δὲ τρεῖς καὶ
 20 περιέγοντες τὰ τέλεια συστήματα· προσλαμβανομένη, μέστη, νῆτη τῶν ὑπερ-
 βιολαίων. τῶν δὲ κινούμενων πάλιν καὶ ποτὲ μὲν ἐλάττω, ποτὲ δὲ μείζω δηλούν-
 των διαστήματα κατὰ τὰς ποιεῖς τῶν τετραγόρδων διαιρέσεις οἱ μέν εἰσι
 μεσόπυκνοι, οἱ δὲ διξύπυκνοι, οἱ δὲ διάπονοι, μεσόπυκνοι μὲν οὖν εἰσὶ καὶ παρ-
 αποποειδεῖς καλούμενοι τέσσαρες· παραπάτη, ὑπάτων, παραπάτη, μέσων. τρίτη,
 διεξευγμένων, τρίτη ὑπερβιολαίων· διξύπυκνοι δὲ οἱ καὶ λιγκανειδεῖς καλούμενοι 25
 τέσσαρες· λιγκανὸς ὑπάτων, λιγκανὸς μέσων. παρανήτη, διεξευγμένων, παρανήτη
 30 ὑπερβιολαίων. τί δέ ἐστι πυκνὸν καὶ τί διπυκνον, ἐν τοῖς ἔπειτα λεχθήσεται.
 'Αλλ' ἐπειδὴ περὶ φθόγγου εἰρήκαμεν. ὁ δὲ φθόγγος ψόφος τις κατ' ἐνέρ-
 γειάν ἐστιν, ἀναγκαῖον εἰπεῖν καὶ πόσα δεῖ συνεῖναι εἰς τὴν τοῦ κατ' ἐνέργειαν
 ψόφου γένεσιν. εἰδέναι οὖν γρή, ὡς εἰπερ μέλλει γενήσεσθαι κατ' ἐνέργειαν 30
 ψόφος, ταῦτα τὰ τέτταρα ἐξ ἀνάγκης συνυπάρχειν δεῖ· τὸ πλήρεον, τὸ πληρ-
 τόμενον, τὸ δεκόμενον τὴν ἐκ τῆς πληγῆς ἐνέργειαν ἔτοι τὸ διαρχαντές. δὲ καὶ

Mb αὐτοῦ celi. (αὐτὸ ? H) || 2 ποίη τις ἀπηγ. ποίη τις Mb || 4 καὶ τοὺς δρ. ἀπ.
 ξείτι ἀπ. ξείτι κ.τ. δρ. R Ma Pc. || 6 τάξεις] τάσει R | τὸν Πτολ.] τὸν ss. N, om. Va H
 Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 9 οὐ ss. N | in mg γένη, τρίτη διάπονον γραμματικήν ἐναρμό-
 νιον. Om || 10 κινούμενοι . . . 11 τάσεως in mg. N || 13 καὶ ὑποδ.] καὶ τοῦ ὑποδ. Oa Li La |
 14 ὑπάτη, pr. al. m. in mg. N || 15 κατὰ συν.] κατὰ τὴν σ. R | δέστωτων] δέ ἐστ. R Ma
 Mb N La || 21 καὶ in mg. N | δὲ ss. al. m. N || 22 διαιρέσεις] συνδέσεις A.Q. || 23 οἱ
 δὲ διάπονοι codd. omnes pr. Pa Pb exp. W. | καὶ π.] οἱ καὶ π. Ma Mb N La Lb || 27 τί
 pr. ss. Pc || 28 κατ' ἐνεργ. ἐστιν] ἐστι κατ' ἐνεργ. Pb κατ' ἐνεργ. γινόμενος Mb || 29 πόσα]

30 διγγής καλεῖται. καὶ τὴν κίνησιν τοῦ πλήρετοντος ταχεῖαν καὶ σφιδροτάτην.
ίνα νικῆ ἡτοι προκαταλαμβάνη, τὴν θρύψιν εἴπουν διάγυσιν τοῦ δεκαμένου τὴν
ἐκ τῆς πληγῆς ἐνέργειαν ἡτοι τοῦ διηγοῦντος εἰ γάρ τὰ λοιπὰ πάντα πάρεστι,
μόνη δὲ ἡ τοῦ πλήρετοντος κίνησις οὐγέ οὐπάρχει ταχεῖα καὶ σφιδροτάτη, ὥστε
προκαταλαμβάνειν δύνασθαι τὴν τοῦ διηγοῦντος θρύψιν, οὐ πέρικεν ἀποτελεῖσθαι, 5
ψύφος.

’Αλλ’ ἐπειδή περ εἰρήκαμεν, πόσα δὴ καὶ τίνα ἔστι τὰ συντελοῦντα πρὸς τὴν
τοῦ κατ’ ἐνέργειαν ψύφου γένεσιν, ἀναγκαῖον εἰπεῖν καὶ τὸ εἰδος ἡτοι τὸν λόγον
40 αὐτοῦ ποτές ἐστι· καὶ γάρ οὕτε τοὺς πληγῶν ἀέρους αὐτὸν εἰναὶ φάσκοντας ἀπο-
δέχομαι οὕτε τοὺς αέρα πεπληγμένον οὕτε μὴν τοὺς πάθος. χρὴ τοίνυν εἰδέναι, 10
ὅτι οὐγέ ὑπερεργή ἡ τοῦ φυτεύοντος παρουσία ἐν τῷ διαφανεῖ καὶ ἡ τοῦ γράμματος
ἐν τῷ ἐνέργειᾳ διαφανεῖ εὐθὺς ἐνέργεια τὸ γενησόμενον ὄρατὸν. οὕτω καὶ ἡ
τοῦ στερεοῦ μένη παρουσία ἐν τῷ διηγεῖται τὸν ἡγούμενον ἐνέργεια. ἀλλὰ πλήρετον ἐνέργεια,
τουτέστι πάθος ἐμποιοῦν. πάθος γάρ ἡ πληγή· ὁ δὲ ἡγούμενος οὐ πάθος, ἀλλ’ ἐνέρ-
50 γεια τῶν πληγάντων ἀπολύτως τῷ διηγεῖται τῷ πάθει παροῦσα. διὸ προη- 15
γεῖται τὸ πάθος τοῦ ἡγούμενος καὶ ὅλος μὲν ὁ ἀγρὸς πέπονθεν, ἐφ’ ὅσον καὶ ἡ ἐνέργεια
379 τοῦ πλήρετοντος διαπείνει, ὁ καὶ μείνας εἰς τε || καὶ συνεχῆς καὶ ἀθρυπτος ἀλλ’
οὐ καθ’ ὅλον ἔχατὸν προγγονούμενως, κατὰ δὲ τὸ πρὸς τῷ στερεῷ αὐτοῦ μόριον,
τοῖς δὲ λοιποῖς οἷον συμπάσχων καὶ συνειδοποιούμενος μᾶλλον μὲν καὶ πρέ-
τερον τοῖς προσεγένει τοῦ πρωτοπαθοῦς αὐτοῦ μορίου, ἡγούμενος δὲ καὶ ὕστερον 20
τοῖς ἀπωτέρω· κατὰ γάρ τὰ μέτρα τῆς πάθης καὶ τὸ σφόδρον καὶ ἡ ταχυτής
καὶ τὰ ἐναντία τούτοις ὀρίζεται. οὐγέ οὖν πλήρεται ἡ συγκατίζεται τὰ δεύ-
10 τερά μόρια ὑπὸ τῶν προτέρων. ἀλλὰ συμπάσχει καὶ συνειδοποιεῖται ὑπὸ τοῦ
·εἴς ἀρχῆς πληγάντος τε καὶ ἐνεργήσαντος διὰ τὸ μεριστὸν τῶν πασχόντων,
σωμάτων ἔντων, μεριστῶς τῆς πάθης διαδιδομένης καὶ τῶν προτέρων οὐ πληγ- 25
τόντων τὰ ἐργατικά. ἀλλὰ ματαριθμάζόντων πρὸς αὐτὰ τὴν πληγήν. καὶ τῷ παθόνται
τὴν πληγήν οὐτέ! ὅτῳ ἀπολύτως ἡ ἡγητικὴ πάρεστιν ἐνέργεια· οὐ γάρ ἐν ἀλλ.ως
ὅλη ἐκασταχοῦ ἡ αὐτὴ ὑπῆρχεν ἐφ’ ὅσον διακνεῖται ὁ ἡγούμενος διακνεῖται δὲ ἐφ’
ὅσον ἀέρα καὶ τὸ ἀπὸ τῆς πληγῆς μεταρθρίζεται πάθος, ἀθρυπτον καὶ συνεχῆς
καὶ ἔνα δικαμένοντα· φυνερὸν οὖν ἀρχα ἐκ τῶν εἰργμένων ἡδη, γεγένηται, ὅτι ὁ 30
ἡγούμενος οὗτε πληγῆς ἀέρος ἐστὶν οὔτ’ ἀγρὸς πεπληγμένος οὗτε πάθος, ἀλλ’ ἐνέργεια
τῶν πληγάντων ἀπολύτως τῷ διηγεῖται τῷ πάθει παροῦσα, ὡς ἔργημεν.

Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 2 προσ- La | -λαμβάνη,] -θένει· Η Oa Om La -νη ex-
-νει Li -λαμβανούμενη Mb || 5 ἀποτελεῖσθαι] διηγεῖσθαι Mb || 6 ψύφος ex φθόγγος vel -ον
Pa Pb || 7 ἡ om. Pa Mb | 8 τοῦ om. Mb | 9 αὐτοῦ om. N | ποιέεις N ||
10 πάθος] πάθους Η (Mb?) || 11 καὶ . . . 12 διαχρησί om. H, in mg. (al. m?) Pc || 15 πληγάν-
-των] -οντων N πληγάντων H || 16 τοῦ ἡγούμενος Simpl. | δῆλος] δῆλως La | μὲν] μὴν Lb ||
17 τοῦ πλήρετοντος om. Simpl. | ὁ] οὐ N. | εἰς τε καὶ συνεχῆς καὶ ἀθρυπτος] εἰς . . . -γειτες
καὶ ἀθρυπτα H Oa. || 18 προγγονούμενως] -μένης Mc Li | αὐτοῦ] ἔχατον Simpl. || 19 καὶ
συνειδοποιούμενος om. Simpl. || 20 αὐτοῦ: item | ὕστερον] ὕστερούσι Simpl. || 21 post
ἀπωτέρω Simpl. habet διὸ καὶ μᾶλλον καὶ διατεταγμένης τῶν ἀπωτέρω | μερια Pa || 21 post ταχ. perperam suppl. καὶ βραδυτής Wall. || 22 τούτοις om. Simpl. ||
24 εἴς ἀρχῆς] εἴς ἀρχῆς R Pa Ma Pc || 26 ἐργατικά in mg. ex εἴς ἀρχῆς Mb ἐφ’ εἴς ἀρχῆς La ||

Ἐπι δ' ἀναγκαῖον εἰδέναι. δτι ὁ ἀφ' ἐκάστης χορδῆς ἐξηγούμενος φθόγγος τῇ ἀληθείᾳ οὐκ εἰς ἐστιν ὡς τῇ αἰσθήσει δοκεῖ, ἀλλὰ πλείους καὶ συνεγεῖς 30 οἵτινες ἄρα διὰ τὴν ἔχυτῶν συνέχειαν ἐνὸς οἷχου ποιοῦνται φαντασίαν παρεκτεινομένου ἐπὶ ποσόν τινα γρόνον, ὡς αὐτίκα εἰσόμεθα. ἐπεὶ γάρ ή χορδὴ διὰ πλήκτρου τοῦ δακτύλου πληγεῖσα καὶ τοῦ οἰκείου τόπου μεταστᾶσα, εἰτ' ἀρεθεῖσα 5 φέρεσθαι πολλὰς καὶ συνεγεῖς ἀνακάμψεις τε καὶ προσκρούσεις πρὸς τὸν πέριξ ἀρέρα ποιεῖται. ἔως οὖν πάλιν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ σταῖται ἀκράδηντος, καθ' ἐκάστην δὲ αὐτῆς ἀνάκαμψίν τε καὶ πρόσκρουσιν τοῦ ἀέρος πληγῆσθαι μένοντος ὑπ' αὐτῆς 10 ἥχος τις προσπίπτει τῇ ἀκοῇ ἀπας δὲ οἷχος ἐν πληγῇ, πληγὴ δ' οὐκ ἐν χρόνῳ πᾶσα, ἀλλ' ἐν ὅρῳ χρόνου. ἀνὰ μέσον ἄρα τῶν κατὰ τοὺς φθόγγους πληγῶν 15 σιωπαί τινες γίγνονται. καὶ οἱ φθόγγοι ἀπ' ἀλλήλων περιόκασι διακρίνεσθαι· καὶ γάρ πᾶσα σιωπὴ ἐν γρόνῳ. ἀλλ' ἐπειδήπερ τῇ ἀκοῇ τῶν μὲν σιγῶν οὐκ αἰσθάνεται διὰ τὸ μὴ εἶναι ταύτης κινητικάς. ἀλλὰ καὶ ἀμφὶ τὰ διαστήματα, ἐφ' ἀ δηλονότι τῇ χορδῇ φερομένη ὡς τὸν ἔχυτης τόπον ἐπισχεῖν καὶ αὐθις 20 ἐπειγομένη καταστῆναι τὸν ἀέρα πλήκτει, μικρὰ πάλιν ὅντα καὶ ἀκατάληπτα 25 τυγχάνειν, διὰ τοῦτο καὶ οἱ πολλοὶ καὶ συνεγεῖς φθόγγοι ἐνὸς φθόγγου φαντασίαν ταῖς ἀκοαῖς διὰ τὴν ἔχυτῶν ποιοῦνται συνέχειαν.

Ἀναγκαῖον δὲ πρὸς τούτοις καὶ πάλιν εἰδέναι, δτι τῶν φθόγγων οἱ μὲν καλοῦνται ἰσοτόνοι, οἱ δε ἀνισότονοι· καὶ ἰσότονοι μὲν καλοῦνται οἱ τὴν τάσιν || 380 ἀπαράλλακτον ἔχοντες, ἀνισότονοι δὲ τούναντίον οἱ κατὰ τὴν τάσιν παραλλάξτοντες· ἀλλ' οἱ μὲν ἰσότονοι, ἐπεὶ κατὰ τὴν τάσιν ἀπαράλλακτοι καὶ παντελῶς κατὰ πάντα ἀδιάφοροί εἰσι, τομὴν ἐξ ἀνάγκης οὐδαμῶς ἐπιδέχονται· οἱ δὲ ἀνισότονοι πάλιν, ἐπεὶ κατὰ τὴν τάσιν παραλλάξτοντές εἰσι καὶ διάφοροι, ἐξ ἀνάγκης καὶ διάρεσιν ἐπιδέχονται. καὶ γάρ οἱ μὲν αὐτῶν εἰσὶ συνεγεῖς, οἱ δὲ διωρισμένοι· ἀλλ' οἱ μὲν συνεγεῖς καὶ ἀνισότονοι, ἐπειδήπερ τοὺς τόπους 25 τῶν ἐφ' ἐκάπερα μεταβάσεων ὡς συνηγοῦντες ἔπι κινουμέναις ταῖς ἔχυτῶν ἐπιτάσσεσι τε καὶ ἀνέσεσιν ἀνεπιδήλους ἔχουσιν, διθετοί εἰσι πάντῃ πρὸς τὴν τοῦ ἥρμοσμένου παράλληλον· οἱ δὲ διωρισμένοι, οἱ καὶ κυρίως φθόγγοι προσχρορεύονται, ἐπειδήπερ ἐκδήλους τοὺς τόπους τῶν ἔχυτῶν μεταβάσεων ἔχουσι — καὶ γάρ φθόγγος ἐστὶν ὁ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐπέχων τάσιν — τοῦναντίον 30

συνεγεῖς Mc Li La | ἔφημεν δον μιτανοί; cf. L.S.J. s.v. || 2 ἀλλὰ καὶ πλ. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 4 ἐπὶ ... ἐπει in mg. H | ἐπει Va Ma Mb N La Lb ἐπειδή H Pa Oa Om Mc Pc (Pb?) Am Li -δή, ss. R || 5 τόπου μεταστᾶσι al. m. in mg. Mb || 7 οὖ om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 8 αὐτῆς] ex ἀκο(υ)τῇ H Pc || 10 μέσον] μέσων Va Pa Pb μέσην Mb | κατὰ τοὺς φθ.] κατὰ φθ. Oa (et Wallis) || 13 μὴ om. Pa | τὰ διαστήματα ss. Mb || καὶ om. R || 14 τόπον al. m. ss. Mb || 15 καταστῆναι] καταστῆναι Pb, sed (in mg.) sc̄. καὶ (?) στῆναι ut ceteri omnes | μικρά] καὶ μ. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li | ἀκταί..] κατά.. La || 16 τυγχάνειν] τυγχάνει H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 17 ποιοῦνται] οὖντα H Oa Om Mc Am Li || 19 ἀνισοτ.] ἀρισοτ. Mb | ισότονοι pr. ... καλοῦνται mg. Mc || 20 ἀ(παράλ.)] ἀ in ras. Mb | παραλλ... 21 ἀπαράλ. in mg. N || 23 τὴν om.

εῦθετοι καθιεστήκασιν. ἐπεὶ δὲ ὁ οἰδόγγος αὐτὸς μὲν καὶ ἔχοταν οὐδὲποτε
 20 θεωρεῖται ἐν λόγῳ — ἐν δυοῖν γάρ ὁ λόγος πάντως ἡτε ὅν τῶν πρός τι καὶ ἐν
 σχέσει τῇ πρὸς ἀλλήλᾳ τιναν θεωρούμενος — ἔχων δὲ πρὸς ἄλλον σχέσιν τῇ πρὸς
 ισότονον αὐτῷ τῇ πρὸς ἀνισότονον ἔξει, εἴ μὲν οὖν ισότονοι εἰσιν. ἐν πάντεσσι
 πάντως θεωρούμενοι: εἰ δὲ ἀνισότονοι, τοῖς τονάκισι συνάπτονται ἀλλήλαις καὶ
 εὐφοροι πρὸς αἰσθησιν γίνονται τῇ πονηρίᾳ. ἀλλ' εἰ μὲν οὖν μὴ συναπτούντο
 ἀλλήλοις, ἐκμετήγετος τοιαύτη γίνεται σχέσις καὶ αὐτοὶ ἐκμετεῖς οἱ φύσεις εἰ
 δὲ συνάπτοντά πιστοι. ἐμμετεῖς εἰσὶ γάρ ἐμμετεῖς ὅσοι συναπτόμενοι πρὸς ἀλ-
 30 λήλους εὐφοροι πρὸς ἀκοήν πυγμάνουσιν. ἐκμετεῖς δὲ ὅσοι μὴ οὕτως ἔχουσι.
 τῶν οὖν συναπτομένων ἀλλήλοις καὶ πρὸς ἀκοήν ὅντων εὐφύρων ταῦτα, τις 10
 διαρροεῖ. πυγμάνει οἱ μὲν γάρ οὕτως συντίθενται καὶ συνάπτονται πρὸς ἀλλήλους
 ὅστις εὐφύρους αἴτοις εἶναι μόνον πρὸς ἀντίκτυμα. οἱ δὲ οὕτως ὡς μὴ μόνον
 εὐφύρους εἶναι. ἀλλ' γέδη, καὶ ὄμοισιν ἔχοταν αἰσθησιν ἀπεργάτεσσι. οἱ δὲ εἰς
 ποσοῦντον ὡς καὶ ἐνὸς ποιεῖν ταῖς ἀκοαῖς τὴν ἀντίκτυμην καίπερ ὅντας ἀνισοτό-
 νους. καλοῦνται τοίνυν οἱ μὲν εὐφοροι μόνον ταῖς ἀκοαῖς ἐμμετεῖς. οἱ δὲ ἀμοιβήτη-
 40 τοις γέδη, μετέχοντες σύμφωνοι. οἱ δὲ ἐνότητοις ὄμοιρωνοι εἰτούν ἀντίσταντοι. εἰ τις
 μὲν οὖν ἐστιν ὄμοιρωνος. ἐκεῖνος πάντως καὶ σύμφωνός ἐστι καὶ ἐμμετέχει εἰ τις
 δὲ σύμφωνος καὶ ἐμμετέχει. οὐ πάντως δὲ καὶ ὄμοιρωνος. ὁ δὲ ἐμμετέχει οὕτε
 σύμφωνος πάντως οὕτε ὄμοιρωνος. καὶ κατὰ τὸ ἀντικείμενον οἱ μὲν ἐκμετεῖς
 ἐκβέβληγονται τῆς διαιρέσεως ταῦτα: οἱ δὲ διάφωνοι οὐ πάντως εἰσὶ καὶ ἐκμε-
 50 λεῖς. εἰ καὶ ἅμα κρουομένων τοῦ μέλους ἴδιότητες θαπέρους γίγνεται: οἱ γάρ
 ἐμμετεῖς μόνον ὅντες οὕτε σύμφωνοι οὕτε ὄμοιρωνοι. ὑπάρχουντες διάφωνοι
 μέν εἰσιν, οὐ μὴν δὲ καὶ ἐκμετεῖς. ἐστωσαν οὖν οἱ μὲν ἐκμετεῖς πάντως καὶ
 διάφωνοι. οἱ δὲ διάφωνοι οὐ πάντως καὶ ἐκμετεῖς. ||

381 Τῶν δὲ ἀνισοτόνων καὶ ἐμμετῶν φύσεις οἱ μέν εἰσιν ὀξεῖς. οἱ δὲ βαρεῖς,
 οἱ δὲ μέσοι ἀλλ' ὀξεῖς μὲν οἱ τῶν νητῶν. βαρεῖς δὲ οἱ τῶν ὑπάτων. μέσοι δὲ

3 σχέσις] σχέσιν Oa Om Lb | σχέσιν, sed o ss. La | 4 ισοτονον ... πρὸς om.
 H | ει] οι Mb | ον om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 5 ει] οι ex ει Mb. || 6 ει μὲν
 ον μὴ Va Ma Mb N Pc La Lb ει μὲν μὴ, R Pa Mc Pb Am Li ει μὲν H Om Oa ει μὴ
 Wallis || 9 πυγμάνουσιν] ἔχουσιν, sed del. et in mg. al. m. scr. πυγ. Mb || 11 συντίθενται]
 -v. alt. ss. Mc -τιθεται N || 9 inter ἐκ ει μετεῖς spatium c. 3 litt. N || 12 μόνον pr. om. La μόνη
 N | μόνον alt.) μόνων, sed ss. o La || 13 ο μοίων ex ο μίων Mb | ἔχοταν] τύπον Va N ||
 16 μετέχοντες] συνεχοντες N || 17 καὶ om. N | σύμφωνος pr.] ἀσύμφ. N || 20 πάντως]
 πάντες H Pa Oa Om Mc Pb Am Li (La?) | ἐκμ. Va H Pa Mb Oa Om Mc Pb Am Li Lb

οι τῶν μεταξέων. εἰσὶ δὲ τούτων διαφοραὶ πλείους πρῶτη μὲν ἡ κατὰ τάσιν, δεύτερη καὶ βαρύτητι δευτέρα δὲ ἡ κατὰ διαστήματος μετογήν. οταν δὲ μὲν ἐνι κοινωνῶν, ἡ δὲ πλείους θεωρήται τρίτη δὲ ἡ κατὰ συστήματος. οταν δὲ μὲν ἐνός. ὁ δὲ δυοῖν μετέχει συστήματων πεπάτη, δὲ ἡ κατὰ τὸν τῆς φωνῆς 10 τόπον πέμπτη, δὲ ἡ κατὰ τὸ θῆρος ἔπερχα γὰρ τοῖς διαντέροις καὶ ἔπερχα τοῖς βαρυτέροις ἐπιτρέχει. καὶ ἔπερχα μὲν παρυπατοειδέσιν ἔπερχα δὲ λιγανοειδέσιν. ἀλλὰ περὶ μὲν φθόγγων ἀπόγρη ταῦτα. περὶ δὲ διαστήματος ἐξῆς λεκτέον. καὶ γὰρ φύσει μετὰ τὸν φθόγγον τὸ διάστημα τέτακται.

ΤΜΗΜΑ ΠΕΝΤΟΝ. ΠΕΡΙ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ.

Τὸ διάστημα τοίνυν διχῶς λέγεται. κοινῶς καὶ ἴδιως καὶ κοινῶς μὲν πᾶν 20 μέγεθος τὸ ὑπό τινων περάτων ὄριζόμενον, ἴδιως δὲ τὸ κατὰ μουσικὴν. οπερ 10 οὕτως ὄριζεται. διάστημά ἐστι μέγεθος φωνῆς ὑπὸ δυοῖν φθόγγων περιγεγραμμένον. ἡ διάστημά ἐστι τὸ περιεγόμενον ὑπὸ δύο φθόγγων ἀνομοίων τῇ τάσει γῆτοι. δεύτερη καὶ βαρύτητι ἡ δόδις ποιά ἀπὸ βαρύτητος εἰς δεύτερη τῇ ἀνάπτωλιν. ἡ διάστημά ἐστι τὸ ὑπὸ δύο φθόγγων ὀρθομένον μή τὴν αὐτὴν ἐχόντων τάσιν. γῆτοι διαφορά τις τάσεων καὶ τόπος δεκτικὸς φθόγγων διαντέρων μὲν 15 30 τῆς βαρυτέρας τῶν ὄριζουσῶν τὸ διάστημα τάσεων. βαρυτέρων δὲ τῆς διαντέρως διαφορά δέ ἐστι τάσεων τὸ μᾶλλον καὶ τίττον πεπάτη. ἡ διάστημά ἐστι δυοῖν φθόγγων ἡ πρὸς ἀλλήλους ποιὰ σχέσις.

Τῶν δὲ διαστημάτων διαφοραὶ εἰσὶ πέντε πρώτη μέν. καθ' ἣν μεγέθει ἀλλήλων διάφέρει. δευτέρα δέ, καθ' ἣν τὰ σύμφωνα τῶν διαφώνων, τρίτη δὲ, 20 καθ' ἣν τὰ σύνθετα τῶν ἀσυνθέτων, πεπάτη δὲ ἡ κατὰ γένος, πέμπτη δὲ καθ' ἣν διαφέρει τὰ ἄγητα τῶν ἀλόγων.

40 'Η μὲν οὖν κατὰ μέγεθός ἐστι. καθ' ἣν ἡ μέν ἐστι μεῖζον τῶν διαστημάτων, ἡ δὲ ἐλάχιτον τοῖον διεστι, ἡμιτόνιον, τόνος. τριημιτόνιον, διτονον, διὰ τεσσάρων, διὰ πέντε, διὰ πασῶν, διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων, διὰ πασῶν καὶ διὰ πεντε, 25 διες διὰ πασῶν.

'Η δὲ κατὰ σύμφωνον καὶ διάφωνον, καθ' ἣν ἡ μέν ἐστι τῶν διαστημάτων 382 σύμφωνα, ἡ δὲ διάφωνα. || σύμφωνα δὲ τὰ τε ἀντίφωνα καὶ οὕτων τὸ

τετωσαν . . . 24 ἐκμ. om. La Lb || 1 τάσιν] τάξιν Va τίσιν N τὴν τάσιν Mb || 2 δευτέρα] -τερος N | μετογήν] μετογή N | δὲ om. Mc || 3 θεωρῆται] -ρεῖται Mb Oa N | δὲ ἡ, supplevi, om. codd. | συστήματος] διαστ. Pa || 4 μετέχει] -εχει: H Oa Om Mc N Pc Pb Am Li La | δὲ scr. Wall., om. codd. (pr. Oa?) || 5 δὲ om. Pa Mb | γένος] εἰδες H εἰδος Am εἰδος Oa || 15 in mg. περὶ διαστήματος H Om || titulum om. Mb N | 9 καὶ² om. R Ma Pc Pb | 10 sq. τὸ κατὰ μουσικὴν] κατὰ τὸ μ. H Oa κατὰ τὴν μ. coni. Wall. || 13 ἀπὸ ex ἐπὶ R | ἡ om. R || 17 δὲ om. Mc | τὸ om. N | καὶ ss. Pc. || 19 μεγέθει] μεγέθεσι Om | in mg. πέσσαι τῶν διαστημάτων διαφόραι Om || 20 τὰ ss. Pa || 21 δὲ¹ om. Mb | γένος] τὸ γένος Mb || 22 ἀλόγων] ἀλόγων Mb || 23 ἡ] ἡ Pa Oa Om Mc Pb Am Li | κατὰ μ.] κατὰ τὸ μ. Mb | μεγέθος al. m. ex -θοῦς H | διαστημάτων] διαφωνῶν R Ma || 24 διτονον] διστονον Pa || 27 ἡ] ἡ H Pa Om Mc Pb Am Li || 28 διαφ.]

διὰ πασῶν καὶ τὸ διέ διὰ πασῶν, καὶ τὰ παράθυρα οἶν τὸ διὰ πέντε καὶ τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ πέντε, καὶ τὰ μόνως τῷ γενικῷ ὄνόματι σύμφωνα προσαγορευόμενα οἶν τὸ διέ τεσσάρων καὶ τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων. τὰ τε γάρ ἀντίφωνα σύμφωνά ἐστιν, ἐπειδὴν τὸ ἀντικείμενον τῇ ὑξέπτητι βάρος σύμφωνῇ ὄμοιως καὶ τὰ παράθυρα, ἐπειδὴν μήτε ὄμότονον φθέγ- 5

10 γγῆς τοιούτης φθόγγῳ μήτε διάφωνον, ἀλλὰ παρά τι γνώριμον τῷ λόγῳ διάστημα. διεφέρει δ' ἀλλήλων τὸ τε ἀντίφωνον καὶ παράθυρων τῷ τὸ μὲν παράθυρων ἀνισογρόνως συμφωνεῖν, ἡπίως τε καὶ εὐρύθμιως διαδεχομένων ἀλλήλους τῶν φθόγγων ἀναλογίαις τε καὶ λόγοις καθ' ὄμαλόπτητα, τὸ δὲ ἀντίφωνον ἴσογρόνως, τοῦ δέξιος τῷ βαρεῖ κατὰ ταῦτὸ συμφωνοῦντος οἶν 10 τοῦ δύοδου τῷ πρώτῳ, τοῦ ἐννέτου τῷ δευτέρῳ, τοῦ δωδεκάτου τῷ πέμπτῳ καὶ τοῦ πεντεκαὶδεκάτου τῷ δύοδόῳ. συγκατιόντων τῇ συγκατιόντων 20 ἐν ταῖς τάξεσιν τῇ ἀνέσεσιν τῶν βαρέων τοῖς δέξιοις τῇ, τῶν δέξεων τοῖς βαρέσιν ἀνὰ λόγον. ἔστι τοιούτης φθόγγων δύοτεν φθόγγων δέξιοπτητοι καὶ βαρύπτητοι διαφερόντων κατὰ τὸ αὐτὸ πτῶσις καὶ κρῆσις. δεῖ γάρ τοὺς φθόγγους 15 συγκριθούσθεντας ἐν τι εἰδος ἀποτελεῖν φθόγγου τῇ, ἀκοῇ οὕτε τῇ δέξιοπτητοις ὑπερβαλλούσης καὶ αὐτὴν παρεμφανούσης οὕτε μὴν τῇ δέξιοπτητοις, ἀλλ' οίονει κράσεως τοιαύτης γενομένης ὡς τῶν κεκριμένων μὴ ἐπικρατεῖν θατέρους θάτερον μηδὲ τὴν αὐτοῦ δύναμιν παρεμφαίνειν τῇ δέξιοπτητοις τὴν θατέρους 25 τοιούτης φθόγγου τὸ μέλος ὑπάρχῃ, τῇ τοῦ δέξιοπτητοις.

δὲ καὶ διαφ. Mc Am || 2 μόνως] μόνω H Oa Om || 3 καὶ ss. al. m. N | τὸ alt. om. R Ma
Pc | καὶ ... τεσσάρων om. La | διὰ alt. om. N || 4 sq. τῇ δέξιοπτητοις βάρος τῇ δέξιοπτητοις R
Ma Pc || 5 συμφωνῇ] -τῶνει Mb || 6 γνώριμον] -ρισμον La | τῷ] τὸ Mb || 7 δ' ἀλλήλων]
δι' ἀλλήλων Oa | τε ss. N || 9 ἀλλήλους] -λοις Va Pa N || 10 ἀντίφωνον Mb ||
11 τάξεσι(v)] ἐπιτασ. Oa τασιν (sine acc.) H | τῇ alt.] καὶ Om N | 14 καὶ ss.al. m. N |
15 κρῆσις] κράστις Am | γάρ] δε Mb || 16 συγκριθούσθεντας] συγκρατ. Mb -κρατ(σ)ο- N ||
17 -βαλλούσης] -βαλούσης Pa Mb Pb | αὐτὴν H Pa Mb Oa Om Mc N Pb (?) Am
Li La || 18 μὴ ἐπικρατεῖν om. Mb | ἐπικρατεῖν] ἀποκρ. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li ||

Ἡ δὲ τοῦ συνθέτου καὶ ἀσυνθέτου ἐστίν, καθ' ἥν ἂν μέν ἐστι τῶν διαστημάτων ἀσύνθετα, ἂν δὲ σύνθετα ἀσύνθετα μὲν οὖν διαστηματά ἐστι τὰ ὑπὸ τῶν ἐξῆς φύσιγγων περιεγόμενα οἰον ὑπάτης καὶ παρυπάτης, καὶ παρυπάτης καὶ λιγχανοῦ, καὶ λιγχανοῦ καὶ ὑπάτης μέσων· ὁ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν λιπτῶν διαστημάτων. σύνθετα δὲ τὰ μὴ ὑπὸ τῶν ἐξῆς οἰον ὑπάτης καὶ λιγχανοῦ. ὑπάτης καὶ σύνθετα δὲ τὰ μὴ μέσων. ὑπάτης μέσων καὶ μέσης, μέσης καὶ νήτης τῶν διεξευγμένων τὴν νήτην τῶν ὑπερβολαίων. ἐστι δέ τινα κοινὰ συνθέτου καὶ ἀσυνθέτου διαστήσο ματα τὰ ἀπὸ ἡμιτονίου μέχρι διτόνου. τὸ γάρ ἡμιτόνιον ἐστιν ἐν μὲν τῇ ἀμφοτίᾳ σύνθετον, ὡς διεγένθεται, ἐν δὲ χρώματι καὶ διατόνῳ ἀσύνθετον· ὁ τόνος ἐν μὲν χρώματι σύνθετος, ἐν δὲ διατόνῳ ἀσύνθετος· τὸ τριημιτόνιον ἐν μὲν τῷ χρώματι ἀσύνθετον, ἐν δὲ διατόνῳ σύνθετον· τὸ δίτονον ἐν μὲν ἀρμονίᾳ ἀσύνθετον, ἐν δὲ χρώματι καὶ διατόνῳ σύνθετον. τὰ δὲ || ἐλάττονα τοῦ ἡμιτονίου πάντα ἀσύνθετά ἐστιν· ὅμοίως δὲ καὶ τὰ μείζω τοῦ διτόνου πάντα σύνθετα.

Ἡ δὲ κατὰ γένος, καθ' ἥν ἂν μέν ἐστι τῶν διαστημάτων διατονικά, ἂν δὲ γραμματικά, ἂν δὲ ἐναρμόνια. 15

Ἡ δὲ τοῦ ῥητοῦ καὶ ἀλόγου διαφορά ἐστι, καθ' ἥν τῶν διαστημάτων ἂν μέν ἐστι ῥητά, ἂν δὲ ἀλογα. ῥητὰ μὲν οὖν ἐστιν, ὃν οἰον τέ ἐστι τὰ μεγέθη ἀποδιδόνται οἰον δίεσιν, ἡμιτόνιον, τόνον, τριημιτόνιον, δίτονον, διὰ τεσσάρων καὶ τὰ ὅμοια, ταῦτα δ' εἰπεῖν ὃν καὶ λόγον ἐστιν εἰπεῖν οἰον τῇ. λόγον δέ φημι τὴν πρὸς ἀλληλαγήα καθ' ἀριθμὸν σχέσιν. ἀλογα δὲ τὰ παραλλάσσοντα ταῦτα τὰ μεγέθη, ἐπὶ τὸ μεῖζον τῇ τὸ ἐλάττον ἀλόγῳ τινὶ μεγέθει τῇσι τὸν οὐδεὶς πρὸς ἀλληλαγήα λόγος εὑρίσκεται.

ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΟΝ. ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.

20 Διαλαβόντες περὶ τοῦ μουσικοῦ διαστήματος ἐξῆς καὶ περὶ τοῦ συστήματος διαληγόμεθα. σύστημα τοίνυν ἐστὶ τὸ ἐκ πλειόνων τῆς ἐνὸς διαστημάτων συγκείμενον. τῶν δὲ συστημάτων διαφορὰί εἰσιν ἑπτά, τέσσαρες μὲν αἱ αὐταὶ τοῖς διαστήμασιν· τῇ τε κατὰ μεγέθος καὶ τῇ κατὰ γένος καὶ τῷ τοῦ συμφώνου καὶ |

ex? N || 1 sq. καθ' ἥν . . . σύνθετα om. H Pa Oa Om Mc Pc (!) Pb Am Li || 2 ἂν δὲ σύνθετα om. N | διαστ. ἐστι. ord. inv. Pb || 3 καὶ παρυπάτης καὶ λιγχάνου om. H Pa Oa Om Mc Pc (!) Pb Am Li || 4 καὶ λιγχάνου ss. al. m. N | ὁ καὶ ὑπ. μέσων Pb || 8 ἀπὸ τὸ N | ἡμιτονίου] -τονιον R Va || 9 τόνοις] τόπος H | 10 δὲ om. Pa Pb || 11 διατόνῳ] διατόνῳ Mb | τὸ δίτονον . . . σύνθετον in mg. N || 13 δὲ om. Mb | διτόνου] δι- ex δια- Pb δια- N Lb || 14 καθ' ἥν in mg. al. m. Mb | τῶν om. La || 18 τόνον, τριημιτόνιον mg. N || 20 ἀριθμὸν] -μὸν H Pa Oa Om Mc Pb Am Li τῶν (corr. ex κατ'!) ἀριθμὸν Mb || τριημιτά ἐκτον om. R Ma, mg. Mb | in mg. τίνα τὸ ἐν τῷ ἀμεταβολῷ συστήματι σύμφωνα H τίνα τὰ etc. Om | τμ. ἐκτον περὶ συστ. posl 24 διαληγ. al. m. in textum inseruit N, in mg. Mb ||

διαχρόνου καὶ τὸν ἡγετὸν καὶ ἀλέγον· τὴν γὰρ τρίτην ἡγεμονίαν ἐπὶ τῶν τοῦ διαστήματος διαφορῶν ἀνίστατον ὑπάρχει· συστήματος πρὸς σύστημα· καὶ γὰρ οὐκ ἐνδέχεται τὰ μὲν σύνθετα τὰν τῶν συστημάτων τοῦτον 30 γε τὸν τρίτον ὄπερ τῶν διαστημάτων τὰ μὲν τὸν σύνθετα, τὰ δὲ ἀπόνθετα. τοῖς δὲ οἷς τῶν συστημάτων διαφοράι εἰσιν, οὐ τοῦ ἐξῆς καὶ ὑπερβατοῦ καὶ 5 τοῦ συνημμένου καὶ διεξευγμένου καὶ τὸν ἐμμεταβόλου καὶ ἀμεταβόλου.

Μεγέθει μὲν οὖν διαφέρει τὰ μείζω συστήματα τῶν ἐλαττόνων ακριβέρ τὸ διὰ πασῶν τοῦ διὰ πέντε τὴν διὰ τεσσάρων τὴν διτόνου καὶ τῶν ὄμοιών.

Τῇ δὲ τοῦ συμφώνου καὶ διαφώνου διοίσει τὰ ἄπο τῶν συμφώνων φθόργγων περιεχόμενα τῶν ὑπὸ τῶν διαφώνων. σύμφωνα δὲ ἐστιν ἐν τῷ ἀμεταβόλῳ 10 40 συστήματι ἔξι· πρῶτον μὲν καὶ ἐλάχιστον τὸ διὰ τεσσάρων. τόνων δύο καὶ λείμματος τοῦ καὶ ἡμιτονίου παρὰ τοῖς μουσικοῖς ακούομένου. οἶνον ἐστι τὸ ἀπὸ ὑπάτης ὑπάτων ἐπὶ ὑπάτην μέσων δεύτερον δὲ τὸ διὰ πέντε. τόνων τριῶν καὶ λείμματος, οἶνον ἐστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένης ἐπὶ ὑπάτην μέσων τῇ μᾶλλον ἀπὸ ὑπάτης μέσων ἐπὶ παραμέστην· τρίτον δὲ τὸ διὰ πασῶν. τόνων πέντε 15 384 καὶ δύο λείμματων, || οἶνον ἐστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένης ἐπὶ μέσην τῇ ἀπὸ μέσης ἐπὶ νήπην ὑπερβολαῖς· τέταρτον δὲ τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων. τόνων ἐπτά καὶ τριῶν λείμματων, οἶνον ἐστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένης ἐπὶ παρανήπην τῶν διεξευγμένων πέμπτον δὲ τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ πέντε, τόνων διπλὸν καὶ τριῶν λείμματων. οἶνον ἐστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένης ἐπὶ νήπην 20 διεξευγμένων ἔκτον δὲ τὸ διὰ διὰ πασῶν. τόνων δέκα καὶ λείμματων τεσσάρων, οἶνον ἐστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένης ἐπὶ νήπην ὑπερβολαῖς. διάκρων δὲ ἐστι τὰ τε ἐλάττω τοῦ διὰ τεσσάρων καὶ τὰ μεταξὺ τῶν εἰρημένων συμφώνων πάντα.

Γίνεται δὲ καὶ σύγκλιτα τοῦ αὐτοῦ μεγέθους ἐκ τῶν αὐτῶν ἀσυνθέτων 25 συγκείμενα καὶ ἀριθμοῦ εἰπερ τὴν τάξιν αὐτῶν ἀλλοίωσιν λέβι, ἐνυπάρχοντός τενος ἀνομοίους· τὰ γὰρ ἔξι τοις πάντων τῇ ὄμοιών συγκλίτων ἀλλοίωσιν οὐ ποιεῖ.

Mb | 1 ἐπὶ bis Mb || 2 ὑπάρχει om. Mb | συστήματος] -ματα Pa || 3 συστημάτων] διαστημάτων N || 4 διπερ] εἰπερ H Pa Oa Om Mc (qui scr. εἰπερ) Pb Am Li | τὸν] εἰσι Mb | τὰ δὲ ἀσύνθετα θει. La || 5 συστημάτων] διαστ- Mb | τὸ om. R || 7sq. τὸ διὰ πασ.] τοῦ δ. πασ. N | τοῦ διὰ πέντε . . . τεσσάρων mg. Am || 8 διτόνου] διατόνου N Li, sed N del. α || 11 καὶ ss. N | τὸ] τῶν N || 12 καὶ om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li | 13 τὸ bis H | τὸ] τῶν N || 13 ἀπὸ om. H. | ἐπὶ ὑπάτην] ἐπιπάτην N τὸ οὐ. La | τὸ

Τοῦ μὲν οὖν διὰ πεσσάρων τρία ἐστὶν εἰδη: πρῶτον μὲν τὸ ὑπὸ βαρυπόνων περιεγόμενον, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ ὑπάτης ὑπάτων ἐπὶ ὑπάτην μέσων δεύτερον δὲ τὸ ὑπὸ μεσοπόνων, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ παρυπάτης ὑπάτων ἐπὶ παρυπάτην μέσων: τρίτον δὲ τὸ ὑπὸ ὀξυπόνων, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ λιγχινοῦ ὑπάτων ἐπὶ λιγχινόν μέσων. 5

Ἐν μὲν οὖν ἀρμονίᾳ καὶ γράμματι πρὸς τὴν τοῦ πυκνοῦ σχέσιν τὰ σχήματα τῶν συμφρόνων λαμβάνεται, ὅθεν καὶ ἐξ ἀνάγκης δύο σχήματα ἐν τούτοις γίνεται: τὸ γάρ λεγόμενον πυκνὸν σύστημα ἐπέγει τῷ τὰ πρὸς τῷ ὀξυπάτηῳ φθόγγῳ τοῦ διὰ πεσσάρων δύο διαστήματα ἐπέγει τῷ τὰ πρὸς τῷ ὀξυπάτηῳ καὶ γάρ τὸ τοιοῦτον σύστημα ἐν δυσὶν ἀεὶ διαστήμασι τοῦ διὰ πεσσάρων θεωρεῖσθαι πέφυκεν. ὡς 10 ἀκριβῶς ἐν τοῖς ἔπειτα εἰσόμενοι. ἐστι δὲ πυκνὸν σύστημα ποιῶν τριῶν φθόγγων διάτητας, τὸ ἐκ δύο διαστημάτων συνεστηκός, οὐ συντεθέντα ἐλαπτον διάστημα περιέχει: τοῦ λειπομένου διαστήματος ἐν τῷ διὰ πεσσάρων. ἐν δὲ διατάξῃ ἐπὶ πυκνοῦ οὐ γίνεται διατάξει δὲ τὸ γένος τοῦτο εἰς ἡμιτόνια ἥτοι λείματα καὶ τόνους, ὡς εἰρηται. 15

40 Τοῦ δὲ διὰ πέντε πέσσαρος ἐστι σχήματα: πρῶτον μὲν τὸ ὑπὸ βαρυπόνων περιεγόμενον, οὗ πρῶτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ ὑπάτης μέσων ἐπὶ παρυπάτην δεύτερον δὲ τὸ ὑπὸ μεσοπόνων, οὗ δεύτερος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ· τρίτον δὲ τὸ ὑπὸ βαρυπόνων, οὗ τέταρτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ μέσης ἐπὶ νήτην 20 διεζευγμένων.

Ἐν δὲ τῷ διατάξῃ πρῶτον μὲν ἐστιν εἰδος τοῦ διὰ πέντε, οὗ πρῶτον τὸ 50 ἡμιτόνιον ἐπὶ τὸ βαρύ· δεύτερον δέ, οὗ πρῶτον τὸ ἡμιτόνιον ἐπὶ τὸ ὀξύ· τρίτον δέ, οὗ δεύτερον τὸ ἡμιτόνιον ἐπὶ τὸ ὀξύ· τέταρτον δέ, οὗ τρίτον τὸ ἡμιτόνιον ἐπὶ τὸ ὀξύ. || 25

385 Τοῦ δὲ διὰ πασῶν εἰδη, ἐστὶν ἑπτὰ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν αὐτῷ θεωρούμένων ἀσυνθέτων διαστημάτων καὶ πρῶτον μὲν τὸ ὑπὸ βαρυπόνων περιεχόμενον, οὗ πρῶτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ· ἐστι δὲ τὸ ἀπὸ ὑπάτης ὑπάτων ἐπὶ παραμέσην. ἐκαλεῖτο δὲ ὑπὸ τῶν παλαιῶν μικρούδιον δεύτερον δὲ τὸ ὑπὸ

1 ὑπὸ N || 2 ἀπὸ om. R Ma Pg | ἀπὸ ὑπάτης in ras. Va | δὲ om. Mb || 3 μεσοπ. in ras. Va | ἀπὸ om. Mb ἀπὸ τῆς παρυπ. La || 4 δὲ om. Mb || 5 λιγχινόν] -νῶν N || 7 λιγχ. Μβ λιγχ. Mb || 8 τὰ ss. Va, om. cert. (cf. 9) | τῷ τὸ Am | βαρυπάτηῳ] -τέρῳ H Pa Oa Om Mc Pb Am Li (Lb?) | φθόγγῳ] φθόγγου N || 9 διαστήματα] συστήματα H Pa Mc Pb Am Li | τὰ τὰ εἰτα H Pa Oa Om Mc Pb Am Li γῆται coni. W || 10 θεωρεῖσθαι] θεωρεῖται N--ει- ex ? Pb || 11 ἔπειτα] μετέπειτα Mb || 12 διαστημάτων] συστήματα Mb | συνεστηκός] -νῶς H διεστηκός Pa | συντεθέντα] σύνθετα H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 13 διατάξῃ] διατάξων Mc Li || 16 δὲ om. H Oa Om || 17 μέσων ss. Va || 18 δὲ om. Mb | post ὀξύ supplendum ex Cleonide <οἰον> ἐστι <τὸ> ἀπὸ παρυπάτης μέσων ἐπὶ τρίτην διεζευγμένων || 19 τρίτου] τρίτην N | post ὀξύ suppl. ex Cleonide <οἰον> ἐστι <τὸ> ἀπὸ λιγχινοῦ μέσων ἐπὶ παρανήτην διεζευγμένων | δὲ om. Mb || 20 πάντων] πάντων H Pa Oa Om Mc Pb Am Li | τέταρτος ... ὀξύ] πρῶτος ... βαρύ

μεσοπόλεμων, οὗ δεύτερος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὅξυ· ἔστι δὲ τὸ ἀπὸ παρυπάτης ὑπάτεων,
 10 ἐπὶ τρίτην διεξεγμένων. ἐκαλεῖτο δὲ λύδιον· τρίτον δὲ τὸ ὑπὸ ὅξυπόλεμων,
 οὗ τρίτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὅξυ· ἔστι δὲ τὸ ἀπὸ λιγχινοῦ ὑπάτεων ἐπὶ παρανήσην
 διεξεγμένων. ἐκαλεῖτο δὲ φρύγιον· τέταρτον τὸ ὑπὸ βαρυπόλεμων, οὗ τέταρτος
 ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὅξυ· ἔστι δὲ τὸ ἀπὸ ὑπάτης μέσων ἐπὶ νήσην διεξεγμένων, 5
 ἐκαλεῖτο δὲ δώριον· πέμπτον τὸ ὑπὸ μεσοπόλεμων, οὗ πέμπτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ
 ὅξυ· ἔστι δὲ τὸ ἀπὸ παρυπάτης μέσων ἐπὶ τρίτην ὑπερβολαῖς, ἐκαλεῖτο δὲ
 15 ὑπολόγιον· ἕκτον τὸ ὑπὸ ὅξυπολεμῶν. οὗ ἕκτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὅξυ· ἔστι δὲ τὸ ἀπὸ
 λιγχινοῦ μέσων ἐπὶ παρανήσην ὑπερβολαῖς. ἐκαλεῖτο δὲ ὑποφρύγιον· ἔβδομον
 τὸ ὑπὸ βαρυπόλεμων, οὗ ὁ τόνος ἔβδομος ἐπὶ τὸ ὅξυ· ἔστι δὲ τὸ ἀπὸ μέσης ἐπὶ 10
 νήσην ὑπερβολαῖς. ἐκαλεῖτο δὲ κοινὸν καὶ λοιριστὶ καὶ ὑποδώριον.

Ἐν δὲ τῷ διατόνῳ πρῶτον μὲν ἐστιν εἶδος τοῦ διὰ πασῶν. οὗ πρῶτον μὲν
 ἐπὶ τὸ βαρύ. τέταρτον δὲ ἐπὶ τὸ ὅξυ ἔστι τὸ ἡμιτόνιον δεύτερον δέ. οὗ τρίτον
 μὲν ἐπὶ τὸ βαρύ. πρῶτον δὲ ἐπὶ τὸ ὅξυ· τρίτον δέ, οὗ δεύτερον ἐφ' ἐκάτερα:
 20 τέταρτον δέ, οὗ πρῶτον μὲν ἐπὶ τὸ βαρύ. τρίτον δὲ ἐπὶ τὸ ὅξυ· πέμπτον δέ, οὗ 15
 τέταρτον μὲν ἐπὶ τὸ βαρύ. πρῶτον δὲ ἐπὶ τὸ ὅξυ· ἕκτον δέ. οὗ τρίτον μὲν ἐπὶ τὸ
 βαρύ. δεύτερον δὲ ἐπὶ τὸ ὅξυ· ἔβδομον δέ. οὗ δεύτερον μὲν ἐπὶ τὸ βαρύ, τρίτον δὲ
 ἐπὶ τὸ ὅξυ. ἔστι δὲ καὶ τεττάκις πάντα τῶν αὐτῶν φθίγγων ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς καθάπερ
 ἐπὶ τῆς ἀρμονίας καὶ τοῦ γράμματος καὶ ἐκαλεῖτο τοῖς αὐτοῖς ὄνόμασι.

Τῇ δὲ τοῦ βητοῦ καὶ ἀλόγου διαρροῇ διοίσει συστήματα ὅσα ἐκ βητῶν 20
 40 διαστήματων σύγκειται τῶν ἐξ ἀλόγων· ὅσα μὲν γάρ βητὰ ἐκ βητῶν ἐστι, ὅσα
 δὲ ἐξ ἀλόγων ἔλογα.

Τῇ δὲ τοῦ ἐξητῆς καὶ ὑπερβατοῦ διοίσει συστήματα τὰ διὰ τοῦ ἐξητῆς φθίγγων
 μελωδούμενα τῶν καθ' ὑπερβατόν· καὶ τὰ μὲν ἀπλᾶ καθ' ἐν τρόπον ἐκκεῖται,
 τὰ δὲ οὐχ ἀπλᾶ κατὰ πλειόνων τρόπων πλοκὴν γίνεται. 25

1 εἰδ² ss. Am || 2 δὲ om. Pb | τὸ om. Mc Li || 3 τὸ alt. om. La | [λιγχινοῦ] τοῦ λι-οῦ N La
 1b || 5 εἰ τόνος al. m. ss. N | τὸ alt. om. N La || 6 πέμπτος ex ? R | οὐ om. Mb || 7
 τὸ om. La | ἀπὸ al. m. ss. N || 8 τὸ¹ ex δὲ Pa | ὀξυπ. recte (cum Cleon.) scr. Wall.
 μεσοπ. codd. (pr. Oa) || 10 ὀξυὸς ex ? R | βαρυπ. scr. Wall. ὀξυπ. codd. (pr. Oa) | τὸ ss.
 N || 13 τέταρτον] δεύτερον Pb | δὲ pr. om. Mb || 14 πρῶτον scr. Wall. ἔβδομον codd. |
 πρῶτον ... 15 βαρύ om. al. m. Pe || 15 τρίτον H Pa Oa Om Mc Pb Am Li τέταρτον R Va
 Ma Mb N Pe | τρίτον(?) ... 16 βαρύ om. La Lb || 15 δὲ² om. Mb Li || 16 πρῶτον scr.
 Wall. ἔβδομον codd. | δὲ¹ ex ? R || 17 δεύτερος στ. Wall. ἕκτον codd. | τρίτον scr. Wall.

Τῇ δὲ τοῦ συνημμένου καὶ διεξευγμένου διαφορῇ διοίσει συστήματα ὅσα διὰ τῶν συνημμένων τετραχόρδων τὴν σύνθεσιν ἔχει τῶν <διὰ τῶν> διεξευγμένων. ἔστι δὲ συναρφή, μὲν δύο τετραχόρδων ἔξης μεταβολούμένων. ὅμοίων κατὰ σχῆμα, φθόγγος || κοινός. οὐ καὶ κατὰ λόγον λέγεται. διεξεξις δέ ἔστι δύο τετραχόρδων ἔξης μεταβολούμένων, ὅμοίων κατὰ σχῆμα, τόνος ἀνὰ μέσον καὶ 5 παράλληλα καλεῖται. ἔστι δὲ καὶ κοινὰ συστήματα, οὐ ποτὲ μὲν κατὰ συναρφήν, ποτὲ δὲ κατὰ διεξεξιν κεῖται. εἰσὶ δὲ οἱ πᾶσαι συναρφαὶ ἐν τῷ ἀμεταβόλῳ συστήματι δύο, βαρυτέρα καὶ ὀξυτέρα: καὶ βαρυτέρα μὲν ἡ ἐκ τοῦ ὑπάτων 10 καὶ μέσων τετραχόρδου· κοινὸς δὲ αὐτῇ συνάπτει φθόγγος ἡ ὑπάτη, τῶν μέσων. ὀξυτέρα δὲ ἡ ἐκ τοῦ διεξευγμένων καὶ ὑπερβολαῖων τετραχόρδου· 15 κοινὸς δὲ αὐτῇ συνάπτει φθόγγος ἡ νήτη, τῶν διεξευγμένων. διεξεξις δέ ἔστι μία· ποιεῖ δὲ αὐτὴν ὁ τόνος ὁ περιεγόμενος ὑπό τε τῆς μέσης καὶ τῆς παραμέστης.

Σύστημα μὲν ἀπλόντες κατὰ Πτολεμαῖον καλεῖται τὸ συγκείμενον μέγεθος ἐκ συμφωνιῶν. καθίπερ συμφωνία τὸ συγκείμενον μέγεθος ἐξ ἐμμελειῶν καὶ 15 ἔστιν ὄστερ συμφωνία συμφωνιῶν τὸ σύστημα. τέλειον δὲ σύστημα λέγεται τὸ περιέχον πάσας τὰς συμφωνίας μετὰ τῶν καθ' ἑκάστην εἰδῶν, οὐτε καὶ τελειόν ἔστι καθόλου τὸ τὰς αὐτοῦ μέρη πάντα περιέχον εἴτουν οὗ μηδὲν ἀπεστι τῶν πρὸς τὴν οἰκείαν αὐτοῦ συμπλήρωσιν συντελούντων. κατὰ μὲν οὕντον πρῶτον ἔργον λέγεται σύστημα καὶ τὸ διὰ πασῶν — ἐδόκει γάρ αὐταρκεῖ εἶναι τοῦτο τοῖς 20 πάνταιντις — καὶ τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων καὶ τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ πέντε καὶ τὸ διὰ διὰ πασῶν ἔκαστον γάρ αὐτῶν ὑπὸ συμφωνιῶν περιέχεται δύο ἡ καὶ πλειόνων. κατὰ δὲ τὸν δεύτερον μόνον θν εἴτε τέλειον σύστημα τὸ διὰ 25 διὰ πασῶν μόνῳ γάρ ἔνεστιν αὐτῷ τὰ σύμφωνα πάντα μετὰ τῶν ἐκκειμένων εἰδῶν καὶ τὰ μὲν ὑπὲρ αὐτὸν πλέον οὐδὲν θν ἔχοι τῶν ἐν ἐκείνῳ δυνάμει λαμβάνο- 30 μένων. τὰ δὲ ὑπὸ αὐτὸν λείποντας θν τι τῶν ἐν ἐκείνῳ, οὗτον τὸ συντιθέμενον ἐκ τοῦ διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων σύστημα τέλειον οὐ κατέχει ἔχει καλεῖται. ὁρίζεται δὲ τὸ τοιοῦτον τέλειον σύστημα τῷ διὰ διὰ πασῶν συμφωνῷ. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ὑπὸ προσλαμβανομένης ἐπὶ νήτην ὑπερβολαῖων. ὑπάρχει δὲ ἐν αὐτῷ τετραχόρδον

Pb Am Li || 25 κατὰ] τὰ ἐκ Ν || 2 τῶν alt. ss. Mb | <διὰ τῶν> suppl. Wall. (ex Cleon.)
om. codd. omnes || 3 ὅμοίων] ὁμοίως R Ma | κατὰ σχῆμα] κατὰ τὸ σχ. H Pa Oa Om Mc
Pb Li ἡ, τὰ τὸ σχ. Am || 5 μέσον legi non potest Va μέσην R Ma (Pc?) || 6 δὲ om. Pb |
xxi ss. Mb. || 7 αἱ πᾶσαι] καὶ αἱ π. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li πᾶσαι αἱ La Lb || 8 τοῦ
ὑπ.] τῶν ὑπ. Pa || 9 μέσων] τοῦ μετ. H Oa Om Pb τοῦ μέσων Am τῶν μέσων Pa | αὐτῇ
sic codd. omnes et Cleonides: malim αὐτὰ (cf. Bacch. p. 301, 6) | ὑπάτη,] ὑπάτη, N ||
14 μέγεθος om. Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 15 τὸ ... 16 συμφωνία om. H in mg. N | ἐξ] ἐκ
Pc || 16 συστ. λέγεται] λέγ. συστ. H Am || 18 αὐτοῦ Mc N Pb Li La αὐτοῦ R Va Pa Ma
Mb Pc Lb αὐτὰ H Om Oa Am, πάντα ss. Ma | μέρη] μέραι La | περιέχον] -έχειν La Lb |
εἴτουν ... 19 συντελ. om. Va (et DPl.) in mg. Om || 20 λέγεται] γίνεται DPl. | ἐδόκει ...
21 πασῶν in mg. N | γὰρ] γενν DPl. || 21 τὸ² scripsi (cum DPl.): etiam ss. Va om.

40 τέσσαρα διὰ δυοῖν διεξευγμένα. ἀλλήλοις δὲ συγκριμένα, τό τε ὑπάτων καὶ μέσων καὶ διεξευγμένων καὶ ὑπερβολαίων, καὶ ἔτι τόνοι δύο ὅ τε ἀπὸ προσλημ-
βανομένης ἐπὶ ὑπάτην ὑπάτων καὶ ἀπὸ μέσης ἐπὶ παραμέσην.

Τῇ δὲ τοῦ ἐμμετευβόλου καὶ ἀμετευβόλου διείσει. καὶ τὴν διεύθεσιν τὰ ὑπλῆ
συστήματα τῶν μὴ ἀπλῶν ἀπλᾶ μὲν οὖν ἐστὶ τὰ πρὸς μίαν μέσην ἡρμοσμένα, 5
διπλᾶ δὲ τὰ πρὸς δύο, τριπλᾶ δὲ τὰ πρὸς τρεῖς, πολλὰ πλησιάσια δὲ τὰ πρὸς πλείονας.
50 ἔστι δὲ μέση, φθόγγου δύναμις. ὡς συμβέβηκε κατὰ μὲν διεξευξιν ἐπὶ μὲν τὸ
ἕξτον τόνον ἔχειν ἀσύνθετον, κατὰ δὲ συναφὴν ὡς συμβαίνει τριῶν τετραγόρδων
συγκριμένων ἡτοι τοῦ μέσου δέσμωτα φεντεῖ, τοῦ δέσμωτου βαρυτάτω. ἀπὸ δὲ
τῆς μέσης καὶ τῶν λιτῶν φθόγγων αἱ δυνάμεις γνωρίζονται τὸ γάρ πῶς 10
ἔχειν ἔκαστον αὐτῶν πρὸς τὴν μέσην φανερῶς γίνεται. ||

Διαλαβόντες περὶ τοῦ μουσικοῦ συστήματος ἔξῆς καὶ περὶ τοῦ γένους δια-
ληψόμεθα. γένος τοίνυν ἐστὶν ποιὰ τεττάρων φθόγγων, ταῦτὸ δ' εἰπεῖν τετραγόρ-
δου διαίρεσις· τῇ γένος ἐστὶ μέλος ἡθος καθοικόν τι παρεμφάνον καὶ ἔχον
παρ' ἔαυτῷ διαφόρους ἰδέας. γένη, δὲ μελωδίας ἐστὶ τρία. ἀρμονία γρῶμα διά- 15
τονον, ἐκ τῆς τῶν διαστημάτων ἐγγύτητος τῇ μηκότητος λαμβάνοντα τὰς
διαφοράς. ἀρμονία μὲν οὖν καλεῖται τὸ τοῖς μικροτάτοις πλεονάσκεν διαστήμασιν
ἀπὸ τοῦ συγχρμέσθαι διέτονον δὲ τὸ τοῖς τόνοις ἡτοι τοῖς μετίστοις διαστήμασι
πλεόναζον. ἐπειδὴ σφιδρότερον ἡ φωνὴ κατ' αὐτὸν διατείνεται γρῶμα δὲ τὸ δι'
τύμιτονίων ἡτοι μέσων διαστημάτων συντεινόμενον ὡς γάρ τὸ μεταξὺ λευκοῦ καὶ 20
μέσου γρῶμα ἡλεῖται. οὕτω δὴ καὶ τὸ διὰ μέσων ἀμφοῖν θεωρούμενον τῶν
20 εἰργμένων γενῶν γρῶμα διομάζεται. τούτων δὲ φυσικάτερον μέν ἐστι τὸ
διέτονον, πᾶσι γάρ καὶ τοῖς ἀπαιδεύτοις παντάπασι μελωδητόν ἐστι τεχνικώτε-
ρον δὲ τὸ γρῶμα, παρὰ γάρ μόνοις μελωδεῖται τοῖς πεπαιδευμένοις ἀκρι-
βέστερον δὲ τὸ ἐναρμόνιον. παρὰ γάρ τοῖς ἐπιφανεστάτοις ἐν μουσικῇ τετύγκει 25
παραδογῆς, τοῖς δὲ πολλοῖς ἐστὶν ἀδύνατον, οὗτοι ἀπέγνωσάν τινες τὴν κατ'
αὐτὰ μελωδίαν διὰ τὴν ἐχτῶν ἀσθένειαν παντελῶς ἀμεληδητον τὸ τοιοῦτον

110, 29 ὑπάρχει . . . 2 -βολαίων mg. N || 1 διεξευγμένα] -μένων N | συνημένα] -μένων N |
τό τε] τὸ τοῦ Lb || 3 ἀπὸ] ἐπὶ N || 4 διεξέρεις om. R Ma Pc || 5 ἀπλᾶ . . . 6 δύο in mg.
Mb || 6 πλείονας] πλείονα Ma N || 7 μὲν pr. om. Pa || 8 ἔχειν] ἔχει N La | ἀσύνθετον om.
La || 9 δέσμωτον ex? Mb || ταῦτα ἔβδομον om. R Ma al. m. N in mg. Mb || περὶ
γένους in mg. Mb al. m. N | in mg. ταῦτα τὰ περὶ γένους Pc || 14 τοι, om. R Ma || 15 δέσμωτον
H Pa Mb Oa Om Mc N Pb Am Li La Lb ἔχει R Va Ma Pc || 18 τὸ om. Li | τοιοι τοι, Mb ||
19 (εἰς) δέσμωτον ss. N || 21 δη, om. Va | θεωρούμενον om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li |
τῶν εἰς γενῶν om. Va || 22 γενῶν al. m. ss. H | διομάζεται om. Va | 23 παντάπασι
παντάσι Ma | 24 τὸ om. H || 25 τοῖς ss. N | ἐν ss. N | (μουσικῇ) ex? Pc || 27 τὴν ex? R |

διάστημα ὑπολαβόντες ὑπάρχειν. ἐκλήθη, δὲ τὸ τοιοῦτον γένος ἀρμονία διὰ τὸ
 30 ἔριστον εἶναι τοῦ πάντος ἡρμονιένου· φιλότεχνον γάρ καὶ πολλῆς δεόμενον
 συνηθείας καὶ οὐ ῥᾴδιως εἰς γρῆσιν ἔρχεται. εἰδέναι μέντοι γρή, δει τὸ μὲν
 διάτονον γένος πεμνόν τι καὶ ἐρρωμένον καὶ εὔτονον ἡθίος ἐπιφύχινει. τὸ δὲ
 γεωματικόν τε καὶ παθητικόντερον, ἔθεν καὶ γρῶμα ὄνομάζεται διὰ τὸ 5
 παρατετράφθιται καὶ ἐξηλάσχθαι τοῦ διατόνου. γίνονται δὲ αἱ τῶν γενῶν δια-
 ϕόραι παρὰ τοὺς κινουμένους φύσιγγούς. ὡς ἐν τοῖς ἐπειταῖς μετὰ πάστης ἀκρι-
 βείας δειγμήσεται. γρόα δέ ἐστι γένος εἰδικὴ δικίρεσις· γροῖς δέ εἰσιν αἱ
 40 ἔγχται καὶ γνώριμαι κατὰ Πτολεμαῖον δικτώ· ἀρμονίας μία, γρώματος δύο.
 διατόνου πέντε. ἡ, μὲν τῆς ἀρμονίας γρόα τῇ αὐτῇ τοῦ γένους διατρέσει καὶ
 αὐτῇ κέγρηται· μονοειδῆς γάρ. μελωδεῖται δὲ ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ ἐπιτέταρτον
 καὶ ἐπιεικοστότριτον καὶ ἐπιτεσσαροκοστόπεμπτον λόγον, ἐπὶ δὲ τὸ δέκα
 ἐνκατίως κατὰ ἐπιτεσσαροκοστόπεμπτον καὶ ἐπιεικοστότριτον καὶ ἐπιτέταρτον.
 τῶν δὲ γρωματικῶν διατρέσεων βαρυτέρα μέν ἐστιν ἡ, τοῦ μαλακοῦ γρώματος
 388 γρόα. ἡ, | μελωδεῖται ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ ἐπίπεμπτον καὶ ἐπιεικεσται- 15
 δέκατον καὶ ἐπιεικοσθέβδομον λόγον, ἐπὶ δὲ τὸ δέκα ἐνκατίως κατὰ ἐπιεικοσθέβ-
 δομον καὶ ἐπιτεσσαρεσταιδέκατον καὶ ἐπίπεμπτον. δέκατέρα δὲ ἡ, τοῦ συντόνου,
 ἡ, μελωδεῖται ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ ἐπίεικον καὶ ἐπιενδέκατον καὶ ἐπιει-
 κοστόπρωτον λόγον, ἐπὶ δὲ τὸ δέκα ἐνκατίως κατὰ ἐπιεικοστόπρωτον καὶ
 ἐπιεινδέκατον καὶ ἐπίεικον. τῶν δὲ διατόνων διατρέσεων ἡ μὲν τοῦ μαλακοῦ 20
 διατόνου γρόα μελωδεῖται ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ ἐπιέβδομον καὶ ἐπιέννατον καὶ
 ἐπιείκοστον λόγον. ἐπὶ δὲ τὸ δέκα ἐνκατίως κατὰ ἐπιεικοστον καὶ ἐπιέννατον καὶ
 ἐπιέβδομον. ἡ, δὲ τοῦ μαλακοῦ ἐντόνου γρόα μελωδεῖται ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ
 ἐπιγύδον καὶ ἐπιέβδομον καὶ ἐπιεικοσθέβδομον λόγον, ἐπὶ δὲ τὸ δέκα ἐνκατίως
 κατὰ ἐπιεικοσθέβδομον καὶ ἐπιέβδομον καὶ ἐπόγδοον. ἡ, δὲ τοῦ συντόνου δια- 25
 τόνου γρόα μελωδεῖται ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ ἐπιέννατον καὶ ἐπόγδοον καὶ
 30 ἐπιπεντεκαιδέκατον λόγον. ἐπὶ δὲ τὸ δέκα ἐνκατίως κατὰ ἐπιπεντεκαιδέκατον
 καὶ ἐπόγδοον καὶ ἐπιέννατον. ἡ, δὲ τοῦ διατόνου ὁμαλοῦ γρόα μελωδεῖται ἐπὶ
 μὲν τὸ βαρὺ κατὰ ἐπιέννατον καὶ ἐπιδέκατον καὶ ἐπιενδέκατον λόγον, ἐπὶ δὲ
 τὸ δέκα ἐνκατίως κατὰ ἐπιενδέκατον καὶ ἐπιδέκατον καὶ ἐπιέννατον. ἡ, δὲ τοῦ 35
 διτονικίου γρόα μελωδεῖται ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ ἐπόγδοον καὶ ἐπόγδοον καὶ
 ἡμιτονικίου λόγον, ἐπὶ δὲ τὸ δέκα ἐνκατίως κατὰ ἡμιτονικίον καὶ ἐπόγδοον καὶ

ἐκκατῶν] αὐτῶν Va (Mb?) N La || 1 -λαβόντες] -λαμβάνοντες; H Pa Oa Om Mc Pb Am Li |
 τοιοῦτον] τοιοῦ Ma || 2 ἡρμονιένου] -μένον H Pa Oa Om Pb Am | φιλότεχνον] -τεχνον
 N || 3 εἰδέναι] ιστέον Pb | γρή, εἰ μὲν om. Pb || 4 -ράνει] -ράνειν Mb N || 5 τε ss. Pc |
 παθητικώτερον] συμπαθητ. N || 6 in mg. πέντε αἱ τῶν γενῶν διαφόραι Om | 7 τοὺς
 κινουμένους φύσιγγούς] τοῖς κινούσι φύσιγγοις N | ὡς . . . 8 δειγμήσεται in ras. et partim in
 mg. Mc | 9 γνώσιμοι R Va (Ma?) N La Lb -ματι H Pa Mb Oa Om Mc Pb Am Li o
 supra -ματι Ma | ὀκτώ] ὀκτά (ex -τω) N || 10 γρόα codd. pr. Oa πέντε γρόα Oa ἐνική γρ.
 restituit Wall. "ex Euclide" (i.e. ex Cieonide 190, 9 sq?) || 11 δὲ inseruit al. m. N | κατά . . .
 καὶ τὰ N | 16 τὸ om. H Mb(!) Oa Om Mc Am Li || 21 διατόνου] τόνου La | κατὰ . . .
 -τρικτον al. m. mg. Mb | καὶ pr. . . . 22 -έννατον in mg. N | καὶ alt. . . . 22 -έννατον

30 ἐπόγδουον. ἔστι δὲ καὶ ἔτερος δύο γένη, κοινόν τε καὶ μικτόν: ἔστι μὲν οὖν κοινὸν γένος τὸ ἐκ τῶν ἐστάτων φθόγγων συγκείμενον οἷον τὸ ἐκ νήπης τῶν ὑπερβολαίων, νήπης τῶν διεξευγμένων, παράμεστης καὶ μέσης, ἢ μέσης, ὑπάτης μέσων, ὑπάτης ὑπάτων καὶ προσλαμβανουμένης: μικτὸν δὲ, ἐν τῷ δύο ἢ τρεῖς χαρακτῆρες γενικοὶ ἐμφαίνονται, οἷον διατόνου καὶ χρώματος ἢ διατόνου καὶ ἀρμονίας ἢ χρώματος καὶ ἀρμονίας ἢ *καὶ* διατόνου *καὶ* χρώματος καὶ ἀρμονίας. ||

ΤΜΗΜΑ ΟΓΔΟΟΝ: ΠΕΡΙ ΤΟΝΟΥ.

Διαλαβόντες περὶ τοῦ μουσικοῦ γένους ἐξῆς καὶ περὶ τοῦ τόνου διαληγόμεθα. τόνος τοίνυν ἐστὶ τόπος τις τῆς φωνῆς διεκπικός συστήματος ἀπλατής. λέγεται δὲ τετραχῶς καὶ γάρ ὡς φθόγγος καὶ ὡς διάστημα καὶ ὡς τόπος φωνῆς καὶ το ὡς τάσις. ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ φθόγγου χρῶνται τῷ ὄνόματι οἱ λέγοντες ἐπτάτονον 10 τὴν φόρμιγγα, καθάπερ Τέρπανδρος καὶ Ἰων. ὁ μὲν γάρ φησιν.

· "Ημεῖς τὸ τετράγρονον ἀποστέρξαντες ἀοιδὰν
· 'Επτάτονῳ φόρμιγγι νέους κελαδήσομεν μανους.

· "Ο δέ·

· τὸν δεκαχόρδῳ λύρᾳ
· τὸ τετράγρονον τάξιν ἔχοις ἀεὶ¹⁵
τὰς συμφωνούσας ἀρμονίας τριόδους:
πρὸν μὲν σ' ἐπτάτονον ψάλλον διὰ τέσσαρα πάντες
"Ελληνες σπανίαν μοῦσαν ἀειράμενοι.

· ἐπὶ δὲ τοῦ διαστήματος, ὅταν λέγωμεν ἀπὸ μέσης ἐπὶ παραμέσην τόνον 20 εἴναι. ὁ δὲ ὡς τόπος φωνῆς, ὅταν λέγωμεν δώριον ἢ φρύγιον ἢ λύδιον ἢ τῶν ἄλλων τινά· καὶ γάρ ακτὰ μὲν τὸν Ἀριστόξενον τόνοι εἰσὶ τρεῖς καὶ δέκα· ὁ ὑποδώριος. ὁ ὑποιάστιος. ὁ ὑποφρύγιος, ὁ ὑποκιόλιος, ὁ ὑπολύδιος, ὁ δώριος, ὁ ίάστιος. ὁ φρύγιος, ὁ αἰόλιος, ὁ λύδιος, ὁ μιξολυδιος ὁ καὶ ὑπερδώριος, ὁ ὑπεριάστιος καὶ ὁ ὑπερμιξολύδιος ὁ καὶ ὑπερφρύγιος. ακτὰ δὲ Πτολεμαῖον ὄχτα· ὁ 25 ὑποδώριος, ὁ ὑποφρύγιος, ὁ ὑποκιόλιος, ὁ δώριος, ὁ φρύγιος, ὁ λύδιος, ὁ μιξολυδιος

6 ἢ χρ. καὶ ἀξμ. om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li | *καὶ* bis supplevi ex Cleonide, om. codd. || titulos om. R Ma in mg. Mb Pc La id. al. m. N || 9 τῆς om. Am || 11 τάσις] στάσις N | οὖν om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 13 sq. cf. Anth. Lyr. (D) II² | τοι post τῆμεῖς suppl. Wall. "ex Euclide", om. codd. || 14 κελαδήσομεν Va La Lb, σωμεν cert., ω ex ο' Li || 16 sqq. cf. Anth. Lyr. (D) 3 fasc. 1 fr. 6 || 17 τάξιν] τάξις Mb | ἔχοις ἀεὶ R Va Ma Mb N Pc La Lb ἔχεις ἀεὶ H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 18 τριόδους La τριάδους cert. ut libri Cleonidis || 19 σ' ἐπτ.] σὲ ἐπτ. N | πάντες] πάντα Ma Pc || 20 σπανίαν] σπανία Nia || ἀειράμενοι] εἰρχμενοι Va Mb || 22 τόπος] τύπος Va τύπος

καὶ ὁ ὑπερμιξολύδιος, ὃν οἱ προσλαμβανόμενοι, ὡς ἐν τοῖς ἐπειτα δειχθήσεται, τῷ διὰ πασῶν περιέχονται.

Λαμβάνοιντο δ' ἂν διὰ τοῦτο καὶ διὰ συμφωνιῶν ἀρξάμενοι γάρ ἀπὸ τοῦ βαρυτάτου καὶ βουλόμενοι ἐπιτείνειν καὶ πάλιν ἀνιέναι κατὰ ποικίλα διαστήματα πάντως ἐνός τεινος αὐτῶν ἐφαύόμεθα προσλαμβανομένου. τούτων δὲ οἱ μὲν 5 λαθόδυνται διόλου, οἱ δὲ οὐχί· ὁ μὲν οὖν δώριος σύμπας μελῳδεῖται διὰ τὸ μέχρι τῶν δώδεκα πόνων τὴν φυσὴν ἡμῖν ὑπηρετεῖσθαι καὶ διὰ τὸ τὴν μέσην αὐτοῦ προσλαμβανομένην εἶναι τοῦ ὑπερφρυγίου ἡτοι τοῦ ὑπερμιξολυδίου· τῶν δὲ λοιπῶν οἱ μὲν βαρύτεροι τοῦ δωρίου μέχρι τοῦ συμφωνοῦντος φθόγγου τῇ τῇ τῶν ὑπερβολαίων ἡτοι τῇ προσλαμβανομένη. || 10

390 Οὗτως οὖν καὶ τὰς φύδας τὴν κῶλα τοῖς τρόποις συστήσομεθα· εἰ τὸν κοιλότατον ἡτοι τὸν βαρύτατον τῶν φθόγγων τοῦ συστήματος ἐν τῶν προσλαμβανομένων ὑποβάλλομεν καὶ τὰ ἀπὸ τοῦτου μελῳδοίημεν ἐπὶ τὸ βάρος· εἰ <μὲν> γάρ μὴ δυνηθείημεν ἀνιέναι περαιτέρω, δώριος ἔσται διὰ τὸ τὸν πρῶτον ἀκουστὸν φθόγγον δωρίου προσλαμβανομένῳ ὠρίσθαι· εἰ δὲ ἐξακούοιτο, 15 10 θεωρῆσαι πειρασόμεθα πόσῳ τοῦ δωρίου προσλαμβανομένου, τοῦτ' ἔστι τοῦ τῇ φύσει βαρυτάτου τὴν ὑπεροχὴν ἔχει, κάκεῖνος ἡμῖν ὁ τρόπος ὁρισθήσεται, διὲ ὑπερέχει τοῦ δωρίου προσλαμβανομένου <τοσούτῳ> δόσῳ καὶ τοῦ μέλους ὁ κοιλότατος φθόγγος τοῦ <τῇ> φύσει κοιλοτάτου μείζων ἐθεωρήθη. εἰ δ' ὁ βαρύτατος τῆς φύδης φθόγγος ὑπερπίπτει τοῦ δωρίου τὸ διὰ πασῶν δέκας ὑπάρχων, 20 ἀγηθόμεθα μὲν αὐτοῦ τὸ διὰ πασῶν ἐπὶ τὸ βάρος, τῇ δὲ προειρημένῃ χρησάμενοι μεθόδῳ τῇ ἀρμονίαιν αὐτὴν οὐ δυσχερῶς ἐκληψύμεθα.

20 Εἰδέναι μέντοι χρή, δτι τῷ γένει τόνοι ἀρχαιότατοι τρεῖς εἰστι· δώριος, φρύγιος, λύδιος· καλοῦνται δὲ οὗτοι παρὰ τὰς ἀφ' ὃν ἡρξαντο ἐθνῶν ὄνομασίας. τούτων δὲ ὁ μὲν δώριος πρὸς τὰ βαρύτερα τῆς φωνῆς ἐνεργήματα χρήσιμος, ὁ δὲ λύδιος 25

mg. Mc Am Li || 1 ἐν om. N | ἐπειτα] ἔμπροσθεν Pa || 2 περιέχονται] -έργη- La || 3 ἀρξάμενοι] δεξάμενος La (ut A.Q.) || 4 βουλόμενοι] -μενος La (ut A.Q.) | κατὰ] καὶ τὰ N || 5 μελῳδοῦνται ex -δεῖται vel vice versa Pb || 6 διόλου] δι' ὄλου Va | 6 τὸ] τῶν N | μέχρι] μέλος Va | 7 καὶ ... 8 ὑπερμιξ.] καὶ διὰ τὸ μέσον αὐτοῦ τὸν προσλαμβανόμενον τοῦ διὰ πασῶν εἰναι· ὑποδωρίου· habet A.Q. || 8 ὑπερφρυγίου] ὑποφρ. Pa ὑπὸ τοῦ φρυγίου Pb || 9 lacunam post φθόγγου Bellermann p. 14, 4 sq. ita supplevit: τῷ Δωρίῳ προσλαμβανομένῳ, οἱ δὲ δύτεροι μέχρι τοῦ συμμωνοῦντος φθόγγοι || 10 ἡτοι τῇ προσλ. non legitur ap. A.Q. || 11 καὶ] κατὰ Mb || 12 ἡτοι τὸν βαρύτ. non legitur ap. A.Q. || 13 -βάλοιμεν] -βαλλοῦμεν Pa | μελῳδοίημεν] -δεῖημεν Mb | <μὲν> suppl. ex A.Q. || 14 γάρ ss. N | δυνηθείημεν] -θεῖμεν H | τὸ om. N | τὸν Mc Li || 15 sqq. δωρίου quater corr. ex A.Q. ὑποδουρίου codd. omnes | προσλαμβανομένῳ] -μένου ex -μένῳ Pc. | ὠρίσθαι] ὠρίσθαι (sic) N || 16 θεωρῆσαι] -ρεῖσθαι Pc | τοῦ² om. Pa || 17 τῇ ss. N | βαρυτάτου scr. Bellerm. et W.-Ingram

πρὸς τὰ δέξιά τεραχ. ὁ δὲ φρύγιος πρὸς τὰ μέσα· οἱ δὲ λοιποὶ μᾶλλον ἐν ταῖς δργανικαῖς θεωροῦνται συνθέσεσιν· ἐκεῖνα γὰρ ἐν μηκίστοις ἐξείργασται συστήμασιν.

ΤΜΗΜΑ ΕΝΝΑΤΟΝ. ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ.

30 Διαλαβόντες περὶ τοῦ μουσικοῦ τόνου ἐξῆς καὶ περὶ τῆς μεταβολῆς διαληψόμεθα. μεταβολὴ τοίνυν ἐστὶν ὁμοίου τινὸς εἰς ἀνόμοιον τόπον μετάθεσις ἡ 5 ἀλλοίωσις τοῦ ὑποκειμένου συστήματος καὶ τοῦ τῆς φωνῆς γχρακτῆρος. εἰ γὰρ ἐκάστῳ συστήματι καὶ ποιός τις ἐπακολουθεῖ τῆς φωνῆς τόπος, δῆλον ὡς ἀμα ταῖς ἀρμονίκαις καὶ τὸ τοῦ μέλους εἶδος ἀλλοιωθήσεται.

· Μεταβολὴ δὲ λέγεται τετραχῶς· καὶ γὰρ κατὰ γένος καὶ κατὰ σύστημα καὶ κατὰ τόνον καὶ κατὰ μελοποιίαν. κατὰ μὲν οὖν γένος γίνεται μεταβολὴ, 10 40 ὅταν ἐκ διατόνου εἰς γρῶμα τὸ ἀρμονίκην τὴν ἐκ γρώματος εἰς ἀρμονίκην τὴν εἰς τῶν λοιπῶν μεταβολὴ γένηται· κατὰ σύστημα δέ, ὅταν ἐκ συναρθῆς εἰς διάζευξιν τὴν ἀνάπταλιν μεταβολὴ γένηται· κατὰ τόνον δέ, ὅταν ἐκ δωρίων εἰς φρύγια τὴν ἐκ φρυγίων εἰς λύδια τὴν ὑπερμεζολύδια τὴν ὑποδώρια τὴν καθόλου, ὅταν ἐκ τινος τῶν ἀπτριθμημένων τόνων εἰς τινα τῶν λοιπῶν μεταβολὴ γένηται. γίνονται δὲ 15 μεταβολαὶ ἀπὸ τοῦ ἡμιτονίου ἀρξαμένης τῆς ὑπεροχῆς μέχρι τοῦ διὰ πασῶν, 20 391 ὃν αἱ μὲν κατὰ σύμφωνα γίνονται διαστήματα, αἱ δὲ κατὰ διάρρων· τούτων δὲ αἱ μὲν ἔμμελεῖς τῆτον τὴν ἐκμελεῖς, αἱ δὲ μᾶλλον ἐν ὅσαις μὲν οὖν αὐτῶν πλείων τὴν κοινωνίαν, ἔμμελέστεραι, ἐν ὅσαις δὲ ἐλάχιται, ἐκμελέστεραι, ἐπειδὴ ἀναγκαῖον πάσῃ μεταβολῇ κοινόν τι ὑπάρχειν. τὴν φθόγγον τὴν διάστημα τὴν σύστημα. λαμβάνεται δὲ τὴν κοινωνίαν καθ' ὄμοιότητα φθόγγων· ὅταν μὲν ἐπ' ἀλλήλους ἐν ταῖς 25 μεταβολαῖς πέσεωσιν ὅμοιοι φθόγγοι κατὰ τὴν τοῦ πυκνοῦ μετογήν, ἔμμελῆς γίνεται τὴν μεταβολήν, ὅταν δὲ ἀνόμοιοι ἐκμελής. γίνονται δὲ αὐτῶν καὶ κατὰ τετραχορδα κοινωνίαι· αἱ μὲν γὰρ ἡμιτονίαι, αἱ δὲ τόνω, αἱ δὲ πριγμιτονίαι, αἱ δὲ διτόνω, αἱ δὲ διὰ τεσσάρων, αἱ δὲ τοῖς τούτων μείζοις διαστήμασιν ἀλλήλων 30 ὑπερέχουσιν, ὥστε συμβαίνειν τὰς τοῦ κοινοτέρου μέσας ὑπάτας γίνεσθαι τοῦ

Mb La id. al. m. N || π. μεταβ. in mg. Mb id. al. m. N || 4 διαλ. οὖν Mb || 5 τινὸς] τινού (?) H τόνου N || 7 τόπος R Va Ma Oa! Om! Pe La τύπος H Pa Mb! Mc N! Pb Am Li Lb! || 8 εἶδος] ἡθος Mb || 10 μεταβολή om. La || 11 τι] τὸ (?) N || 12 sq. γένηται] γίνεται H Pa Oa Om Mc Pb Am Li | σύστημα] -ματα N || 13 γένηται] γίνεται Oa Om Mc Pb Am Li ον supra γίνεται scr. H γίνηται ex γίνεται Pa | τόνον] τόνον δὲ R Ma Pe Li | δωρίων] δωρίου H Oa Om -ou supra -ων scr. Am Li | φρύγια] φρύγιον Am -ον supra -x scr. Li || 14 λύδια] λύδιον Am | υποδώρια] -δώριον Am Li || 15 ἀπτριθμημένων] -τριθμένων Mc | τινα] τι R || 16 τοῦ] τῆς Mb τοῦ al. m. ss. N || 17 τι alt. om. Mb || 19 τὴν κοινωνίαν om. Mb | ὅσαι Mb | ἔμμελέστεραι] -τερον R Ma, sed R ss. αἱ | ἐπειδὴ] ἐπειδὲ Va || 20 φθόγγον ex -ων Pa | τὴν διαστ- . . . 21 φθόγγων πρ. N || 21 ἀλλήλους

δξυτέρου ή ἀνάπολιν καὶ κατὰ τὸ ἔξης ὄμοιώς. κατὰ μελοποιίαν δὲ γίνεται,
 διαν ἐκ διασταλτικοῦ ξήθους εἰς συσταλτικὸν ἡ εἰς ἡσυχαστικόν, ἢ ἐξ ἡσυχαστι-
 κοῦ εἰς τι τῶν λοιπῶν ἡ μεταβολὴ γίγνοιτο. ἔστι δὲ διασταλτικὸν μὲν ξήθος
 μελοποιίας, δι' οὗ σημαίνεται μεγαλοπρέπεια καὶ διάρμα ψυχῆς ἀνδρῶδες καὶ
 πράξεις ἡρωικαὶ καὶ πάθη τούτοις οίκεῖα χρῆται δὲ τούτοις μάλιστα μὲν ἡ
 τραγῳδία καὶ τῶν λοιπῶν δσα τούτου ἔχεται τοῦ χαρακτῆρος· συσταλτικὸν δέ,
 δι' οὗ συνάγεται ἡ ψυχὴ εἰς ταπεινότητα καὶ ἀνανδρον διάθεσιν· ἀρμόσει δὲ τὸ
 τοιοῦτον κατάστημα τοῖς ἐρωτικοῖς πάθεσι καὶ θρήνοις καὶ οἰκτοις καὶ τοῖς
 παραπλησίοις ἡσυχαστικὸν δὲ ξήθος ἔστι μελοποιίας, ἢ πρέπεται ἡρεμότης
 ψυχῆς καὶ κατάστημα ἐλευθέριόν τε καὶ εἰρηνικόν· ἀρμόσουσι δὲ αὐτῷ ὅμινος, τοι
 παιᾶνες, ἐγκώμια, συμβουλαὶ καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. ||

Τέλος τοῦ πρώτου βιβλίου.

alt. om. Va || 2 sq. διασταλτικοῦ (-χὸν) scripsi cum Wall. et Jano pro διαστηματικοῦ etc.,
 quod habent codd. omnes; cf. 362, 19 et Cleon. p. 206, 3; A.Q. W.-J. p. 30, 13 scr. -στατι-
 κήν (= disintegrating (?)) cf. L.S.J. s.v.) | συσταλτικὸν] συστηματικὸν Pa || 3 τι] τὸ
 Mb N | γίγνοιτο] γένοιτο N | διασταλτικὸν (vide supra) διαστηματικὸν codd., sed -τίκου
 Am || 4 μελοπ . . .] μελωπ . . . H Mc Li || 5 δὲ τούτοις] δὲ τούτοις N | 6 λοιπῶν om.